

แนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

สิงหาคม 2552

แนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้

ปฏิญานิพนธ์
ของ
มนต์ทิศา วงศ์พรเพ็ญภาพ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

สิงหาคม 2552

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

สิงหาคม 2552

มนตรีศึกษา วงศ์พรเพ็ญภาพ. (2552). **แนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษารียนรู้**. ปริญญาานิพนธ์ วท.ม. (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

คณะกรรมการควบคุม: ดร.นลินา ประไพรัชสิทธิ์, รองศาสตราจารย์ภาณี วัฒนโฬฟ้า.

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา 3 แห่ง ได้แก่ 1. พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี 2. พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวในการศึกษารียนรู้ โดยเก็บข้อมูลด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร/ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ จำนวน 3 คน นักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 598 คน แล้วนำมาวิเคราะห์และประมวลผล

ผลการวิจัยพบว่า พิพิธภัณฑ์ทั้ง 3 แห่ง มีจุดเด่นและเอกลักษณ์แตกต่างกัน ซึ่งมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษารียนรู้ได้ เหมาะสำหรันักเรียน นักศึกษา โดยพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี มีความเด่นด้านการจัดนิทรรศการ ตัวอย่างหิน-แร่ ตัวอย่างโครงกระดูกไดโนเสาร์ ภาพจำลอง เทคโนโลยีที่ทันสมัย ทั้งนี้ พิพิธภัณฑ์ควรมีการพัฒนาการดูแลรักษาอุปกรณ์อย่างสม่ำเสมอ ควรจัดหาบุคลากรและจัดหาสถานที่จอดรถเพิ่ม สำหรัผู้เข้าชมในช่วงวันธรรมดา พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีความเด่นด้านการจัดนิทรรศการ ฟอสซิลเปลือกหอย ฟอสซิลของไตรโลไบต์ ซากปะการัง ตัวอย่างไม้กลายเป็นหิน ก้อนอุกบาตสีดำ และรอยเท้าไดโนเสาร์บนหิน ซึ่งมีความแตกต่างจากพิพิธภัณฑ์ของกรมทรัพยากรธรณี ดังนั้น สิ่งที่ควรพัฒนา คือ เพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น จัดหาเจ้าหน้าที่ประจำพิพิธภัณฑ์ และเปิดทำการในวันหยุดสุดสัปดาห์ ส่วนพิพิธภัณฑ์ไดโนโรเปีย สวนสยาม มีความเด่นด้านการจัดนิทรรศการ หุ่นจำลองไดโนเสาร์แอนิเมชัน และตัวอย่างโครงกระดูกไดโนเสาร์ ทั้งนี้ ควรพัฒนาความหลากหลายของเนื้อหาที่จัดแสดง เนื้อหาควรเป็นภาษาที่เข้าใจง่าย เหมาะกับผู้ชมทุกเพศทุกวัย ควรเพิ่มแสงสว่างและควบคุมอุณหภูมิ เพื่อเสริมความมั่นใจแก่นักท่องเที่ยวเนื่องจากห้องค่อนข้างอับ

The Guideline of Development of Geological Museum for Educational Tourism

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Science Degree in Ecotourism Planning and Management Program
at Srinakharinwirot University

August 2009

Monticha Wongpornpenpab (2009). **The Guideline of Development of Geological Museum for Educational Tourism**. Master thesis, M.S. (Ecotourism Planning and Management Program). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Dr. Nalena Praphairaksit, Assoc. Prof. Panee Vatanaoran.

The objectives of this research were to study the potentiality of three geological museums 1. Geological Museum of Department of Mineral Resources 2. Geological Museum of Chulalongkorn University and 3. Dinotopia Museum of Siam Park City to search for some guidelines in developing into an educational tourism sites. Data were obtained from questionnaires provided for 3 museum curators and 598 Thai tourists. These data were analyzed in percentage and descriptively analysis.

The results show that there are differences in strengths and uniqueness of all three museums, which show a high potential in becoming an educational tourist attractions that are appropriated for students. The strengths of the Geological Museum of Department of Mineral Resources are the interesting exhibitions and objects presented such as rocks and dinosaurs' skeletons sample, models, and advance technologies. However, the museum should have regular devices maintenance. Moreover, the museum should provide more personnel and convenient parking lots for tourists during ordinary day. The strengths of Geological Museum of Chulalongkorn University are the interesting exhibitions and objects presented such as ammonite and trilobite fossil, coral reef, petrified wood, tektite, and dinosaur's foot print which are differed from the Geological Museum of Department of Mineral Resources. The museum should increase the public relation, provide permanent curator, and open on weekend. Dinotopia Museum of Siam Park City has interesting exhibitions and objects presented such as dinosaurs' animation models and dinosaurs' skeletons samples. The museum should further increases varieties of chronicles and uses easy dialogues on the explanatory labels which will suite all Thai tourists. Moreover, the museum should enhance the light and control the temperature inside to ensure comfort and health safety of the tourists due to the poor ventilation of the room.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

แนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้

ของ

มนต์ทิชา วงศ์พรเพ็ญภาพ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 25.....

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน

.....ประธาน

(ดร.นลินา ประไพรัชสิทธิ์)

(รองศาสตราจารย์สุภาพร สุกสีเหลือง)

.....กรรมการ

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ภาณี วัฒนไธพาร)

(ดร.นลินา ประไพรัชสิทธิ์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ภาณี วัฒนไธพาร)

.....กรรมการ

(ดร.อัปสร สอาดสุด)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์สุภาพร สุกสีเหลือง ประธานคณะกรรมการสอบปริญญาานิพนธ์ ดร.นลินา ประไพรัชสิทธิ์ ประธานคณะกรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ภาณี วัฒนโอฬาร กรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์ ท่านทั้งสามได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษา แนะนำในการจัดทำงานวิจัยนี้ทุกขั้นตอน อีกทั้งทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ในการทำงานวิจัย ในพิพิธภัณฑสถานและรู้ถึงคุณค่าของงานวิจัยที่ช่วยให้การทำงานในด้านการพัฒนาเป็นไปอย่างมีคุณค่า มากขึ้น และท่านทั้งสามยังเป็นแบบฉบับของอาจารย์ที่ทุ่มเทให้กับศิษย์และงานด้านวิชาการอย่างไม่ เหน็ดเหนื่อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้แก่ผู้วิจัยในการศึกษาตาม หลักสูตรการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งทำให้ผู้วิจัยรู้ว่าการศึกษ ในระดับปริญญาโทของผู้วิจัยนั้นมีได้สิ้นสุดลงเพียงการทำปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลงได้ หาก ผู้วิจัยได้ซึมซับเอากระบวนการเรียนรู้ที่ถูกต้องประกอบขึ้นในระยะเวลา 4 ปีที่ผ่านมา ให้กลายเป็นการ เรียนรู้ที่ต้องสืบเนื่องต่อไปอย่างไม่สิ้นสุด และจะต้องนำเอาความรู้นั้นไปยังประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นต่อ ๆ ไปอีกด้วย จึงจะสมตามเจตนารมณ์ของการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมอย่างสมบูรณ์

และผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ที่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือด้านข้อมูลและการสำรวจ ทรัพยากรท่องเที่ยวของพิพิธภัณฑสถานธรณีวิทยา ดังรายนามต่อไปนี้ พิพิธภัณฑสถานธรณีวิทยา กรมทรัพยากร ธรณี ดร.อัปสร สอาดสุด ภัณฑารักษ์ชำนาญการพิเศษ คุณมิลลิตา มณีน้อย ภัณฑารักษ์ชำนาญการ คุณไพจิตร คงขำ เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถาน พิพิธภัณฑสถานธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐานิสินี เจริญฐิติรัตน์ พิพิธภัณฑสถานไดโนเสาร์เป็ย สวนสยาม คุณนพกาญจน์ เหลืองอมรเลิศ รองผู้จัดการใหญ่สายบริหาร และกรมเชื้อเพลิงธรรมชาติ คุณสุวษา ณ สงขลา เจ้าพนักงานสถิติชำนาญงาน

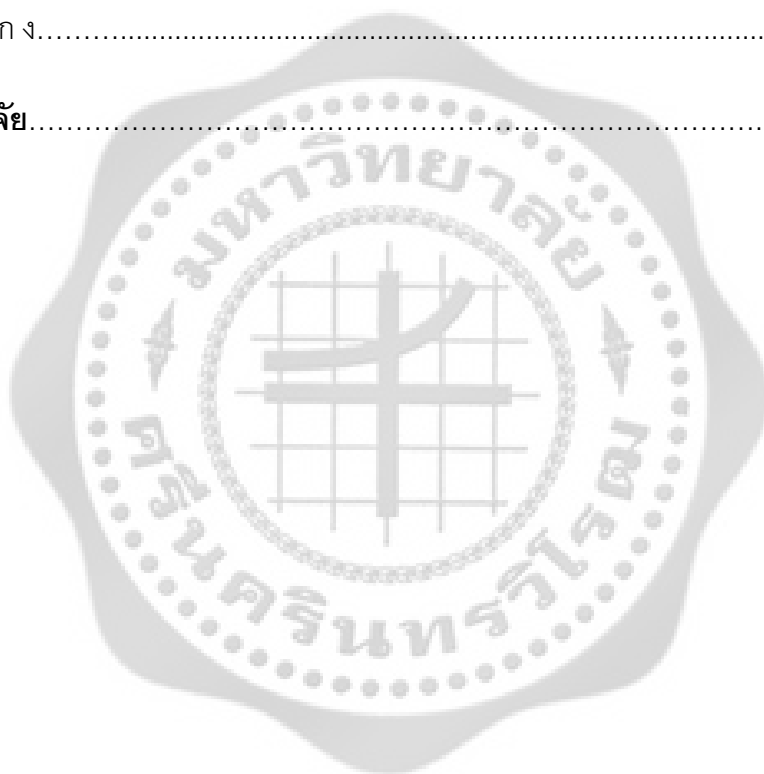
ท้ายสุดผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ พี่ น้อง และเพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้ทั้งกำลังกายและ กำลังใจที่ดีเยี่ยมตลอดระยะเวลาที่ศึกษาและทำงานวิจัย

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	2
ความสำคัญของการวิจัย.....	2
ขอบเขตของการวิจัย.....	2
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
แนวทางในการพัฒนาพิพิธภัณฑ์.....	5
การเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้.....	17
ศักยภาพ.....	22
การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว.....	24
ความคิดเห็น.....	25
บริบทพื้นที่ศึกษา.....	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	39
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	41
การสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวและประเมินแหล่งท่องเที่ยว.....	41
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	43
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	45
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
การนำเสนอข้อมูล.....	46
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	120

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	129
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก.....	133
ภาคผนวก ข.....	137
ภาคผนวก ค.....	148
ภาคผนวก ง.....	159
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	162

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวก เกี่ยวกับศักยภาพของพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้.....	60
2 ข้อมูลการสำรวจการจัดการพิพิธภัณฑ์ของ พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี.....	65
3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวก เกี่ยวกับศักยภาพของพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้.....	84
4 ข้อมูลการสำรวจการจัดการพิพิธภัณฑ์ของ พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.....	89
5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวก เกี่ยวกับศักยภาพของพิพิธภัณฑ์ไดโนโรเปีย สวนสยาม ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้.....	105
6 ข้อมูลการสำรวจการจัดการพิพิธภัณฑ์ของ พิพิธภัณฑ์พิพิธภัณฑ์ไดโนโรเปีย สวนสยาม	110
7 การเปรียบเทียบจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ของพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาทั้ง 3 แห่ง.....	122
8 สรุปความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวกต่อศักยภาพของพิพิธภัณฑ์ทั้ง 3 แห่ง ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้.....	124

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
2 องค์ประกอบพิพิธภัณฑ์.....	16
3 แผนที่พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี ถ.พระราม 6.....	28
4 พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี.....	29
5 ผังพื้นที่แสดงส่วนต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี.....	30
6 แผนที่พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.....	33
7 พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.....	34
8 แผนที่สวนสยาม.....	36
9 ที่ตั้งพิพิธภัณฑ์ไดโนโซเปียภายในสวนสยาม.....	36
10 พิพิธภัณฑ์ไดโนโซเปีย สวนสยาม.....	37
11 บริเวณด้านหน้าอาคารพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี.....	50
12 บริเวณจุดประชาสัมพันธ์ภายในพิพิธภัณฑ์และแผนผังประชาสัมพันธ์ พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี.....	51
13 สื่อการเรียนรู้ประเภทเกมคอมพิวเตอร์และเกมรูปภาพภายในพิพิธภัณฑ์ ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี.....	51
14 ภาพจำลองการทำเหมืองแร่ประเภทต่าง ๆ และเครื่องจำลองการเกิดสินามิ ภายในพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี.....	51
15 เครื่องจำลองการเปลี่ยนแปลงของแผ่นเปลือกโลกภายในพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี.....	52
16 ตัวอย่างฟอสซิลและตารางภาพแสดงช่วงเวลาแต่ละยุคภายในพิพิธภัณฑ์ ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี.....	52
17 ตัวอย่างหินและแร่ชนิดต่าง ๆ ภายในพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี.....	52
18 กราฟแสดงค่าร้อยละของข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเข้าชม พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี.....	55

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
26 บริเวณด้านหน้าอาคารพิพิธภัณฑสถานธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.....	75
27 ภายในอาคารพิพิธภัณฑสถานธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.....	76
28 แฉกขยายสำหรับดูรายละเอียดของวัตถุภายในพิพิธภัณฑสถานธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.....	76
29 ภาพประกอบอธิบายวัตถุที่จัดแสดงภายในพิพิธภัณฑสถานธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.....	76
30 ตารางเวลาธรณีวิทยาและตัวอย่างหินเปลือกโลกในแต่ละยุคภายในพิพิธภัณฑสถานธรณี ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.....	77
31 ตัวอย่างไม้กลายเป็นหินและตัวอย่างจำลองบรรพบุรุษของนกในหินปูน ภายในพิพิธภัณฑสถานธรณี ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.....	77
32 กราฟแสดงคาร์บอนของข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเข้าชม พิพิธภัณฑสถานธรณี ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.....	79
40 อาคารพิพิธภัณฑสถานไดโนโซเปียม สวนสยาม และร้านจำหน่ายอาหาร และเครื่องดื่ม.....	97
41 จุดจำหน่ายตั๋วเข้าชมและจุดพักผ่อนบริเวณด้านหน้าของอาคารพิพิธภัณฑ สถานไดโนโซเปียม สวนสยาม.....	97
42 ประตูทางเข้าห้องนิทรรศการและแผนภาพนิทรรศการภายนอกอาคารพิพิธภัณฑ สถานไดโนโซเปียม สวนสยาม.....	97
43 นิทรรศการหุ่นจำลองไดโนเสาร์แอนิเมชันเท่าของจริงภายในอาคารพิพิธภัณฑ สถานไดโนโซเปียม สวนสยาม.....	98
44 ป้ายบอกทางเข้าพิพิธภัณฑสถานไดโนเสาร์บริเวณด้านในอาคารพิพิธภัณฑ สถานไดโนโซเปียม สวนสยาม.....	98

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
45 ตัวอย่างโครงกระดูกไดโนเสาร์จำลองพร้อมป้ายชื่อและคำอธิบายภายในพิพิธภัณฑ์กระดูก สวนสยาม.....	98
46 นิทรรศการการขุดซากไดโนเสาร์และแผนภาพพร้อมคำบรรยายภายในพิพิธภัณฑ์กระดูกสวนสยาม.....	99
47 กราฟแสดงค่าร้อยละของข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเข้าชมพิพิธภัณฑ์ไดโนโรเปีย สวนสยาม.....	100

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาไว้ว่า ใน การศึกษานั้นมุ่งให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยถือว่าผู้เรียน สำคัญที่สุด ซึ่งการเรียนรู้จากการศึกษาในระบบเพียงประการเดียวไม่สามารถทำให้ประชาชนทุกกลุ่มมี โอกาสเข้าถึงการศึกษาได้ ดังนั้น การสร้างลักษณะนิสัยแห่งการเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุด และ องค์กรหลักที่สำคัญที่เป็นชุมพลังแห่งการเรียนรู้ก็คือ พิพิธภัณฑ (รุ่ง แก้วแดง. 2544: 3-5)

พิพิธภัณฑสถาน หรือ พิพิธภัณฑ คือ สถาบันที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรวบรวม สงวนรักษา และจัด แสดงวัตถุอันมีความสำคัญทางวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม เพื่อประโยชน์ในการศึกษาและความ เพลิดเพลิน (ชำนาญ ภูมาลี. 2542: 38)

ปัจจุบันการดำเนินกิจกรรมของพิพิธภัณฑในประเทศไทย ยังไม่ได้รับความสนใจจาก ประชาชนเท่าที่ควร อาจเป็นเพราะภาพของพิพิธภัณฑที่บ่งบอกถึงความเก่าแก่ ล้าสมัย ไม่ทันต่อ เหตุการณ์ อาทิเช่น การแสดงหรือการจัดนิทรรศการที่ไม่ดึงดูดความสนใจของผู้เข้าชมในกลุ่มต่าง ๆ ไม่ ว่าจะจะเป็นกลุ่มเด็ก เยาวชนและผู้ใหญ่ หรือกลุ่มเฉพาะ เช่น กลุ่มนักเรียน นักศึกษา นักวิชาการ รวมถึง ขาดแคลนงบประมาณ และนโยบายในการสนับสนุนการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ เป็นต้น ดังนั้น พิพิธภัณฑจำเป็นจะต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ใหม่ ที่มุ่งเน้นให้ประชาชนทุกกลุ่มเห็นความสำคัญ และเห็นคุณค่า โดยจัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้ที่สำคัญของประเทศให้คงอยู่ ตลอดไป

พิพิธภัณฑธรณีวิทยา เป็นแหล่งรวบรวมความรู้ทางธรณีวิทยา ทรัพยากรธรณี เพื่อเผยแพร่ ความรู้ทางวิชาการและส่งเสริมให้ประชาชนเห็นคุณค่าของทรัพยากรธรณีและนำมาซึ่งการอนุรักษ์ มี การนำเสนอโดยการใช้ข้อมูลคำอธิบาย รูปภาพแบบจำลอง และตัวอย่างจริงในการจัดแสดง ซึ่งการที่ นักท่องเที่ยวจะเข้าไปเลือกเยี่ยมชมในพิพิธภัณฑได้ พิพิธภัณฑนั้นจะต้องมีความดึงดูดใจและความ น่าสนใจอยู่ในระดับที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว ประกอบไปด้วยหลายปัจจัย ได้แก่ เทคโนโลยีในแหล่งท่องเที่ยว ความสามารถในการสร้างความรู้ ศักยภาพในการจัดการด้านบริการ ความสะดวกในการเข้าถึง ความสามารถในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ร้านค้า ร้านอาหาร ที่จอดรถ การบริการข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว รวมถึงความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว และเพื่อให้พิพิธภัณฑธรณีวิทยาได้รับการ พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้ที่ยั่งยืน ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้อง

ทำงานวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้ การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาในเขตกรุงเทพมหานคร เนื่องจากมีความโดดเด่นด้านวิชาการ สามารถเดินทางได้สะดวก เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้ของผู้ที่สนใจด้านธรณีวิทยาของประเทศไทย ชากดึกดำบรรพ์ (ฟอสซิล) ทรัพยากรแร่-หิน และเชื้อเพลิงธรรมชาติ ซึ่งผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาให้เป็นที่น่าสนใจต่อผู้เข้าชมและสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ประเภทเดียวกันนี้ ให้เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ที่มีคุณค่า และเหมาะสมกับประชาชนทุกกลุ่มต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวของพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และพิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์เป็ยสวนสยาม
2. เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT) ของพิพิธภัณฑ์ทั้ง 3 แห่ง ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารหรือผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ต่อการจัดการพิพิธภัณฑ์ทั้ง 3 แห่ง และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้ของพิพิธภัณฑ์ทั้ง 3 แห่ง
4. ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาทั้ง 3 แห่ง

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาทั้ง 3 แห่ง
2. จะนำผลการวิจัยออกเผยแพร่สู่ประชาชนในกลุ่มเป้าหมาย

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ทำการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี ตั้งอยู่ ณ ตึกกรมกต ชั้น 1 สำนักวิจัยซากดึกดำบรรพ์และพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี ถนนพระรามที่ 6 เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร

2. พิพิธภัณฑสถานธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

3. พิพิธภัณฑสถานไดโนโซเปียม สวนสยาม

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกพิพิธภัณฑสถานทั้ง 3 แห่ง เนื่องจากพิพิธภัณฑสถานดังกล่าวเป็นแหล่งท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพฯ ที่มีความโดดเด่นด้านวิชาการ สามารถเดินทางได้สะดวก เป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้ที่สนใจต่อซากดึกดำบรรพ์ (ฟอสซิล) ทรัพยากรแร่-หิน ธรณีวิทยาของประเทศ หรือต้องการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และเพื่อความเพลิดเพลิน อาทิเช่น นักวิชาการ ประชาชนทั่วไป นักเรียน นักศึกษา

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารหรือผู้ดูแลพิพิธภัณฑสถาน และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑสถานทั้ง 3 แห่ง

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารหรือผู้ดูแลพิพิธภัณฑสถาน 3 คน นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑสถานธรณีวิทยา จำนวน 598 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

เนื่องจากการศึกษาวิจัยเรื่องนี้มีคำศัพท์ หรือตัวแปรที่เป็นนามธรรมหลายศัพท์ จึงนำมานิยามเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ดังต่อไปนี้

1. **การพัฒนา** หมายถึง กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้า เช่น การพัฒนาพิพิธภัณฑสถานธรณีวิทยาให้ดีขึ้น เจริญขึ้น สนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ให้ได้ดียิ่งขึ้น

2. **แหล่งศึกษาเรียนรู้** หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศและประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่เรียนรู้ แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ในงานวิจัยนี้หมายถึงพิพิธภัณฑสถาน

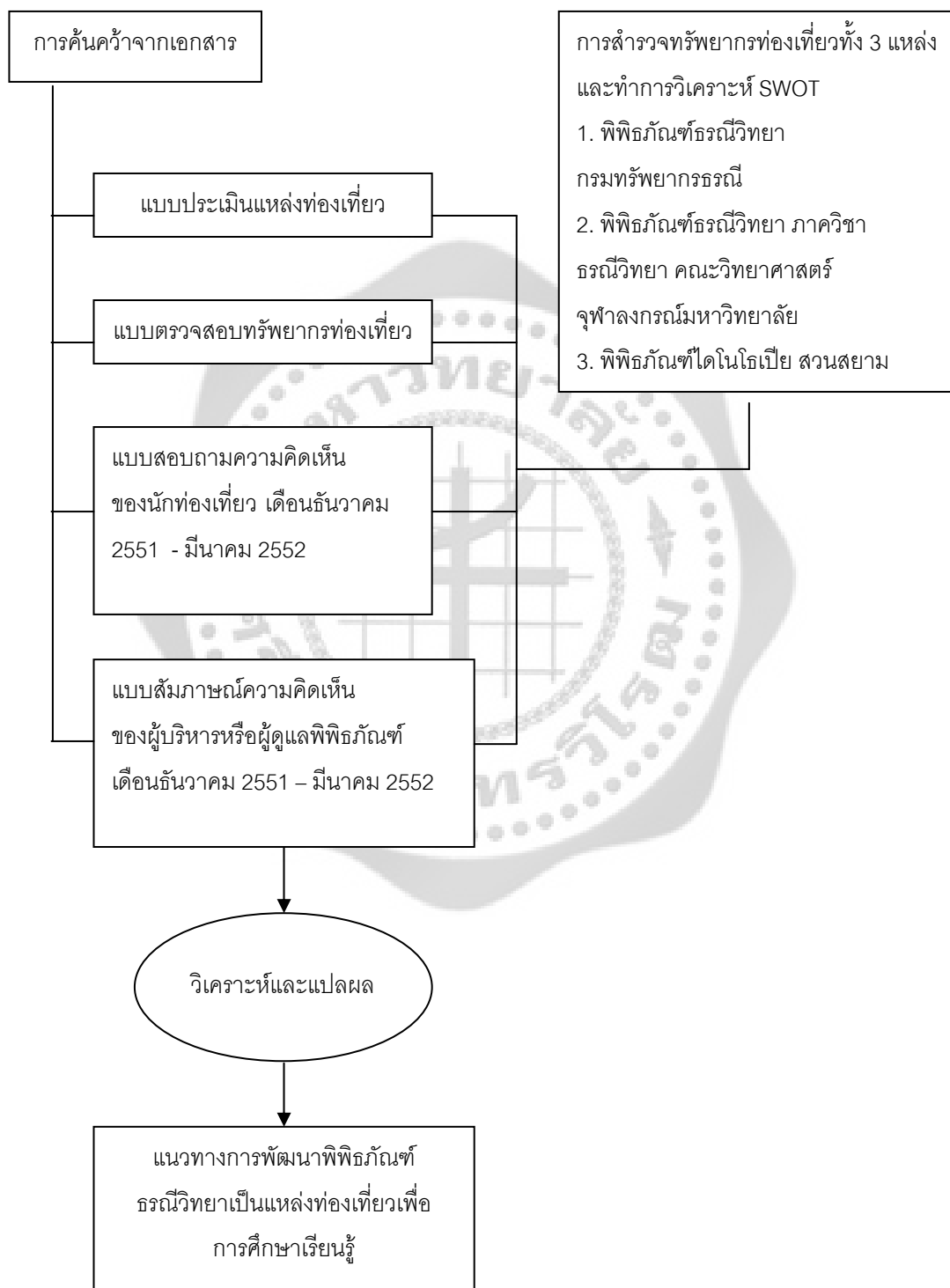
3. **ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว** หมายถึง การแสดงออกทางด้านความคิด การตัดสินใจ และความเชื่อ โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ การรับรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมของบุคคลที่มาเที่ยวในพิพิธภัณฑสถานธรณีวิทยา

4. **พิพิธภัณฑสถานธรณีวิทยา** หมายถึง พิพิธภัณฑสถานที่จัดตั้งขึ้นด้วยจุดประสงค์เพื่อเป็นแหล่งรวบรวม และเผยแพร่ความรู้ทางด้านธรณีวิทยาและทรัพยากรธรณี โดยมีมุ่งหมายให้เป็นพิพิธภัณฑสถานธรณีวิทยาที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

5. **นักท่องเที่ยว** หมายถึง นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานธรณีวิทยา เพื่อความเพลิดเพลิน ความแปลกตาแปลกใจ และเพิ่มเติมนำความรู้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงได้จัดแนวคิดและลำดับขั้นตอนในการวิจัยได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวทางในการพัฒนาพิพิธภัณฑ์
2. การเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้
3. ศักยภาพ
4. การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว
5. ความคิดเห็น
6. บริบทพื้นที่ศึกษา
7. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวทางในการพัฒนาพิพิธภัณฑ์

1.1 ความหมายของพิพิธภัณฑ์

พิพิธภัณฑ์เป็นสถาบันที่จัดตั้งขึ้นโดยมีจุดประสงค์ รูปแบบ เนื้อหาและหน้าที่แตกต่างกันไปตามเป้าหมายในการจัดตั้ง แต่มีเป้าหมายหลักอย่างเดียวกัน ก็คือ เก็บรักษาและจัดแสดงจิตสำนึกทางวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ วัตถุ สิ่งของที่เก็บและจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์อาจเคลื่อนย้าย เปลี่ยนแปลง และหมุนเวียนได้อย่างหลากหลาย โดยพิพิธภัณฑ์มักจะให้บริการแก่สาธารณชน เพื่อประโยชน์ในการศึกษา สันทนาการแสดงความภูมิใจของท้องถิ่น ดึงดูดนักท่องเที่ยว หรือแสดงเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ โบราณคดี ฯลฯ โดยมีผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ เรียกว่า ภัณฑารักษ์

ปัจจุบันแนวคิดของพิพิธภัณฑ์ ยังมีความหลากหลายเพิ่มมากขึ้น จากแค่เป็นการเก็บ แสดง วัตถุ เป็นการให้ประสบการณ์การเรียนรู้ และความเพลิดเพลินไปพร้อม ๆ กัน ตัวอย่างเช่น พิพิธภัณฑ์กลางแจ้ง พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ (Aquarium) พิพิธภัณฑ์หรือศูนย์การเรียนรู้หรืออุทยานการเรียนรู้ที่มีชีวิต (Living museum) บางทีอาจไม่มีวัตถุเก็บรักษาไว้ แต่เป็นการจัดแสดงสื่อความหมายโดยสื่อต่าง ๆ ร่วมกันก็ได้ เป็นต้น (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. 2551: ออนไลน์)

นอกจากนี้ ความหมายของพิพิธภัณฑ์ “ตามที่สภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ หรือ ICOM (International Council of Museums) ได้ให้คำจำกัดความไว้แล้วว่า “พิพิธภัณฑ์” คือ หน่วยงานที่ไม่หวังผลกำไร เป็นสถาบันที่ถาวรในการรวบรวม สงวนรักษา ศึกษาวิจัย สื่อสาร และจัดแสดงนิทรรศการ ให้บริการแก่สังคมเพื่อการพัฒนา โดยมีความมุ่งหมายเพื่อการค้นคว้า การศึกษา และความเพลิดเพลิน โดยแสดงหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับมนุษย์และสภาพแวดล้อม สิ่งซึ่งสงวนรักษาและจัดแสดงนั้นไม่ใช่

แต่ในที่นี่จะกล่าวถึงเฉพาะประเภทของพิพิธภัณฑ์ที่แบ่งตามการจัดแสดง และวัตถุประสงค์ที่ใช้ในการจัดแสดง ซึ่งเป็นที่นิยมกันทั่วไปในปัจจุบัน คือ

1. **พิพิธภัณฑ์สถานประเภททั่วไป** จะรวบรวมวัตถุทุกประเภท และทุกเรื่องเอาไว้ถือเป็นพิพิธภัณฑ์แบบแรกก่อนที่จะมีการพัฒนาเป็นพิพิธภัณฑ์เฉพาะเรื่องในสมัยต่อมา

2. **พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะ** จัดแสดงเกี่ยวกับศิลปวัตถุทุกประเภท โดยจะแยกย่อยออกเป็นพิพิธภัณฑ์สถานศิลปะประยุกต์ แสดงวัตถุที่เป็นงานฝีมือ เครื่องใช้ไม้สอยต่าง ๆ หอศิลป์ แสดงงานศิลปะประเภทจิตรกรรม ประติมากรรม พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะสมัยใหม่จะคล้ายกับหอศิลป์ แต่จะเป็นศิลปะสมัยใหม่ของศิลปินร่วมสมัยในยุคหลัง พิพิธภัณฑ์สถานศิลปะประเภทการแสดง และพิพิธภัณฑ์สถานศิลปะแรกเริ่ม แสดงงานศิลปะดั้งเดิมของมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์

3. **พิพิธภัณฑ์สถานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี** เนื้อหาหลักคือแสดงวิวัฒนาการความก้าวหน้าของวัตถุที่มนุษย์คิดค้นประดิษฐ์ขึ้น

4. **พิพิธภัณฑ์สถานธรรมชาติวิทยา** จัดแสดงเรื่องราวของธรรมชาติเกี่ยวกับเรื่องของโลกทรัพยากรทางธรรมชาติต่าง ๆ และยังรวมถึง สวนสัตว์ สวนพฤกษชาติ วนอุทยาน พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ-สัตว์บกด้วย

5. **พิพิธภัณฑ์สถานประวัติศาสตร์** แสดงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ แยกย่อยได้เป็นพิพิธภัณฑ์สถานประวัติศาสตร์ แสดงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวกับการเมือง ทหาร สังคม และเศรษฐกิจ บ้านประวัติศาสตร์ คือการนำเสนอสถานที่ซึ่งเคยเป็นที่อยู่อาศัยของผู้ที่มีชื่อเสียงในอดีต โบราณสถาน อนุสาวรีย์ และสถานที่สำคัญทางวัฒนธรรมต่าง ๆ รวมถึงเมืองประวัติศาสตร์ และพิพิธภัณฑ์สถานประวัติศาสตร์โบราณคดี

6. **พิพิธภัณฑ์สถานชาติพันธุ์วิทยาและประเพณีพื้นเมือง** แสดงชีวิตความเป็นอยู่ในทางวัฒนธรรมและสังคมของมนุษย์และชาติพันธุ์ต่าง ๆ แบ่งออกเป็น พิพิธภัณฑ์สถานพื้นบ้าน (พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น) โดยจัดแสดงข้าวของเครื่องใช้พื้นบ้าน และพิพิธภัณฑ์สถานกลางแจ้ง เป็นการ

ดังนั้น ความหมายโดยรวมของพิพิธภัณฑ์ คือ สถาบันที่มีวัตถุประสงค์ในการรวบรวม สงวนรักษาวัตถุต่าง ๆ ที่เป็นหลักฐานสำคัญทางวัฒนธรรมและวิทยาศาสตร์ อันสัมพันธ์กับมนุษย์และธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เพื่อการปลูกจิตสำนึกในการสืบสานอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม เป็นเสมือนสื่อกลางที่จะสานสัมพันธ์ระหว่างอดีตกับปัจจุบันเพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาที่ให้ความรู้และความเพลิดเพลินแก่สาธารณชน โดยไม่มีข้อจำกัดใด ๆ

พิพิธภัณฑ์ในปัจจุบันถือว่าเป็นสถานที่ที่สำคัญที่สุดประเภทหนึ่ง ที่มีหน้าที่ในการอนุรักษ์หลักฐานทางมรดกวัฒนธรรม เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา แต่การบริหารและการจัดการของพิพิธภัณฑ์นั้นจะต้องปรับปรุงและพัฒนาให้มีคุณภาพ สามารถประสานกับสถานศึกษาระดับต่าง ๆ ตามสภาพการณ์ปัจจุบัน พิพิธภัณฑ์ต้องทำหน้าที่เสริมความรู้ให้แก่คนทั่วไปพร้อมกับการอนุรักษ์ควบคู่กันไป เพื่อให้คนไทยสนใจในพิพิธภัณฑ์มากขึ้น มาเยี่ยมชมบ่อยขึ้น และใช้ประโยชน์จากพิพิธภัณฑ์ให้สูงขึ้น จนสามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ที่สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต อันเป็นปัญหาสำคัญสำหรับผู้บริหาร นั่นคือ ทำอย่างไร ประชาชนจึงจะให้ความสนใจและมาชมพิพิธภัณฑ์หรือนิทรรศการ ทำอย่างไร รัฐบาลหรือผู้บังคับบัญชาสูงสุดจึงจะให้ความสำคัญ ให้การสนับสนุน (ในกรณีที่เป็นหน่วยงานของรัฐ) คำถามนี้ จะนำไปสู่การยอมรับหรือความเจริญก้าวหน้าของพิพิธภัณฑ์ ในอนาคตได้นั้น ควรเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์ ทบทวนความชัดเจนว่าพิพิธภัณฑ์อยู่ในระดับใด ทบทวนบทบาท กิจกรรม นิทรรศการ การดำเนินการในอดีต และขีดความพร้อม เพื่อวางสถานภาพ (Position) เพื่อให้รู้บทบาท หน้าที่ ซึ่งจำเป็นต้องมีการตื่นตัวให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ของโลกและของประเทศ (สุมาลี สังข์ศรี. 2548: 16)

1.2 บทบาทและหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์

ตามหลักวิชาการพิพิธภัณฑ์ แบ่งบทบาทและหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์ ออกเป็นหมวดใหญ่ ๆ ได้ดังนี้ (นิคม มุสิกคามะ และคนอื่น ๆ. 2521: ไม่ปรากฏเลขหน้า และ จิรา จงกล. 2532: ไม่ปรากฏเลขหน้า)

1. การรวบรวมวัตถุ (Collection) การรวบรวมเรื่องราวต่าง ๆ เป็นหน้าที่ประการหนึ่งในจำนวนงานใหญ่ ๆ ในพิพิธภัณฑ์ เพราะถ้าปราศจากงานชิ้นนี้แล้ว พิพิธภัณฑ์จะเกิดขึ้นไม่ได้โดยเด็ดขาด การรวบรวมเรื่องราวต่าง ๆ สามารถให้ความรู้อย่างกว้างขวางแก่ผู้ที่เข้ามาชม การรวบรวมสิ่งเหล่านี้ขึ้นอยู่กับเวลา สถานที่ และการเก็บรักษา และวัตถุที่เก็บรวบรวมในระยะแรกมักเกี่ยวกับจำพวกงานทางศิลปะและหลักฐานทางโบราณคดีเพื่อสนับสนุนอารยธรรมเบื้องต้น

2. การจำแนกประเภทและศึกษาวิจัย (Identifying) คือ การจำแนกประเภทวัตถุให้ถูกต้องและแน่นอนตามลักษณะทางกายภาพ อายุ รูปแบบ สมัยที่มา แหล่งกำเนิด หากไม่สามารถตรวจสอบได้ อาจทำการค้นคว้าวิจัยเพิ่มเติม โดยวิธีเปรียบเทียบและทดลองเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง โดยมีผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้กับวัตถุนั้นได้ศึกษาตัวอย่างของวัตถุแต่ละชิ้นที่รับ นอกจากนี้ พิพิธภัณฑสถานยังจะต้องให้บริการแก่ประชาชนในเรื่องการตรวจสอบวัตถุและข้อเท็จจริงทางวิชาการอีกด้วย รวมทั้งเจ้าหน้าที่และนักวิชาการในพิพิธภัณฑสถานจะต้องศึกษา ค้นคว้า วิจัย และเผยแพร่ผลงานทางวิชาการในเรื่องที่ตนสนใจ เพื่อยกระดับพิพิธภัณฑสถานให้เสมือนสถาบันการศึกษา สถาบันหนึ่งที่สร้างสรรค์ความรู้ทางวิชาการ และเป็นที่ยอมรับแก่ประชาชนทั่วไป

3. การทำบันทึกหลักฐาน (Recording) การจัดรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักฐานวัตถุที่รวบรวมไว้แล้ว จดลงในป้ายหรือฉลากใส่ลงบนวัตถุ ผู้ใส่วัตถุ และจำเป็นจะต้องบันทึกหลักฐานไว้ในทะเบียนใหญ่ ซึ่งจะแสดงถึงสิ่งที่ยังรวบรวมมาทั้งหมด ตามลำดับวันเดือนปี หรือบันทึกในเล่มสมุดเป็นชุด ๆ เช่นเดียวกับเรื่องราวที่ได้ลงทะเบียนไว้และลงตามลำดับวันเดือนปี เช่นเดียวกัน และจะได้รับความสะดวก เมื่อมีสารบัญชื่อบันทึกตัวอย่างแต่ละชิ้นลงบนบัตรซึ่งมีเรื่องราวต่าง ๆ ของวัตถุในบัตรนั้น ซึ่งมีการนำไปเก็บไว้ที่ปลอดภัย

4. การสงวนรักษา (Preservation) การเก็บรักษาวัตถุต่าง ๆ ต่อการทำลายทางกายภาพหรือการเสื่อมทางเคมีหรือการคุกคามโดยพวกอินทรีย์สาร ซึ่งจะมีวิธีการเก็บรักษาวัตถุต่าง ๆ ตามแต่ลักษณะของวัตถุนั้น ๆ รวมทั้งการซ่อมแซมเมื่อเกิดการชำรุดเสียหาย

5. การรักษาความปลอดภัย (Security) การสงวนรักษาให้ปลอดภัยจากการเสื่อมชำรุดตามกาลเวลา และคุ้มครองความปลอดภัยจากโจรและอัคคีภัย โดยระบบรักษาความปลอดภัยที่เหมาะสมกับประเภทของพิพิธภัณฑสถานและสภาพแวดล้อม ซึ่งรวมไปถึงการบรรจุการขนส่งวัตถุและการควบคุมจำนวนวัตถุให้เหมาะสมกับสถานที่ที่จัดแสดง

6. การจัดแสดง (Exhibition) การจัดแสดงเป็นสิ่งสำคัญที่สร้างความสนใจให้แก่ผู้ชม ให้เกิดการคิดเปรียบเทียบกันระหว่างสิ่งใกล้เคียงและสร้างความนึกคิดของคนทั้งกลุ่ม การจัดนั้นจะต้องทำให้สะดุดตาของผู้ชมและผู้ผ่านไปมา รวมทั้งก่อให้เกิดความสนใจที่จะเข้ามาพิจารณาอย่างใกล้ชิด ๆ การจัดแสดงต้องใช้ความรู้ทางธรรมชาติและใช้จิตวิทยาในการออกแบบ ตลอดจนความชำนาญในการจัดวัตถุชนิดต่าง ๆ จุดมุ่งหมายของการจัดแสดง ต้องใช้เทคนิคในการจัดห้องแสดง การใช้สีทางศิลปะประกอบด้วยเครื่องประดับและเครื่องตกแต่ง สามารถดึงดูดความสนใจของผู้ชมได้

ฮูเปอร์-กรีนฮิลล์ (Hooper-Greenhill. 1991: unpagged) กล่าวว่า การจัดนิทรรศการเป็นกระบวนการสื่อสารที่สำคัญ และนิทรรศการเป็นช่องทางสื่อสารที่สามารถทำให้การสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพช่องทางหนึ่ง เพราะนิทรรศการเป็นสื่อที่สามารถ

7. การบริการทางการศึกษา (Education service) สิ่งที่ถูกจัดแสดงจะต้องกระทำในการจัดแสดงงานต่าง ๆ คือ การเร้าความรู้สึกของผู้ชมให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นต่อสิ่งที่จัดแสดง และความอยากรู้อยากเห็นนี้ จะทำให้ได้รับคำตอบเป็นที่น่าพึงพอใจ ความอยากรู้อยากเห็นไม่ควรจำกัดเฉพาะตัวอย่างชิ้นเดียวต่อหน้าท่านผู้ชม แต่ควรจะมากกว่านั้น ซึ่งการสร้างความรู้ทางการศึกษาเหล่านี้สามารถนำไปใช้ได้ถึงปัญหาการรับรู้ของคนตามความรู้สึกในทางศิลปะ ความนึกคิดและอุดมคติ การจัดแสดงตัวอย่างวัตถุเป็นกลุ่มและมีคำอธิบายประกอบ เป็นการสอบผู้ชมถึงความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวิชาทางวิทยาศาสตร์และศิลปะ เหล่านี้เป็นจุดมุ่งหมายของพิพิธภัณฑ์ที่จะให้ความรู้อย่างกว้างขวางแก่ผู้ชมจนถึงที่สุด

8. การประชาสัมพันธ์ (Public relation) การบริการที่ทำให้เกิดความสะดวกรสบายและความพึงพอใจแก่ผู้ชม รวมทั้งการสร้างภาพพจน์และความสัมพันธ์ระหว่างตัวพิพิธภัณฑ์กับประชาชน ถือว่าเป็นการประชาสัมพันธ์ทั้งสิ้น

9. การประเมินผล (Evaluation) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจำเป็นต้องมีการประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาระบบบริการและการจัดการ รวมทั้งสามารถตรวจสอบได้โดยการประกันคุณภาพภายใน (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2543: ไม่ปรากฏเลขหน้า) ในฐานะที่พิพิธภัณฑ์ ถือเป็นสถาบันการศึกษานอกระบบอย่างหนึ่ง จึงควรนำระบบการประเมินผลมาใช้เพื่อพัฒนาความพร้อมของบุคลากร การบริหาร การปฏิบัติงาน งานวิชาการและการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ ซึ่งการดำเนินงานที่มีเป้าหมายที่ชัดเจนและระบบการดำเนินงานที่ตรวจสอบได้จะเป็นส่วนช่วยให้การดำเนินงานได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากภาครัฐและประชาชน

นอกจากนี้ สุมาลี สังข์ศรี. (2548: 16-18) กล่าวถึงบทบาทของพิพิธภัณฑ์ในอนาคตว่า จะต้องมีการตื่นตัวให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ของโลกและของประเทศ โดยมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. พิพิธภัณฑ์มีบทบาทที่ชัดเจน เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน ทั้งที่เป็นนักเรียน นักศึกษา หรือประชาชนทั่วไป สำหรับนักเรียน นักศึกษา อาจกำหนดเป็นนิทรรศการ หรือกิจกรรมเฉพาะเสริมหลักสูตรประกอบ ในขณะที่การบริการให้กับประชาชนอาจจัดกิจกรรมกึ่งบันเทิง

2. พิพิธภัณฑ์มีบทบาทคล้ายหน่วยงานแนะนำด้านวิชาชีพ ให้ข้อมูลวิชาการ พร้อมกับเป็นสถาบันที่เชื่อมโยงวิชาการเข้ากับการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของสังคม

3. พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งท่องเที่ยว แหล่งพักผ่อนหย่อนใจแก่สังคมไทย และชาวต่างประเทศ ให้หลีกเลี่ยงจากการท่องเที่ยวที่ไร้สาระ เป็นการท่องเที่ยวอย่างมีสาระและประเทืองปัญญา

4. พิพิธภัณฑสถานในอนาคต ต้องสร้างความร่วมมือระหว่างพิพิธภัณฑสถานด้วยกัน เพื่อการลดภาระด้าน Collection ให้น้อยลง แต่เน้นการจัดนิทรรศการ การแสดง การให้ข้อมูลแก่ผู้เข้าชมในวงกว้างอย่างมีคุณภาพและทั่วถึง

5. เทคโนโลยีการสื่อสาร (Communication technology) จะทำให้ภาพลักษณ์ของพิพิธภัณฑสถานเปลี่ยนแปลงและมีวิธีการนำเสนอที่พัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ ไม่เพียงเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ที่ทำให้พิพิธภัณฑสถานน่าสนใจเท่านั้น แต่สื่อนิทรรศการที่ง่ายและสร้างความเข้าใจแก่ผู้ชมโดยไม่เบื่อจะเป็นหัวใจของการนำเสนอ

6. การจัดแสดงนิทรรศการของพิพิธภัณฑสถาน แม้จะแบ่งแยกเป็นนิทรรศการถาวร และนิทรรศการชั่วคราว แต่การพัฒนาเทคโนโลยีจะทำให้ช่วงการเปลี่ยนแปลงโปรแกรมนิทรรศการต่าง ๆ มีช่วงสั้นกว่าในอดีต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พิพิธภัณฑสถานที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทั้งนี้เพราะเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างเร็ว

7. การสร้างเรื่องราว (Story line) ให้ผู้เข้าชมมองเห็นและเข้าใจทั้งวงจร มีความจำเป็นต้องกระทำควบคู่ไปกับนิทรรศการเพื่อสร้างบรรยากาศที่จูงใจ และเข้าใจจนนำไปประยุกต์ใช้กับการดำรงชีวิตได้

8. การสร้างเครือข่ายพิพิธภัณฑสถานจำเป็นต้องมีการติดต่อกับสังคมอย่างใกล้ชิด เช่น การประชาสัมพันธ์เชิงรุก เพื่อให้มีผู้เข้าชมพิพิธภัณฑสถานและจะต้องกระทำโดยสม่ำเสมอ มีการติดตามประเมินสถานการณ์

สรุปได้ว่า บทบาทและหน้าที่ของพิพิธภัณฑสถานในการรวบรวมวัตถุ จำแนก ประเภทและศึกษาวิจัย ทำบันทึกหลักฐาน สงวนรักษา รักษาความปลอดภัย จัดแสดง บริการทางการศึกษา ประชาสัมพันธ์ และประเมินผล ล้วนเป็นบทบาทที่สำคัญในการส่งเสริมให้พิพิธภัณฑสถานเป็นสถาบันการศึกษานอกกระบวน ที่ตอบสนองของความต้องการของประชาชนทุกระดับชั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ พิพิธภัณฑสถานในอนาคตจึงถือเป็นเสมือนแหล่งการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการปลูกฝัง การใช้พิพิธภัณฑสถานอย่างถูกต้อง ด้วยการให้บริการการศึกษาแก่เยาวชนอย่างถูกวิธี จะช่วยให้พิพิธภัณฑสถานเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการหาความรู้เพิ่มเติม ทั้งช่วยพัฒนาศักยภาพและทักษะด้านต่าง ๆ ของเยาวชนให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตได้

1.3 ผู้เข้าชมในพิพิธภัณฑสถาน

พิพิธภัณฑสถานในปัจจุบันได้พยายามศึกษาความต้องการของผู้ชมในแต่ละกลุ่ม และรวบรวมสถิติเข้าใช้บริการแต่ละประเภท เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงกิจการและบริการแก่กลุ่มเป้าหมาย โดยผู้เข้าชมพิพิธภัณฑสถานแบ่งออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้ (อัญชลีรัตน์ มิลินทสุต. 2548: 48-49)

1. **ประชาชนทั่วไป (General public)** นิยมเข้าชมพิพิธภัณฑ์ในวันสุดสัปดาห์และวันหยุดงาน เป็นประชาชนทั่วไปที่อาจไม่มีความรู้เป็นภูมิหลังเกี่ยวกับเรื่องราวของวัตถุที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ สำหรับความต้องการในกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่ต้องการชมเพื่อความเพลิดเพลิน ชมของแปลกใหม่ที่ไม่เคยเห็นไม่เคยทราบ ความต้องการจะศึกษาหาความรู้มีน้อยกว่าต้องการความสนุกเพลิดเพลิน

2. **นักท่องเที่ยว (Tourists)** พิพิธภัณฑ์มักเป็นจุดสนใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติเสมอ เพื่อต้องการเข้ามาศึกษาและเรียนรู้เรื่องราววัฒนธรรมและความเป็นชาติ ความต้องการของกลุ่มนี้จึงเน้นที่การเรียนรู้เรื่องราวของวัตถุมากกว่าการเที่ยวดูอย่างเพลิดเพลิน

3. **นักวิชาการ (Scholars)** ผู้ชมประเภทนี้มีไม่มาก และมีความรู้พื้นฐานเรื่องราวของวัตถุที่จัดแสดงเป็นอย่างดี ความต้องการของคนกลุ่มนี้เข้าชมพิพิธภัณฑ์เพื่อดูวัตถุและศึกษาวิจัยหาข้อมูล เป็นกลุ่มที่ไม่สนใจเทคนิคในการจัดแสดงแต่ต้องการศึกษาจากวัตถุ

4. **นักเรียน (Students, School children)** เป็นกลุ่มที่เข้ามาใช้บริการของพิพิธภัณฑ์มากที่สุด และมีความต้องการในบริการมากกว่ากลุ่มผู้ชมประเภทอื่นๆ จุดมุ่งหมายในการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ของนักเรียน คือ ต้องการเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ที่จัดแสดง การจัดแสดงที่มีคำบรรยายทางวิชาการจึงเป็นประโยชน์มากสำหรับกลุ่มนี้

สรุปได้ว่า ผู้ที่เข้าชมพิพิธภัณฑ์สามารถแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ ประชาชนทั่วไป นักท่องเที่ยว นักวิชาการและนักเรียน ซึ่งในแต่ละกลุ่มผู้ชมก็มีความต้องการและวัตถุประสงค์ในการเข้าชมที่ต่างกันไป เช่น กลุ่มนักเรียนจะเป็นกลุ่มที่เข้าชมมากที่สุดและมีความต้องการเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ที่จัดแสดงมากด้วยเช่นกัน ดังนั้น เพื่อให้ทุกกลุ่มได้รับประโยชน์สูงสุดในการเข้ามาเข้าชม จึงเป็นหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์ในการจัดเตรียมความพร้อมในส่วนต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่ม

1.4 พิพิธภัณฑ์เพื่อการศึกษา

การศึกษาบริบทของพิพิธภัณฑ์นี้ ถือเป็นการศึกษาที่ยั่งยืน เพราะเป็นการศึกษาที่ไม่จำกัดกลุ่มผู้เรียน ไม่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่ตายตัว เพราะพิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งสร้างประสบการณ์การเรียนรู้จากวัตถุจริงที่มีความน่าสนใจ การค้นหาความรู้เกิดการพัฒนาการรับรู้ในเรื่องต่าง ๆ วัตถุนั้น ๆ และยังเปิดเผยให้ทราบถึงความจริงในด้านต่าง ๆ อีกด้วย โดยจิรา จงกล. (2532: 202-206) ได้อธิบายถึงพิพิธภัณฑ์เพื่อการศึกษา ไว้ดังนี้

1.4.1 วัตถุประสงค์การศึกษาในพิพิธภัณฑ์โดยทั่วไป

1. ให้ความรู้ โดยอาศัยฐานข้อเท็จจริงต่าง ๆ จากวัตถุที่รวบรวมไว้ในพิพิธภัณฑ์ วัตถุประสงค์ข้อแรกจึงเป็นวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่เป็นที่เข้าใจกันทั่วไปว่า เมื่อศึกษาก็ต้องเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง สำหรับพิพิธภัณฑ์ คือ ให้ความรู้จากวัตถุของจริงที่รวบรวมจัดแสดงไว้

2. ให้ความคิด วัตถุในพิพิธภัณฑ์ต้องเร้าความสนใจให้เกิดความคิด ความอยากรู้ อยากรู้อยากเห็นในสิ่งที่ไม่เคยสนใจหรือเอาใจใส่มาก่อน เมื่อเกิดความคิดแล้วก็จะนำไปสู่การค้นคว้า เรื่องราว เกิดเป็นความรู้ขึ้นภายหลัง

3. การจูงใจและสร้างความประทับใจ ให้เกิดความรู้สึกชื่นชม และเห็นคุณค่าของ วัตถุที่พิพิธภัณฑ์รวบรวมรักษาไว้ จะต้องทำให้ผู้ชมเกิดความสำนึกในคุณค่า ความสำคัญของวัตถุที่จัด แสดงนั้น

4. สร้างทัศนคติที่ดี และถูกต้องแก่ผู้ชม

จากวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ข้อ เป็นวัตถุประสงค์ทั่วไปของการศึกษาในพิพิธภัณฑ์แก่คนทุก ประเภทและทุกวัย ซึ่งจากวัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้ จะเห็นได้ว่า ถ้าพิพิธภัณฑ์ไม่ปรับปรุงกิจการให้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาแล้ว บริการการศึกษาของพิพิธภัณฑ์ก็จะดำเนินต่อไปไม่ได้ จึง หมายความว่า การจะดำเนินกิจการด้านการศึกษาให้ได้ผลตามความมุ่งหมาย จะต้องขึ้นอยู่กับ

1. การจัดแสดงที่ดี ที่ทันสมัย ดึงดูดความสนใจด้วย โดยในปัจจุบันการจัดแสดงทั่วไป มี วัตถุประสงค์ “เพื่อการศึกษาและความเพลิดเพลิน” (Education and enjoyment) หมายความว่า ให้ ผู้ชมได้ชมอย่างเพลิดเพลินและให้ประโยชน์ทางการศึกษาด้วย

2. บริการความสะดวกสบายแก่ผู้ชม เช่น ห้องฝากของ โทรศัพท์สาธารณะ ห้องอาหาร ห้องสมุด ห้องอ่านหนังสือ ห้องสูบบุหรี่ ห้องขายของ ซึ่งบริการความสะดวกสบายเหล่านี้ได้ชักจูงคนเข้า พิพิธภัณฑ์ได้อย่างคับคั่ง

3. การประสานงานกับเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายในพิพิธภัณฑ์ เนื่องจากการปฏิบัติงานของ พิพิธภัณฑ์ โดยทั่วไปแบ่งงานเป็นฝ่ายต่าง ๆ เช่น เจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดแสดง ซึ่งต้องมีการปรึกษากัน ระหว่างภัณฑารักษ์ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษา เพื่อให้การจัดแสดงเป็นประโยชน์แก่ผู้ชมทั่วไปได้ตาม วัตถุประสงค์

4. ความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ โดยเฉพาะโรงเรียนและวิทยาลัยต่าง ๆ อันเป็น เรื่องที่จำเป็นมากที่จะให้บริการสำหรับนักเรียนและนักศึกษา บังเกิดผลตามความมุ่งหมาย

1.4.2 บริการและกิจกรรมเพื่อการศึกษา

การบริการเพื่อการศึกษาเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อต้องการให้ผู้เรียนเกิด ความตระหนักว่า การมาชมพิพิธภัณฑ์เป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ความรู้ รวมถึงเป็นการพัฒนา ทักษะ ความรู้ ความเข้าใจ ของผู้เรียน เกี่ยวกับวัตถุต่าง ๆ ที่มนุษย์ประดิษฐ์และวัฒนธรรมชาติ เป็นการ สอนแนวคิดในการประดิษฐ์ สร้างสรรค์ของมนุษย์และสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เพื่อช่วยให้ผู้เรียน อยากรู้อยากเรียนโดยอิสระและอยากกลับมาชมพิพิธภัณฑ์อีก ซึ่งกิจกรรมการบริการเพื่อการศึกษาที่สามารถ

1. **การจัดนิทรรศการถาวรและนิทรรศการพิเศษ** ลักษณะการจัดแสดงเพื่อให้เกิดความน่าสนใจทางพิพิธภัณฑ์ ควรจัดแสดงวัตถุที่สามารถให้เด็กได้จับต้องได้ หรือนิทรรศการที่เรียกว่า “push button” ในแบบต่าง ๆ ตามความเหมาะสมของพิพิธภัณฑ์ในแต่ละประเภท

2. **การนำชมพิพิธภัณฑ์ (Museum tours)** เป็นบริการนำชมและบรรยาย ที่มุ่งความสนใจไปยังหัวข้อเฉพาะเจาะจงตามที่มีการจัดแสดงไว้ในแต่ละห้อง ช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะในการสังเกตการณ์ กิจกรรมลักษณะนี้ของพิพิธภัณฑ์เป็นโอกาสพิเศษที่จะแนะนำให้นักเรียนได้เรียนรู้สิ่งแปลกใหม่และมีมุมมองใหม่ในการคิดวิเคราะห์

3. **โปรแกรมการเยี่ยมชมอันหลากหลาย (Multiple-visit programs)** พิพิธภัณฑ์บางแห่ง อาจนำเสนอรูปแบบโปรแกรมการเยี่ยมชมที่หลากหลาย ซึ่งผู้เรียนสามารถเข้ามาชมได้มากกว่า 2 ครั้ง การเยี่ยมชมในลักษณะนี้จะสามารถส่งเสริมให้ได้รับความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและนับเป็นโอกาสการเรียนรู้อันดียิ่ง ครูผู้สอนอาจรวมเอาโปรแกรมการเยี่ยมชมที่หลากหลายนี้มาใช้เป็นกิจกรรมในชั้นเรียนได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งประสบการณ์ที่ผู้เรียนจะได้รับนั้น จะนำไปสู่การเข้าถึงพิพิธภัณฑ์และการช่วยให้นักเรียนได้เข้าใจอย่างถ่องแท้ในสิ่งที่พวกเขาได้พบเห็น

4. **การเยี่ยมชมแบบเชิงปฏิบัติการ (Workshop tours)** รูปแบบการเยี่ยมชมแบบเชิงปฏิบัติการนั้น จะรวมไปถึงการลงมือปฏิบัติจริง เช่น การร่วมทำกิจกรรมตอบปัญหาซึ่งจะเชื่อมโยงเข้ากับเนื้อหาของการเรียนการสอนได้

5. **การนำชมแบบเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-guide tours)** ครูผู้สอนบางคนอาจคาดหวังว่าผู้เรียนของพวกเขาสามารถเข้าถึงผลงานที่จัดแสดงไว้ได้เอง ซึ่งวิธีการนี้ครูผู้สอนต้องมีความยืดหยุ่นในการคัดเลือกหัวข้อของตนเองหรือเนื้อหาที่ต้องการอย่างชัดเจน ครูผู้สอนยังคงต้องได้รับความช่วยเหลือจากนักการศึกษาของพิพิธภัณฑ์ในการออกแบบการเข้าชมด้วยวิธีการอันหลากหลาย โดยปกติแล้วพิพิธภัณฑ์จะมีกฎข้อบังคับเฉพาะหากเป็นการนำชมแบบเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งบางสถาบันจะจัดให้มีการนำชมแบบเรียนรู้ด้วยตนเองขึ้นเฉพาะช่วงเวลาเท่านั้น โดยจะกำหนดจำนวนของผู้เรียนที่ได้รับอนุญาตให้เข้าไปในห้องแสดงผลงาน พิพิธภัณฑ์อาจจะขอร้องให้ครูผู้สอนร่วมมือในการกำหนดจำนวนของผู้ควบคุม

6. **บทเรียนพิพิธภัณฑ์ (Museum lessons)** บทเรียนพิพิธภัณฑ์จะมีค่ามากในการเรียนรู้เพื่อประสบการณ์ทางการศึกษาซึ่งจะมีผลสะท้อนกลับต่อหัวข้อของบทเรียนในชั้นเรียน การวางแผนนั้นจะเกิดขึ้นร่วมกันระหว่างนักการศึกษาของพิพิธภัณฑ์และครูผู้สอน บทเรียนสามารถถูกพัฒนาไปเป็นความเหมาะสมกับเนื้อหาของบทเรียนและตรงกับความต้องการให้มากที่สุด

7. การจัดประชุมบรรยาย หรือ ปาฐกถาทางวิชาการประจำเดือน (Monthly lecture) โดยมีผู้เชี่ยวชาญหรือภัณฑารักษ์เป็นผู้บรรยาย นิยมจัดเป็นรายการประจำเดือนหรือตามโอกาสที่เหมาะสม

8. การจัดชั้นเรียนในวันหยุด เป็นการจัดสอนวิชาที่เป็นงานอดิเรก เช่น ดนตรี วาดเขียน งานปั้น นาฏศิลป์และธรรมชาติวิทยา เป็นต้น

9. รายการพิเศษในช่วงปิดเทอม เป็นนโยบายชักชวนให้เด็กไปเที่ยวพิพิธภัณฑ์ในระหว่างปิดภาค รายการที่จัด เช่น ฉายภาพยนตร์ จัดแสดงพิเศษ และการจัดประกวดผลงาน เป็นต้น

10. การจัดชมรม (Museum club) การจัดสโมสรหรือชมรมก็คล้ายกับเป็นสมาคมเล็ก ๆ มีการประชุม มีกฎข้อบังคับและมีคณะกรรมการ ซึ่งตรงกับหลักจิตวิทยาของเด็กที่ชอบรวมพวกกัน

11. การเล่นเกม (Museum games) เป็นกิจกรรมเพื่อให้เกิดความบันเทิงใจแก่เด็ก เกมแต่ละประเภทจะถูกจัดให้เหมาะสมกับเด็กในแต่ละวัย และมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลอำนวยความสะดวกและช่วยควบคุม

12. จัดรายการวิทยุ (Radio program) สำหรับเด็ก

13. จัดรายการโทรทัศน์ (Television program) สำหรับเด็ก เนื้อหารายการควรมีขอบเขตที่กว้างขวาง อาทิ รายการอภิปราย รายการบรรยายและการตอบปัญหา รวมถึง การแสดงสิ่งของที่จัดแสดงไว้ในพิพิธภัณฑ์ให้ผู้ชมได้เห็นคุณค่าและชื่นชม

14. การฉายภาพยนตร์ ทางพิพิธภัณฑ์จะจัดแจ้งรายการ เรื่องและเวลาให้ทราบล่วงหน้า

15. บริการห้องสมุด เพื่อใช้ในการค้นคว้ารายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุ

16. การจัดทำข้อมูลความรู้ เพื่อใช้เผยแพร่ อาทิ เอกสาร และแผ่นพับ นิติสารหรือวารสาร เป็นต้น

17. การจัดทัศนอาจร การจัดทัศนอาจรเป็นการเปิดโอกาสให้กับเด็กได้ออกไปสัมผัสกับประสบการณ์โดยตรงนอกพิพิธภัณฑ์ แต่ยังคงไว้ซึ่งเนื้อหาที่มีในพิพิธภัณฑ์ การทัศนอาจรนอกจากจะได้รับความรู้ยังเป็นการพักผ่อนและได้เพลิดเพลินสนุกสนาน

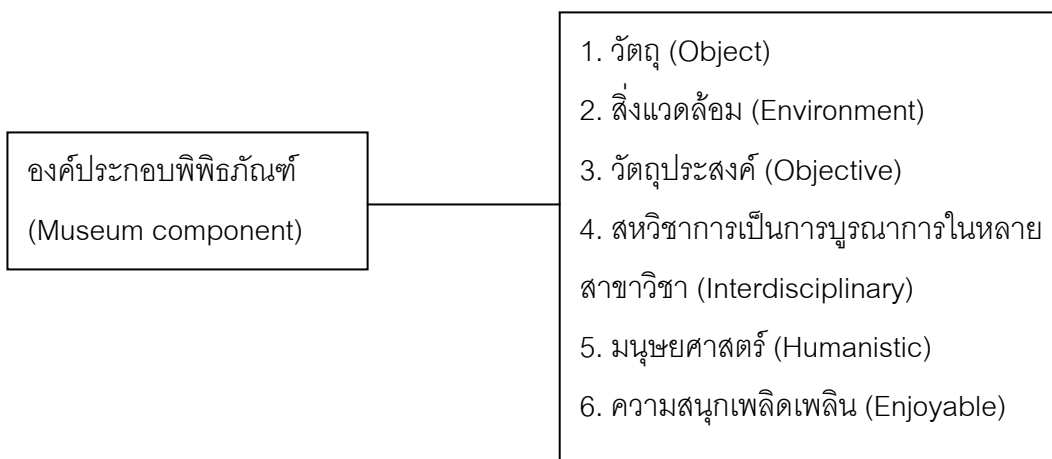
18. การให้บริการนอกพิพิธภัณฑ์ รูปแบบการจัดบริการนอกพิพิธภัณฑ์ที่นิยมใช้กัน ได้แก่ การบรรยายพิเศษ การจัดทำชุดอุปกรณ์เพื่อให้ยืม การจัดทำสิ่งพิมพ์ การจัดรถบริการเคลื่อนที่ เป็นต้น

จากกิจกรรมการบริการเพื่อการศึกษานี้ได้กล่าวมาข้างต้นทั้งหมด เป็นเทคนิคการเรียนรู้ อย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้ร่วมกิจกรรมสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวได้ดียิ่งขึ้น เป็นการเรียนรู้ที่ต้องใช้ทักษะ

นอกจากนี้ แอมโบรซและเพน. (Ambrose and Paine. 1993: 102) กล่าวเสริมว่า พิพิธภัณฑสถานนั้น ไม่ใช่แต่จะรอให้โรงเรียนมาเยี่ยมชมเท่านั้น พิพิธภัณฑสถานต้องมีโปรแกรมที่จะนำตนเองไปสู่โรงเรียนหรือชุมชน พิพิธภัณฑสถานบางแห่งสามารถให้โรงเรียนยืมวัตถุออกไปได้ในระยะสั้น ๆ เพื่อที่จะนำไปบูรณาการกับการเรียนการสอนในห้องเรียน แต่จะต้องทำด้วยความระมัดระวังความเสียหายและความปลอดภัยด้วย การจัดสโมสรเด็กหรือกิจกรรมวันหยุด ก็เป็นอีกวิธีหนึ่งในการชักชวนให้เด็กมีความสนใจในพิพิธภัณฑสถาน และจะก่อประโยชน์ในการศึกษาได้มาก ทั้งนี้ ต้องจัดการอย่างระมัดระวัง เพื่อให้เด็กทุกคนได้เข้าร่วมมากที่สุด อีกวิธีหนึ่งที่ได้ผลที่สุดในการจัดบริการการศึกษา คือ การจัดเทศกาล ซึ่งจะต้องมีการกำหนดหัวข้อเพื่อวางขอบเขตและรูปแบบการจัดเทศกาล และถ้าตั้งใจจัดขึ้นเพื่อโรงเรียนก็น่าจะเป็นเรื่องที่มีหัวข้อเกี่ยวกับงานที่โรงเรียน

1.5 การจัดการพิพิธภัณฑสถานเพื่อการศึกษา

ในอดีตพิพิธภัณฑสถานเผยแพร่ความรู้โดยผ่านวัตถุแสดงเป็นสิ่งสำคัญ แต่ในปัจจุบันนี้ พิพิธภัณฑสถานได้เปลี่ยนกลยุทธ์ใหม่โดยใช้ผู้ชมเป็นแกนกลางในการดำเนินงาน (Audience driver) แทนวัตถุในการดำเนินงาน โดยพิพิธภัณฑสถานจะต้องทุ่มเททั้งเวลาและงบประมาณส่วนหนึ่งเพื่อศึกษาว่า กลุ่มผู้เข้าชมพิพิธภัณฑสถานคือใคร เมื่อทราบกลุ่มเป้าหมายแล้ว จึงจัดนิทรรศการและกิจกรรมในพิพิธภัณฑสถานได้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายนั้น ๆ อย่างไรก็ตาม การศึกษาเกี่ยวกับวัตถุก็ยังคงเป็นงานหลักของพิพิธภัณฑสถาน แต่มีข้อแตกต่าง คือ ในการศึกษาเน้นความเชื่อมโยงวัตถุกับเรื่องราวต่าง ๆ ในสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคน ทั้งนี้ เพื่อสามารถสร้างความเข้าใจที่ครบถ้วนถ่องแท้เพื่อให้ความรู้และกระตุ้นความสนใจแก่ผู้เข้าชม ดังที่ แกรี่ เอดสันท์. (Gary Edson. 1994: unpagged) นักวิชาการพิพิธภัณฑสถาน เสนอว่า หลักในการจัดพิพิธภัณฑสถานให้แหล่งการเรียนรู้และให้การศึกษแก่ผู้เข้าชมจะสัมฤทธิ์ผลได้ต่อเมื่อผู้จัดทำเข้าใจว่า องค์ประกอบของพิพิธภัณฑสถานไม่ใช่มีแต่วัตถุอันมีค่าแต่เพียงอย่างเดียว แต่มีหลายส่วนประกอบด้วยกัน ดังนี้

ภาพประกอบ 2 แสดงองค์ประกอบพิพิธภัณฑ์

ที่มา: Gary Edson. (1994). *The Handbook for Museum*. unpagued.

กล่าวโดยสรุปก็คือ พิพิธภัณฑ์ จำเป็นต้องศึกษาวัตถุจนเข้าใจอย่างถ่องแท้และเชื่อมโยงกับบริบททางสังคมที่ประกอบวัตถุให้ได้ เพื่อนำมาใช้เป็นเนื้อหาขององค์ความรู้ซึ่งนับเป็นความสำคัญอันดับแรกที่ต้องดำเนินการ ลำดับต่อไปคือ ต้องพิจารณาหาแนวความคิดทางการศึกษา ลำดับสุดท้ายคือการหากลยุทธ์ผสมผสานองค์ความรู้กับแนวความคิดทางการศึกษาและเผยแพร่ออกมาในรูปแบบที่เหมาะสมต่อไป

รูปแบบของการเผยแพร่องค์ความรู้ที่พิพิธภัณฑ์ต่าง ๆ ปฏิบัติกันอยู่ในปัจจุบันนี้แบ่งออกได้เป็น 2 รูปแบบใหญ่ ๆ คือ (อภิญา บัวสรวง. 2539: 51)

1. การจัดนิทรรศการ แบบถาวรและแบบชั่วคราว
2. การจัดกิจกรรมเสริม

ซูเปอร์ กรีนฮิล (Hooper-Greenhill. 1994: unpagued) ได้วิเคราะห์ถึงความล้มเหลวในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์สมัยก่อนว่าอาจมีสาเหตุเนื่องมาจาก บุคลากรที่ทำงานในพิพิธภัณฑ์ไม่มีความรู้ทางด้านการสื่อสารเท่าที่ควร เพราะเมื่อนำทฤษฎีการสื่อสารมาช่วยวิเคราะห์แล้ว จะเห็นว่า การสื่อสารนั้นมีทั้งการสื่อสารกับคนหมู่มาก และการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal communication)

นิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ส่วนใหญ่เป็นการสื่อสารกับคนหมู่มาก ซึ่งคนหมู่มากนั้นมีขนาดใหญ่ประกอบด้วย คนต่างเพศ ต่างวัย มีระดับการศึกษาต่าง ๆ มีความสนใจที่หลากหลายและมีประสบการณ์แตกต่างกันไป การเข้าชมนิทรรศการที่จัดขึ้นเพื่อให้คนหมู่มากดูนั้น ผู้เข้าชมจึงมักได้รับความรู้ ความเพลิดเพลิน และความสนใจแตกต่างกันตามระดับที่แตกต่างกันดังกล่าว นิทรรศการที่

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการบริการทางการศึกษาของพิพิธภัณฑสถานดังกล่าวนี้มาใช้ เพื่อเป็นกรอบทฤษฎีในการวิจัยครั้งนี้ด้วย

ดังนั้น กล่าวสรุปได้ว่า พิพิธภัณฑสถานถูกจัดให้มีขึ้นเพื่อสนองวัตถุประสงค์หลักของพิพิธภัณฑสถาน และมีวัตถุประสงค์ในการให้บริการการศึกษาแก่ประชาชน เพื่อเป็นการเปิดกว้างทางความคิด สร้างความประทับใจ กระตุ้นให้เกิดความสนใจและกระตือรือร้น ให้ความรู้ในเรื่องราวที่เกี่ยวกับวัตถุในพิพิธภัณฑสถาน เพิ่มพูนประสบการณ์ในการใช้วิจารณ์ญาณ รู้สึกรักและเห็นความสำคัญของวัตถุและตัวพิพิธภัณฑสถานเอง ทำให้ผู้ชมเกิดความคิดสร้างสรรค์และยังเป็นการปลูกฝังทักษะการเรียนรู้อีกด้วย โดยยึดถือผู้ชมหรือผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และพิพิธภัณฑสถานจะต้องร่วมมือกับองค์กรและชุมชนต่าง ๆ รวมทั้งระบบการศึกษาทั้งระบบอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้

2.1 ความหมายของการเรียนรู้

การเรียนรู้กับกระบวนการเรียนรู้นั้น มีความหมายที่ใกล้เคียงกันมาก จนอาจกล่าวได้ว่ามีความหมายเช่นเดียวกัน อุดุลย์ วังศรีคุณ (2543: 13) กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้โดยทั่วไปจะหมายถึงลำดับขั้นตอนที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ของบุคคล ส่วนการเรียนรู้ได้มีการให้ความหมายทั้งในลักษณะของ

1. **ด้านการเรียนรู้** การเรียนรู้ควรมีลักษณะเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมีการเรียนรู้เพื่อทำ เพื่อเป็น และเพื่ออยู่ร่วมกัน

2. **ด้านการปฏิบัติ** เมื่อมีการเรียนรู้แล้วเกิดความรู้แก่ผู้เรียน โดยนำความรู้มาสืบทอดปฏิบัติ ผ่านช่องทางต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นพิธีกรรม ประเพณี ค่านิยมตัวบุคคล วัฒนธรรมท้องถิ่น วิถีชีวิต มีการเรียนรู้และการปฏิบัติเป็นเนื้อเดียวกัน และกระบวนการแลกเปลี่ยนกับผู้อื่นที่มีมุมมองแตกต่างกันออกไป

3. **ด้านการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง** กระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องและค่อนข้างถาวรในเรื่องความรู้ ทักษะ และทักษะ

นอกจากนี้ นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2541: 12) ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ว่าเป็นกระบวนการตามธรรมชาติในการถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์ในการดำรงชีวิตของคนและสัตว์

จากความหมายที่กล่าวมาทั้งหมดสรุปได้ว่า การเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้มีความหมายใกล้เคียงกันมาก จึงอาจกล่าวรวมกันได้ว่า หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือความสามารถให้ เป็นไปตามที่กำหนดอย่างถาวร ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ เกิดจากการปฏิบัติหรือจากประสบการณ์ในรูปแบบอื่นๆ โดยการเรียนรู้ก่อให้เกิดความรู้ซึ่งเป็นพลังอำนาจที่นำไปสู่การปฏิบัติและยังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

2.2 กระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์

ลักษณะต่าง ๆ ของกระบวนการเรียนรู้ตามธรรมชาติของมนุษย์ จะทำให้นักบุคคลเกิดการเรียนรู้ได้ดี (เอกวิทย์ ณ ถลาง. 2540: 45-49) ดังลักษณะต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. **มนุษย์เรียนรู้โดยการลองผิดลองถูก** โดยมนุษย์จะมีการลองผิดลองถูกจากสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและสะสมความรู้ความเข้าใจนั้นไว้ แล้วถ่ายทอดแก่ลูกหลานในเผ่าพันธุ์ของตน นาน ๆ เข้าก็กลายเป็นจารีต ธรรมเนียมหรือข้อห้ามในวัฒนธรรมของกลุ่มนั้น ๆ เมื่อเวลาผ่านไป มนุษย์อาจลืมเหตุผลที่มาของธรรมเนียมปฏิบัติไปแล้ว รู้แต่ว่าในสังคมของตนต้องประพฤติปฏิบัติเช่นนั้น จึงจะอยู่รอดปลอดภัย หรือแก้ไขป้องกันปัญหาได้

2. **มนุษย์เรียนรู้โดยการลงมือทำจริง** ในสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่มีอยู่จริง แล้วส่งต่อไปยังรุ่นหลานแบบค่อยเป็นค่อยไป กลายเป็นแบบธรรมเนียมหรือวิถีปฏิบัติ

3. การถ่ายทอดความรู้แก่คนรุ่นหลัง ด้วยการสืบทอดวิธีการ การสั่งสอนด้วยการบอกเล่า (Oral tradition) และการสร้างความรู้ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร (Literacy tradition) ซึ่งโดยทั่วไปการถ่ายทอดภูมิปัญญาของชาวบ้านจะนิยมการสืบทอดวิธีการ และสอนเป็นวาจา ในกรณีที่เป็นศิลปะวิทยาการที่มีความซับซ้อนลึกซึ้ง จะใช้วิธีลายลักษณ์อักษรในรูปของตำราตามความสะดวกและสอดคล้องกับพื้นฐานของชาวบ้าน และสามารถปรับเปลี่ยนไปตามเหตุปัจจัยในการรับรู้ของเจ้าของวัฒนธรรม

4. มนุษย์เรียนรู้โดยพิธีกรรม ในเชิงจิตวิทยา พิธีกรรมมีความศักดิ์สิทธิ์ และมีอำนาจโน้มน้าวให้คนที่มีส่วนร่วมรับเอาคุณค่า และแบบอย่างพฤติกรรมที่ต้องการเน้นเข้าไปไว้ในตัว เป็นการตอกย้ำความเชื่อ กรอบศีลธรรมจรรยาของกลุ่มชน แนวปฏิบัติ และความคาดหวัง โดยไม่ต้องใช้การจำแนก แจกแจงเหตุผล แต่ใช้ศรัทธา ความขลัง ความศักดิ์สิทธิ์ของพิธีกรรม เป็นการสร้างกระแสความเชื่อและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ แต่จะเน้นผลที่เกิดต่อสำนึกของผู้มีส่วนร่วมเป็นสำคัญ

5. ศาสนา ทั้งในด้านหลักธรรมคำสอน ศีล และวัตรปฏิบัติ ตลอดจนพิธีกรรมและกิจกรรมทางสังคม เช่น วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนในเชิงการเรียนรู้ มีส่วนตอกย้ำภูมิปัญญาที่เป็นอุดมการณ์แห่งชีวิต ให้กรอบและบรรทัดฐานความประพฤติ และให้ความมั่นคงอบอุ่นทางจิตใจ เป็นที่ยึดเหนี่ยวแก่คนที่ต้องเผชิญกับสังขารแห่งชีวิต ดังนั้น สถาบันศาสนาจึงมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของคนที่อยู่รวมกันเป็นหมู่เหล่า

6. การแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ระหว่างกลุ่มคนที่แตกต่างกัน ทั้งในชาติพันธุ์ ถิ่นฐานทำกิน รวมไปถึงการแลกเปลี่ยนกับคนต่างวัฒนธรรม ทำให้กระบวนการเรียนรู้ขยายตัว มีความคิดใหม่ ๆ วิธีการใหม่ ๆ เข้ามา ผสมกลมกลืนบ้าง ขัดแย้งบ้าง แต่ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งสาระ รูปแบบและวิธีการ กระบวนการเรียนรู้ของคนในสังคมไทยจึงมีพลวัต ส่วนหนึ่งไปกับกระแสเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสารอันทันสมัย ส่วนหนึ่งไปกับโลกกายภาพหรือธรรมชาติแวดล้อม และอีกส่วนหนึ่งมุ่งมั่นไปทางจิตวิญญาณ ขณะเดียวกันก็มีการกระจายเครือข่ายการขยายตัวของกระบวนการเรียนรู้กว้างขวางหลากหลายมากอย่างไม่เคยปรากฏมาแต่กาลก่อน สังคมไทยจึงกลายเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีทางเลือกมากมาย และมีเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ที่มีภูมิปัญญาทั้งเก่าใหม่ให้พิจารณา

7. การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม (Cultural reproduction) ในการแก้ไขปัญหาทั้งทางสิ่งแวดล้อม ทางเศรษฐกิจ และทางสังคม ได้มีการพยายามเลือกฟื้นฟูเอาความเชื่อและธรรมเนียมปฏิบัติที่สืบทอดกันมาในสังคม ประเพณี การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมให้ตรงกับฐานความเชื่อเดิม ขณะเดียวกันก็แก้ปัญหาในบริบทใหม่ได้ระดับหนึ่ง ดังนั้น การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมจึงเป็นกระบวนการเรียนรู้เอกลักษณ์ที่เกิดขึ้นตลอดเวลาในสังคมไทย

8. ครูพักลักจำ เป็นการเรียนรู้ในทำนองแอบเรียน แอบเอาอย่าง แอบลอกทำดู ตามแบบอย่างที่เราสังเกตเห็นอยู่เงียบ ๆ แล้วรับเอามาเป็นของตนเองที่สามารถทำได้จริง วิธีนี้ดูเผิน ๆ เป็นเสมือนการลักขโมย สิ่งที่เป็นภูมิปัญญาของผู้อื่น แต่ในความเป็นจริงความหมายไม่ได้สื่อในทางไม่ดี หากเป็นวิธีธรรมชาติธรรมดาของคนในการเรียนรู้จากผู้อื่น

กระบวนการเรียนรู้ดังกล่าว แสดงถึงภูมิปัญญาและธรรมชาติของมนุษย์ ซึ่งมีวิธีการเรียนรู้มาตั้งแต่อดีต และพยายามสร้างองค์ความรู้ขึ้นมาเอง โดยสอดคล้องกับการใช้ประสบการณ์ของบุคคลในการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน เช่น เรียนรู้โดยการลองผิดลองถูก การถ่ายทอดจากคนรุ่นหลัง การแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ หรือการลงมือปฏิบัติจริง

2.3 ความหมายของแหล่งการเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตราที่ 25 ได้กำหนดไว้ว่า รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์กีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ อย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งความสำคัญที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จาก ประสบการณ์ รวมถึงได้ศึกษาค้นคว้าอย่างเพียงพอและเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลายจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

สำหรับความหมายของแหล่งการเรียนรู้ นั้น กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ (2545: 4-11) ได้ให้ความหมายของแหล่งการเรียนรู้ไว้ว่า คือ แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศและประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่เรียนรู้ แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้

กล่าวโดยสรุปได้ว่า แหล่งการเรียนรู้ คือ ศูนย์รวมข้อมูลความรู้ ข่าวสาร และกิจกรรมเป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่รู้ แสวงหาความรู้ และใช้ประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า

2.4 บทบาทและหน้าที่ในการดำเนินงานของแหล่งการเรียนรู้

บทบาทและหน้าที่ในการดำเนินงานของแหล่งการเรียนรู้ โดยได้กล่าวไว้ดังนี้

1. จัดการศึกษาและการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในทุกระดับชั้นและทุกกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้ ต้องจัดให้เหมาะสมกับสภาวะความพร้อมของแหล่งการเรียนรู้ในแต่ละพื้นที่

2. สร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยเป็นองค์กรเปิด สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง สามารถเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสภาพสังคม วิถีชีวิตและสภาพทางเศรษฐกิจในแต่ละท้องถิ่น

3. **จัดหาความร่วมมือ** โดยร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. **เป็นแหล่งศึกษา ค้นคว้า วิจัย** และสามารถจัดกระบวนการเชื่อมโยงกับองค์กรอื่น ทั้งสถานศึกษา ชุมชนในแหล่งการเรียนรู้ นั้น ๆ ในขณะเดียวกันก็ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อให้องค์ความรู้ในแหล่งการเรียนรู้ นั้น ๆ ได้รับการเผยแพร่ และถ่ายทอดไปสู่ชุมชนอื่น ๆ ในวงกว้าง

5. **เป็นแหล่งข้อมูล** ที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูล ระหว่างแหล่งการเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ ทั่วประเทศ

6. **เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงาน** เพื่อให้ผู้เรียนจากทั่วทุกภูมิภาคสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารและเข้าถึงการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง

ดังนั้น สามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า บทบาทและหน้าที่ในการดำเนินงานของแหล่งการเรียนรู้ คือ แหล่งการเรียนรู้ต้องสามารถตอบสนองการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการการเรียนรู้ โดยการปฏิบัติจริง ทั้งการเรียนรู้ของคนในชุมชนที่มีแหล่งเรียนรู้ของตนเองอยู่แล้วและการเรียนรู้ของคนอื่น ๆ ทั้งในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัย รวมถึงเป็นแหล่งทำกิจกรรม แหล่งทัศนศึกษา แหล่งฝึกงานและแหล่งประกอบอาชีพของผู้เรียน นับเป็นแหล่งสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นโดยตนเอง เป็นแหล่งศึกษา ค้นคว้าวิจัย และเป็นองค์กรเปิด ผู้สนใจสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างเต็มที่และทั่วถึง

2.5 ประเภทของแหล่งการเรียนรู้

การจัดแบ่งประเภทของแหล่งการเรียนรู้ มีนักการศึกษา รวมถึงสถาบันและหน่วยงานต่าง ๆ ได้จัดแบ่งประเภทของแหล่งการเรียนรู้ไว้หลากหลายรูปแบบด้วยกัน โดยกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545: 4-11) ได้จัดแหล่งเรียนรู้ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. **แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน** ได้แก่ ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดหมวดวิชา ห้องสมุดเคลื่อนที่ มุมหนังสือในห้องเรียน ห้องพิพิธภัณฑ์ ห้องมัลติมีเดีย ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องอินเทอร์เน็ต ศูนย์วิชาการ ศูนย์วิทยบริการ ศูนย์โสตทัศนศึกษา ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ศูนย์พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน สวนพฤกษศาสตร์ สวนวรรณคดี สวนสมุนไพร สวนสุขภาพ สวนหนังสือ สวนธรรมะ ฯลฯ

2. **แหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่น** ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์ ศูนย์กีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัด ครอบครัว ชุมชน สถานประกอบการ องค์กรภาครัฐและเอกชน ฯลฯ

จากการจัดประเภทของแหล่งเรียนรู้ข้างต้น พบว่า มีความสอดคล้องในส่วนของการจัดให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า หาความรู้ที่สำคัญและมีคุณค่าอย่างยิ่ง

2.6 ประโยชน์ของการใช้แหล่งการเรียนรู้

ประโยชน์ของการใช้แหล่งการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2546: ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้กล่าวไว้ ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนมีโอกาสคิด ทำ โดยครู และผู้เรียนช่วยกันจัดบรรยากาศการเรียนรู้ร่วมกันและได้สรุปสาระการเรียนรู้
2. สร้างโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลายและต่อเนื่อง
3. มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และเพียงพอที่ทำให้ผู้เรียนใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ตามความถนัดความสนใจ สาระการเรียนรู้มีความสมดุลเหมาะสมกับวัย
4. กระบวนการที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ มีกิจกรรมร่วมกันในการเรียนรู้ คือ การแลกเปลี่ยนความรู้ ร่วมกันคิดและร่วมกันแก้ปัญหา ร่วมกัน ทำให้เกิดทักษะและประสบการณ์ตรง และสามารถนำมาแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้
5. สาระและกระบวนการเรียนรู้ เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัวของผู้เรียน จนผู้เรียนสามารถประยุกต์ผลการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้
6. กระบวนการเรียนรู้มีการเชื่อมโยงกับสังคม และองค์กรต่าง ๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ความร่วมมือให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดจากแหล่งการเรียนรู้

3. ศักยภาพ

การพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญก่อนที่จะทำการวางแผนพัฒนา เพื่อทราบได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่นั้น ๆ มีความสามารถ ความพร้อมเพียงใด ซึ่งได้มีผู้กล่าวถึง ความหมายและองค์ประกอบของศักยภาพ ไว้ดังนี้

ความหมายของศักยภาพตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542: 1095) ได้เขียนไว้ว่า ศักยภาพ หมายถึง ภาวะแฝง อำนาจ หรือคุณสมบัติที่มีอยู่ในสิ่งต่าง ๆ อาจทำให้พัฒนาหรือให้ปรากฏเป็นสิ่งที่ประจักษ์ได้

วิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์ (2529: 42) ได้กล่าวถึงศักยภาพว่า หมายถึง ความสามารถหรือความพร้อมในตัวเองของสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่จะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนา การปรับปรุงการจัดการหรือการเข้าทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ขึ้น ฉะนั้นแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจึงมีศักยภาพหรือความสำคัญของตัวเองแตกต่างกันออกไป การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มพื้นที่ต่าง ๆ จำเป็นต้องพิจารณาถึงความพร้อมหรือความสามารถในการรองรับการพัฒนาได้สูง มาดำเนินการพัฒนาก่อนในลำดับแรก ทั้งนี้ เพื่อความเหมาะสมในข้อจำกัดทางด้านเครื่องมือ บุคลากรและงบประมาณเป็นสำคัญ

จุฑามาศ ไชยศร (2536: 10) ได้กล่าวถึงศักยภาพของการท่องเที่ยวว่า หมายถึง ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งที่สามารถรองรับการท่องเที่ยวได้ โดยพิจารณาจากปัจจัยต่อไปนี้ ความ

ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร (2542: 43-44) ได้แบ่งองค์ประกอบที่สำคัญที่นำมาเป็นเครื่องบ่งชี้ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 4 อย่างคือ

1. ปัจจัยจูงใจหลักของการท่องเที่ยว พิจารณาจากความสำคัญของสถานที่ตั้งและลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว นั้น ต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวหลาย ๆ ด้าน เช่น ความต้องการทางด้านความสงบ พักผ่อน ความสนุกสนานตื่นเต้น การหาประสบการณ์และความจริง ซึ่งปัจจัยจูงใจหลักแบ่งได้ 3 ชนิด คือ

1.1 ปัจจัยด้านธรรมชาติ (Natural assets) ได้แก่ หาดทราย ชายทะเล ป่าไม้ และน้ำตก เป็นต้น

1.2 ปัจจัยจูงใจด้านประวัติศาสตร์และศาสนา (Historical and religion assets) ได้แก่ แหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัด อนุสาวรีย์ พระราชวัง เป็นต้น

1.3 ปัจจัยจูงใจด้านกิจกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น (Contemporary human product) ได้แก่ ศิลปวัฒนธรรม งานประเพณี งานฝีมือ การดำเนินชีวิต เป็นต้น แหล่งท่องเที่ยวที่มีสิ่งดึงดูดใจที่มีคุณภาพสูงมีเอกลักษณ์หรือเป็นบริเวณที่มีสิ่งดึงดูดใจอยู่ใกล้กันเป็นกลุ่ม เป็นข้อที่น่าพิจารณาถึงความได้เปรียบด้วย

2. ปัจจัยประกอบ ได้แก่ คุณค่าดึงดูดใจสภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และลักษณะภูมิทัศน์อันเป็นเอกลักษณ์ สภาพเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งสะท้อนท่าที พฤติกรรม และสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน ทั้งทางด้านโจรผู้ร้าย ภัยธรรมชาติและการเมือง

3. ปัจจัยสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกได้มาตรฐานในเรื่องที่พักและอาหารแก่นักท่องเที่ยว การติดต่อเข้าใจในภาษา การให้ข่าวและประชาสัมพันธ์ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกด้านบันเทิงและร้านค้าของที่ระลึก

4. จะต้องพิจารณาถึงโครงข่ายการคมนาคมทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ที่สะดวกสบาย บริการสาธารณะ เช่น ไฟฟ้า น้ำใช้ การระบายน้ำ การกำจัดสิ่งโสโครก ตลอดจนระบบสื่อสารโทรคมนาคม

สรุปได้ว่าการพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว นั้น ต้องมีองค์ประกอบหลายประการด้วยกัน อาทิ ด้านความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการบริการ ด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว ที่ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ช่วยบ่งบอกถึงศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวได้

4. การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว

4.1 การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว

การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว เป็นเครื่องมือในการสำรวจ ตรวจสอบแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ (สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. 2545: 68-72)

4.1.1 การทำความเข้าใจทรัพยากร

1. **ทรัพยากรท่องเที่ยว** แบ่งออกเป็น ทรัพยากรหลักที่เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น การเข้าชมพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา โดยมีแหล่งซากบรรพชีวิตร หรือฟอสซิล เช่น หอยไดโนเสาร์ เป็นทรัพยากรสนับสนุน ที่สามารถสนับสนุนทรัพยากรหลักในการดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เพิ่มขึ้น

2. **ชนิดของทรัพยากร** แบ่งได้เป็น ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ พืช สัตว์ ภูมิทัศน์ ภูมิอากาศ น้ำ ทรัพยากรวัฒนธรรม ได้แก่ ศาสนา มรดกวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ ทรัพยากรเหตุการณ์สำคัญ งานมหกรรม การแข่งขัน ธุรกิจ ไร่ต่าง ๆ ทรัพยากรกิจกรรม นันทนาการ สิ่งอำนวยความสะดวก และทรัพยากรบริการ การขนส่ง ที่พัก การต้อนรับ อาหาร บริการ

4.1.2 การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 1 การเขียนรายงานทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวประกอบด้วย รายงานทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ สิ่งที่น่าสนใจให้นักท่องเที่ยวไปชม สิ่งให้นักท่องเที่ยวต้องการให้มีบริการ กิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวทำระหว่างเยี่ยมชม ประการที่สอง รายงานทรัพยากรทางธรณีวิทยาและประวัติศาสตร์ ได้แก่ ทรัพยากรที่โดดเด่นในแหล่งท่องเที่ยว มีทั่วไปในแหล่งท่องเที่ยวอื่นหรือไม่ และมีความสำคัญเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในปัจจุบันและในอนาคตหรือไม่ ประการที่สาม รายงานทรัพยากรเหตุการณ์สำคัญ ได้แก่ สิ่งที่ทำให้เหตุการณ์นั้นโดดเด่น ความสามารถในการดึงดูดผู้คนที่ไม่ใช่คนท้องถิ่นมาร่วม เหตุการณ์นั้นจะเสริมหรือเป็นคู่แข่งกับเหตุการณ์คล้าย ๆ กันในท้องถิ่นอื่นหรือไม่ ความถี่ของการเกิดขึ้น ประการสุดท้ายได้แก่ รายงานทรัพยากรกิจกรรม เช่น ความโดดเด่นของกิจกรรมความสามารถในการดึงดูดผู้ใช้บริการซึ่งไม่ใช่คนในท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินทรัพยากร ได้แก่ การประเมินคุณภาพทรัพยากร คือ สิ่งที่ทำให้ทรัพยากรนี้ดีกว่าหรือแย่กว่าทรัพยากรอื่นในที่อื่น ๆ สิ่งที่เป็นจุดอ่อน การดูแลรักษา ทรัพยากรคุณภาพของการบริการ การปรับปรุงทรัพยากร ข้อเสียของการพัฒนาในอนาคต ความโดดเด่นของทรัพยากร ได้แก่ สิ่งที่ทำให้ทรัพยากรมีความพิเศษโดดเด่นและมีความแตกต่างกับที่อื่น ๆ ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สะท้อนให้เห็นถึงความภาคภูมิใจในสถานที่นั้น ๆ มีอำนาจในการดึงดูดนักท่องเที่ยว กิจกรรมที่มีบทบาทในการดึงดูดนักท่องเที่ยว การวัดระดับการใช้และประเมินการใช้ ความสามารถที่จะทำให้แหล่งท่องเที่ยวดึงดูดนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีการประเมินฐานข้อมูลของทรัพยากรท่องเที่ยว

4.2 การวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค

การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) อุปสรรค (Threats) หรือเรียกว่า การวิเคราะห์ SWOT โดย

จุดแข็ง คือ ความสามารถและสถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นบวก ซึ่งองค์กรนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ หรือ การดำเนินงานภายในที่องค์กรทำได้ดี

จุดอ่อน คือ สถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นลบและด้อยความสามารถ ซึ่งองค์กรไม่สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ หรือ การดำเนินงานภายในที่องค์กรทำได้ไม่ดี

โอกาส คือ ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่เอื้ออำนวยให้การทำงานขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ หรือ สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการขององค์กร

อุปสรรค คือ ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่ขัดขวางการทำงานขององค์กรไม่ให้เกิดบรรลุวัตถุประสงค์ หรือ สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นปัญหาขององค์กร

บางครั้งการจำแนกโอกาสและอุปสรรคเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะทั้งสองสิ่งนี้สามารถเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการเปลี่ยนแปลงสามารถทำให้สถานการณ์ที่เคยเป็นโอกาสกลับกลายเป็นอุปสรรคได้ และในทางกลับกัน อุปสรรคอาจกลายเป็นโอกาสได้เช่นกัน ด้วยเหตุนี้ องค์กรมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ของตนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์แวดล้อม

เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT นั้น จะต้องทำการวิเคราะห์โอกาสและอุปสรรคก่อน จากนั้นค่อยมาวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อน เพื่อจะได้ปรับปรุงจุดอ่อนและจุดแข็ง (กูรู. 2551: ออนไลน์)

5. ความคิดเห็น

5.1 ความหมายของความคิดเห็น

การสำรวจความคิดเห็น (Opinion) เป็นการศึกษาความรู้สึกของบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งแต่ละคนจะแสดงความเชื่อ ความรู้สึกได้ออกมาโดยการพูดหรือการเขียน ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ ดังนี้

จำลอง เงินดี (2534: 2) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดในลักษณะที่ไม่ลึกซึ้งเหมือนทัศนคติ ความคิดเห็นนั้นอาจกล่าวได้ว่าเป็นการแสดงออกของทัศนคติก็ได้ สังเกตและวัดได้จากคน แต่มีส่วนที่แตกต่างไปจากทัศนคติ เจ้าตัวอาจจะตระหนักหรือไม่

จากความหมายของความคิดเห็นข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปความหมายของความคิดเห็นได้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกด้านความเชื่อ ความรู้สึกของแต่ละบุคคล โดยพิจารณาถึงข้อเท็จจริง หรือประเมินผลสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากสภาพแวดล้อม เป็นการแสดงออกทางด้านเจตคติ โดยการสรุปหรือลงความเห็นโดยอาศัยพื้นฐานความรู้ที่มีอยู่ในการแปลความหมายของความคิดเห็นออกมา และการแปลความหมายของความคิดเห็นออกมานั้นจะขึ้นอยู่กับอิทธิพลของทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้น

5.2 ความสำคัญของความคิดเห็น

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2522: 19-20) ให้ความสำคัญของความคิดเห็นไว้ว่า การสำรวจความคิดเห็น เป็นการศึกษารูสึกของบุคคล หรือกลุ่มคนที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อม ซึ่งการสำรวจความคิดเห็นจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ให้เป็นไปด้วยดี อาทิ โครงการพัฒนาใด ๆ ก็ตาม ถ้าจะให้สำเร็จและบรรลุเป้าหมายอย่างแท้จริงแล้วก็ควรจะต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชน การเผยแพร่โครงการและรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนต่อโครงการจึงจะเกิดผลดี กล่าวคือ จะช่วยให้โครงการนั้นสอดคล้องเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่นอันเป็นสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ใช้ประเมินโครงการและทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกในการเข้ามามีส่วนร่วมทำให้ไม่เกิดการต่อต้าน ถ้าสาธารณะชนมีส่วนร่วมหรือมีสิทธิ์แสดงความคิดเห็นในโครงการใด ๆ ที่จะพัฒนาประเทศนั้น ก็จะทำให้ประชาชนเกิดจิตสำนึกในการเป็นเจ้าของเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหรือรักษาไว้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวางนโยบายต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงนโยบาย หรือการเปลี่ยนแปลงระบบงาน รวมทั้งการฝึกหัดการทำงานด้วย นอกจากนี้ ยังได้ให้ความสำคัญของความคิดเห็นไว้ว่า ในการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ โดยมากมักจะใช้วิธีได้หลายรูปแบบ ได้แก่ การซักถาม การสอบถาม และบันทึกรวบรวมไว้เป็นข้อมูล วิธีที่ง่ายที่สุดในการที่จะบอกถึงความคิดเห็น คือ การแสดงให้เห็นจำนวน

1. การศึกษา อาชีพ เพศ อายุ ซึ่งมีอิทธิพลมากต่อความคิดเห็น
2. สถาบันครอบครัว สภาพแวดล้อม กลุ่มและสังคมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีส่วนผลักดันให้บุคคลเกิดการเรียนรู้
3. สื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เทคโนโลยีสารสนเทศ สิ่งเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของแต่ละบุคคล

การนำแนวคิดเรื่องความคิดเห็นมาใช้ประโยชน์นั้น จึงมองในแง่ที่ว่าความคิดเห็นเป็นตัวบ่งชี้หรือทำนายพฤติกรรม เพื่อที่จะได้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของผู้ที่มาท่องเที่ยวเพื่อพิพิธภัณฑสถานวิทยา

5.3 ประเภทความคิดเห็น

เรมเมอร์ (Remmer. 1996: 47) ได้จำแนกความคิดเห็นออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. **ความคิดเห็นเชิงบวกสุด-เชิงลบสุด (Extreme opinion)** เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ซึ่งสามารถทราบทิศทางได้ ซึ่งทิศทางบวกสุด ได้แก่ ความรักจนหลง และทิศทางลบ ได้แก่ ความรังเกียจ โดยความคิดเห็นนี้รุนแรงเปลี่ยนแปลงยาก
2. **ความคิดเห็นจากความรู้ความเข้าใจ (Cognitive contents)** การมีความคิดเห็นต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจต่อสิ่งนั้น เช่น ความรู้ความเข้าใจในสิ่งดี ได้แก่ ชอบ ยอมรับ เห็นด้วย ความรู้ และความเข้าใจในทางไม่ดี ได้แก่ ไม่ชอบ รังเกียจ ไม่เห็นด้วย เป็นต้น

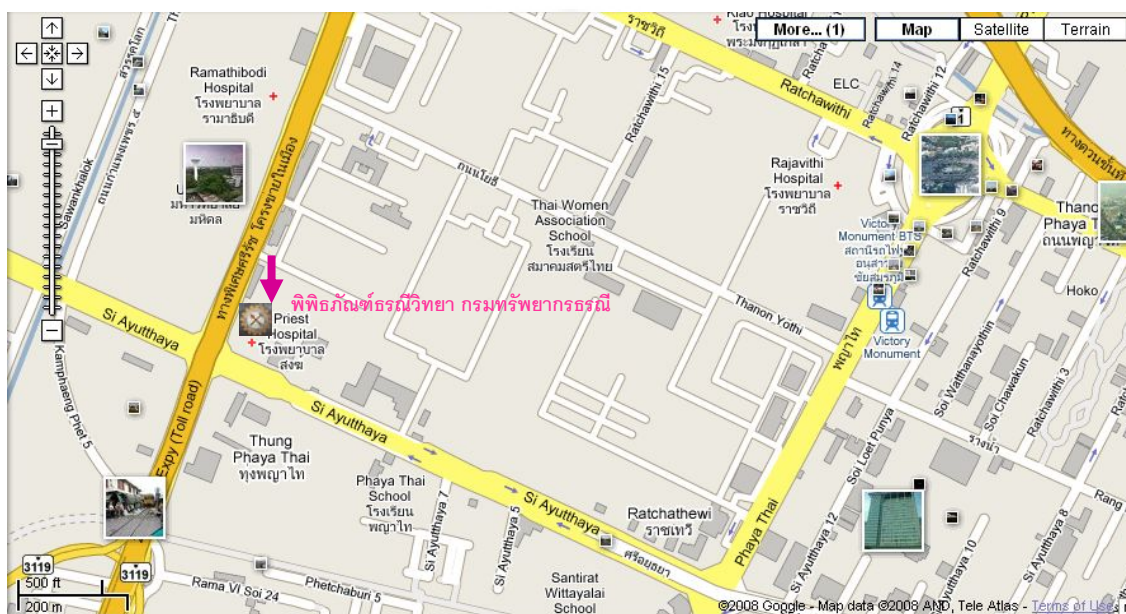
5.4 วิธีวัดความคิดเห็น

ในการที่ผู้ใดจะแสดงความคิดเห็นออกมานั้น วิธีที่ใช้โดยทั่วไปคือ วิธีการตอบแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ซึ่งเบสท์ (Best. 1977: 169) ได้เสนอแนะว่า วิธีที่ง่ายที่สุดที่จะบอกถึงความคิดเห็น คือ การแสดงให้เห็นถึงจำนวนร้อยละของคำตอบในแต่ละข้อความ เพราะจะทำให้เห็นว่าความคิดเห็นจะออกมาในลักษณะใด และจะได้ทำตามข้อคิดเห็นเหล่านั้นได้ แต่มอร์แกน; และคิง (Morgan and King. 1971: 516) ได้เสนอแนะว่า การที่ให้ใครออกความคิดเห็น ควรถามกันต่อหน้า (Face to face) ถ้าจะใช้แบบสอบถามสำหรับวัดความคิดเห็นต้องระบุให้ผู้ตอบ ๆ ว่า เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อความที่กำหนดให้ แบบสอบถามประเภทนี้นิยมสร้างตามแนวของลิเคอร์ท (Likert scale) ซึ่งแบ่งน้ำหนักความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เฉย ๆ หรือไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนการให้คะแนนจะขึ้นอยู่กับข้อความจะเป็นแบบปฏิฐาน (Positive) หรือนิเสธ (Negative) การนำแนวคิดเรื่องความคิดเห็นมาใช้ประโยชน์นั้น จึงมองในแง่ที่ว่า ความคิดเห็นเป็นตัวบ่งชี้ หรือทำนายพฤติกรรม ส่วน แซดรอซนี (Zadroany. 1979: 234) กล่าวถึงวิธีวัดความคิดเห็น

สำหรับการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทย ณ พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยใช้แนวคิดของมอร์แกนและคิง

6. บริบทพื้นที่ศึกษา

6.1 พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี

ภาพประกอบ 3 แผนที่พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี ถ.พระราม 6

ที่มา: <http://maps.google.com> 2551:ออนไลน์

ภาพประกอบ 4 พิพิธภัณฑธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี
(ถ่ายเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2551)

6.1.1 ความเป็นมา

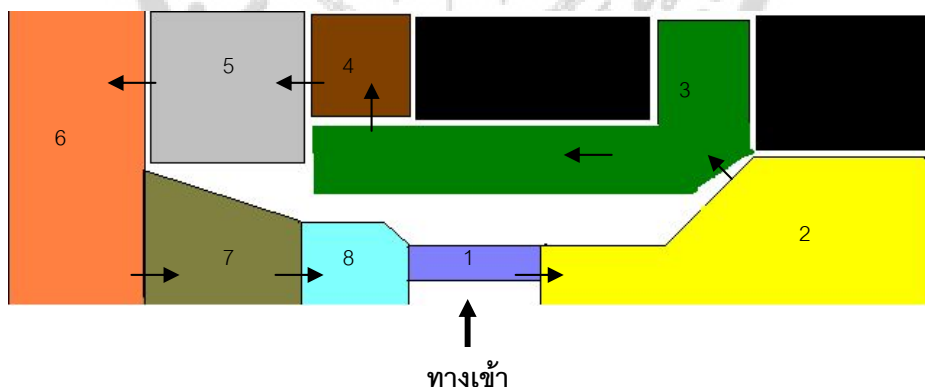
พิพิธภัณฑธรณีวิทยาแห่งแรกของประเทศไทยเกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 6 เมื่อปี พ.ศ. 2467 โดยกรมราชโลหกิจ และภูมิวิทยา กระทรวงเกษตรราธิการ ได้สั่งตัวอย่างแร่และหินจากต่างประเทศมาจัดแสดงไว้ในพิพิธภัณฑเป็นจำนวนมาก เพื่อให้คนไทยได้มีโอกาสศึกษาแร่และหินชนิดต่าง ๆ จากของจริง ซึ่งต่อมาแร่และหินทั้งหมดถูกนำไปจัดแสดงที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร และภายหลังได้นำไปเป็นอุปกรณ์การศึกษาของแผนกธรณีวิทยาและเหมืองแร่ ซึ่งเปิดสอนเป็นครั้งแรกที่คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปี พ.ศ. 2476 แผนกธรณีวิทยา กองโลหกิจ กรมที่ดินและโลหกิจ เริ่มรวบรวมตัวอย่างแร่และหินในประเทศไทยอย่างเป็นระบบ และนำมาจัดแสดงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2480 จากนั้นในปี พ.ศ. 2491 จึงมีการจัดตั้ง พิพิธภัณฑแร่และหิน ขึ้น ณ บริเวณห้องโถง อาคารกรมโลหกิจ ซึ่งต่อมาคือ กรมทรัพยากรธรณี และในภายหลังเมื่ออุตสาหกรรมแร่มีความก้าวหน้า ทำให้ประชาชนมีความสนใจในเรื่องทรัพยากรแร่เพิ่มขึ้น กรมทรัพยากรธรณีจึงได้จัดสร้างอาคารพิพิธภัณฑที่ขึ้นใหม่เพื่อให้จัดแสดงเนื้อหาได้มากยิ่งขึ้น โดยก่อสร้างอาคารแล้วเสร็จเมื่อปี พ.ศ. 2519 และจัดสร้างนิทรรศการถาวรเสร็จสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2527 จากนั้นในปี พ.ศ. 2548 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น พิพิธภัณฑธรณีวิทยา และมีการปรับปรุงเนื้อหาสาระและการจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑให้ทันสมัย โดยประกอบไปด้วยนิทรรศการ

ปัจจุบันพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา อยู่ในความดูแลของสำนักวิจัยซากดึกดำบรรพ์และพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา หรือ สวพ. ทำหน้าที่ สำรอง ตรวจสอบ ศึกษา วิจัย และคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ พ.ศ. 2551 หมวด 4 ว่าด้วยพิพิธภัณฑ์ซากดึกดำบรรพ์ธรณีวิทยา และธรรมชาติวิทยา (มาตรา 36-37) โดยกำหนดให้ “มีพิพิธภัณฑ์ซากดึกดำบรรพ์ธรณีวิทยา และธรรมชาติวิทยา เพื่อประโยชน์ในการพัฒนา รวบรวม และจัดเก็บหลักฐานทางธรณีวิทยาและธรรมชาติวิทยา รวมทั้งเป็นที่เก็บรักษาซากดึกดำบรรพ์ เพื่อการเรียนรู้ การวิจัย การแสดง และการอ้างอิง” รวมถึงการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาของกรมทรัพยากรธรณี ตลอดจนประสานความร่วมมือด้านซากดึกดำบรรพ์และพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยากับหน่วยงานราชการ สถาบัน และองค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ โดยการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยานั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อ เป็นแหล่งรวบรวม และเผยแพร่ความรู้ทางด้านธรณีวิทยาและทรัพยากรธรณี และเพื่อกระตุ้นส่งเสริมให้ประชาชนเห็นคุณค่าของทรัพยากรธรณี อันจะนำมาสู่การช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อีกทั้ง มีความมุ่งหมายให้เป็นพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาที่สามารถศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

6.1.2 พื้นที่จัดแสดงของพิพิธภัณฑ์

ภายในพิพิธภัณฑ์มีการจัดแบ่งพื้นที่ออกเป็น 8 ส่วนด้วยกัน ดังนี้

ภาพประกอบ 5 ผังพื้นที่แสดงส่วนต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี

1. ประวัติพิพิธภัณฑ์ และประชาสัมพันธ์

ในส่วนของประวัติพิพิธภัณฑ์จะสามารถเห็นได้ชัดเจนเมื่อเดินเข้ามาจากประตูทางเข้า ในส่วนนี้จะแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาตั้งแต่เริ่มแรก

2. ธรณีประวัติ

เป็นการแสดงให้เห็นถึงโครงสร้างและส่วนประกอบของโลก จุดกำเนิดของโลก รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีสาเหตุจากส่วนเปลือกโลกแตกตัวออกเป็นแผ่น ๆ และเคลื่อนที่อยู่ตลอดเวลา เช่น การมุดตัว การโค้งงอ การแยกตัว การเลื่อน พร้อมภาพประกอบ

3. ทรัพยากรแร่

ผู้ชมสามารถชมความงามของแร่จริงที่ทางพิพิธภัณฑ์นำมาจัดแสดง ได้เรียนรู้เรื่องราวของแร่ ที่มา กระบวนการกำเนิดแร่แบบต่าง ๆ รวมถึงการแบ่งกลุ่มแร่ตามส่วนประกอบทางเคมี และคุณสมบัติทางกายภาพของแร่ นอกจากนี้ มีการจำลองให้เห็นถึงอุตสาหกรรมเหมืองแร่ในอดีต หน้าตาของเหมืองชนิดต่าง ๆ การนำมาใช้ประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์และต่อการพัฒนาประเทศ

4. หินและน้ำบาดาล

ผู้ชมสามารถเรียนรู้เรื่องราวของหินและน้ำบาดาลได้จากการแสดงภาพจำลองการกำเนิดของหิน วัฏจักรของหิน พร้อมตัวอย่างหินจริง และน้ำบาดาล แหล่งน้ำใต้ดินที่สะสมตัวอยู่ในช่องว่างของชั้นดินและหิน

5. เชื้อเพลิงธรรมชาติ

มีการแสดงชุดอุปกรณ์ชุดเจาะปิโตรเลียม ตัวอย่างถ่านหิน ตัวอย่างหินน้ำมัน ของจริง พร้อมคำอธิบายประกอบความรู้แก่ผู้เข้าชม รวมถึงกระบวนการสำรวจแหล่งปิโตรเลียมในประเทศไทยพร้อมหุ่นจำลองศูนย์กลางการผลิตแหล่งก๊าซ “เอราวัณ” และมีการจัดแสดงผลิตภัณฑ์ที่ได้จากปิโตรเลียม เพื่อให้ผู้ชมได้เห็นถึงประโยชน์ของการนำปิโตรเลียมมาใช้อย่างคุ้มค่า เพราะทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไป

6. วิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต

มีการแสดงภาพจำลองวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิตแต่ละยุค ผ่านตารางธรณีกาล พร้อมคำอธิบาย ผู้ชมสามารถจินตนาการตามเหตุการณ์แต่ละยุคผ่านภาพประกอบ มีการแสดงซากดึกดำบรรพ์ของสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ซากไดโนเสาร์ไทยที่มีอายุเก่าแก่นับร้อยปี ทำให้ผู้ชมได้เรียนรู้ถึงสภาพแวดล้อมในอดีตของประเทศไทย

7. ธรณีวิทยาประเทศไทย

ส่วนนี้ผู้ชมจะได้รู้จักกับธรณีวิทยา ธรณีฐานฐานของประเทศไทย ซึ่งเป็นตัวกำหนดลักษณะภูมิประเทศ รู้จักการสำรวจทางธรณีวิทยาและการจัดทำแผนที่ทางธรณีวิทยา และตื่นตากับความมั่งคั่งเปลี่ยนแปลงของแหล่งท่องเที่ยวทางธรณีวิทยาซึ่งเกิดจากการกระทำของธรรมชาติ

8. ธรณีวิทยาประยุกต์

ผู้ชมสามารถเข้าใจความได้ถึงเป็นจริงของกฎเกณฑ์ธรรมชาติ สาเหตุแห่งการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาของโลก เพื่อเข้าใจถึงความเป็นมาของการเกิดธรณีพิบัติภัยต่าง ๆ ทั้งสึนามิ แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด ดินถล่ม และแผ่นดินยุบ

6.1.3 สถานที่ตั้งพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา

พิพิธภัณฑ์จัดแสดงบริเวณตึกกรมกต ชั้น 1 สำนักวิจัยซากดึกดำบรรพ์และพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี ถนนพระราม 6 เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๙ 10400

6.1.4 เวลาให้บริการ

เปิดให้บริการทุกวัน เว้นวันหยุดนักขัตฤกษ์ ตั้งแต่เวลา 08.30-16.30 น. โดยไม่เก็บค่าเข้าชม

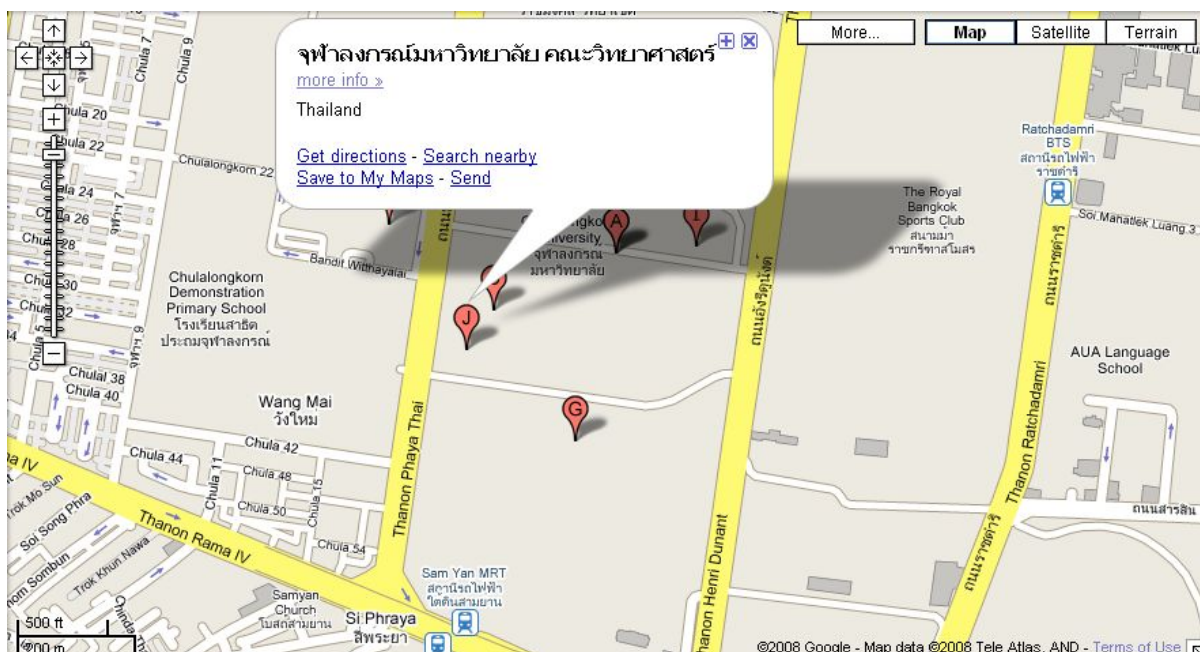
6.1.5 บริหารจัดการ

โดยกรมทรัพยากรธรณี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

6.1.6 การเดินทาง

รถโดยสารประจำทางสาย 8, 44, 67, 92, 97, ปอ.44, ปอ.157, ปอ.509, ปอ.538 สถานีรถไฟฟ้าที่ใกล้ที่สุด สถานีรถไฟฟ้าอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ และพญาไท

6.2 พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพประกอบ 6 แผนที่พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา
ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่มา: <http://maps.google.com> 2551:ออนไลน์

ภาพประกอบ 7 พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา
ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
(ถ่ายเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2551)

6.2.1 ข้อมูลพื้นฐาน

พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2510 อยู่ใกล้กับประตูคณะบัญชี ด้านถนนพญาไท พิพิธภัณฑ์แห่งนี้มีพื้นที่จัดแสดงสองส่วน ส่วนภายนอกอาคารด้านหน้าพิพิธภัณฑ์และห้องที่อยู่ด้านในอาคาร สำหรับวัตถุที่จัดแสดงนั้นมีทั้งตัวอย่างหิน แร่ชนิดต่าง ๆ ซากดึกดำบรรพ์ แหล่งเชื้อเพลิง และสิ่งดึงดูดใจผู้เยี่ยมชม อาทิ รอยเท้าไดโนเสาร์บนหิน ไม้กลายเป็นหิน ก้อนอุกกาบาตสีดำ เป็นต้น

ส่วนบริเวณด้านนอกตัวอาคาร ได้มีการจัดวางแท่งหินไว้เป็นกลุ่ม ๆ ซึ่งเป็นตัวอย่างของหินและแร่ชนิดต่าง ๆ ที่ทางพิพิธภัณฑ์นำมาจัดแสดง อาทิ หินอัคนี หินตะกอน หินแปร พร้อมป้ายคำอธิบายประกอบ เช่น หินบะซอลต์เป็นหินอัคนีชนิดหนึ่ง เนื้อละเอียด สีเข้ม, หินไนส์เป็นหินแปรชนิดหนึ่งนิยมนำมาทำครกและหินประดับ เป็นต้น

ส่วนบริเวณด้านในตัวอาคาร ได้มีการจัดแสดงวัตถุไว้กับส่วนบนผนังและในตู้กระจก เช่น ฟอสซิลตัวของสัตว์เลื้อยคลานที่อาศัยอยู่ในทะเล, ซากฟอสซิลเปลือกหอยที่คดม้วนเป็นวงกลม เรียกว่า แอมโมไนท์ (Ammonite) และฟอสซิลของ ไตรโลไบท์ (Trilobite), สัตว์ที่หากินตามพื้นใต้ทะเลในยุคแคมเบรียน (Cambrian), ซากปะการัง ทั้งของจริงและแบบจำลอง เช่น Brachiopod สัตว์ทะเลประเภทหอยที่มีมากในยุคพาลีโอโซอิก (Paleozoic) โดยมีบริการเว้นขยายให้ส่องรายละเอียดของฟอสซิลให้เห็นชัดยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังมีการนำเสนอตารางเวลาธรณีวิทยาไว้ที่ผนังด้านหนึ่ง เพื่อใช้

6.2.2 สถานที่ตั้งพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา

พิพิธภัณฑ์จัดแสดงบริเวณตึกภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ

6.2.3 เวลาให้บริการ

เปิดให้บริการวันจันทร์ - วันศุกร์ ตั้งแต่เวลา 08.30-16.30 น. โดยไม่เก็บค่าเข้าชม

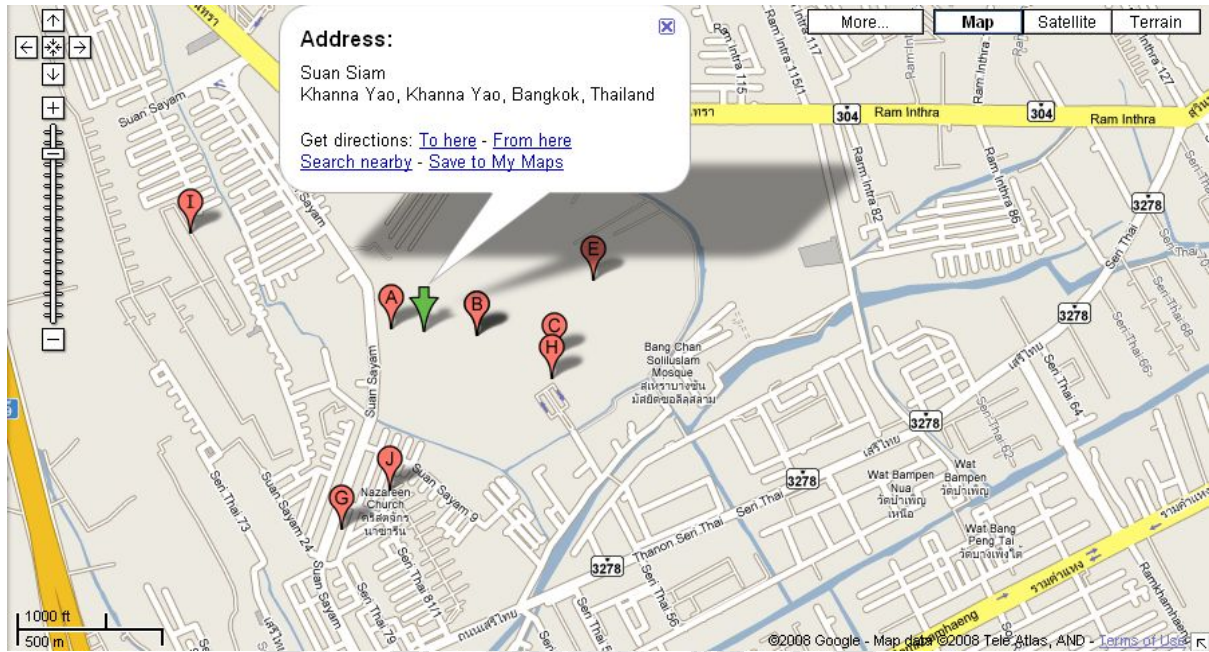
6.2.4 บริหารจัดการ

โดยภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6.2.5 การเดินทาง

รถโดยสารประจำทางสาย 29, 34 (ธรรมดา-ปรับอากาศ), 93 (ธรรมดา-ปรับอากาศ), 501 (ปรับอากาศ), 25 (ธรรมดา-ปรับอากาศ), 47, 21 (ปรับอากาศ), 40, 141 (ปรับอากาศ), 40 (ธรรมดา-ปรับอากาศ), 16 (ธรรมดา-ปรับอากาศ), 50 (ธรรมดา-ปรับอากาศ), 36 (ธรรมดา-ปรับอากาศ), 36ก (ธรรมดา-ปรับอากาศ), สถานีรถไฟฟ้าที่ใกล้ที่สุด คือ สถานีรถไฟฟ้าสนามกีฬาแห่งชาติ สถานีสยาม และสถานีรถไฟฟ้าใต้ดินสามย่าน

6.3 พิพิธภัณฑ์ไดโนโรเปีย สวนสยาม

ภาพประกอบ 8 แผนที่สวนสยาม
ที่มา: <http://maps.google.com> 2551: ออนไลน์

พิพิธภัณฑ์ไดโนโรเปีย

ภาพประกอบ 9 ที่ตั้งพิพิธภัณฑ์ไดโนโรเปียภายในสวนสยาม
ที่มา: http://www.siamparkcity.com/T_HOME.html 2551: ออนไลน์

ภาพประกอบ 10 พิพิธภัณฑ์ไดโนโอบีเย สวนสยาม
(ถ่ายเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2551)

6.3.1 ความเป็นมา

สวนสยาม ทะเล-กรุงเทพฯ มีเนื้อที่ 300 ไร่ เริ่มก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2518 โดยบริษัทอมรพันธุ์นคร จำกัด โดยได้รับการสนับสนุนจากสถาบันการเงินและนักวิชาการกลุ่มหนึ่ง เพราะเล็งเห็นว่าพื้นที่ดังกล่าว จะมีการพัฒนาและชุมชนต้องมีการขยายมา ณ บริเวณแห่งนี้ เนื่องจากการเดินทางคมนาคมจะมีความสะดวก สามารถเชื่อมโยงกับตัวเมืองได้ อีกทั้ง กลุ่มผู้ลงทุนยังมีความมั่นใจอีกว่าสวนอเนกประสงค์ในบรรยากาศธรรมชาติ จะสามารถสนองความต้องการของประชาชน นักท่องเที่ยวชาวไทย ชาวต่างชาติทั่วโลก เพื่อพักผ่อนหย่อนใจได้เป็นอย่างดี

ในระยะแรกบริษัทอมรพันธุ์ จำกัด ได้แบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนบ้านจัดสรรและส่วนสวนสยาม ต่อมาในเดือนพฤศจิกายน 2523 สวนสยามได้รับการจัดตั้งใหม่ ภายใต้การบริหารงานของบริษัทอมรพันธุ์นคร - สวนสยาม จำกัด เพื่อให้การดำเนินงานของสวนน้ำ สวนสนุกแห่งแรกที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทยแห่งนี้ สามารถขยายตัวต่อไปได้อย่างไม่หยุดยั้ง

สวนสยามสามารถเปิดให้บริการได้วันแรกเมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2523 โดยได้รับความสนใจจากกลุ่มผู้ใช้บริการต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ภายใต้ชื่อ “สวนสยาม ทะเล - กรุงเทพฯ” ด้วยคำขวัญสั้น ๆ ว่า “สวนสยาม โลกแห่งความสุข สนุกไม่รู้ลืม” ภายในสวนสยาม ประกอบไปด้วยสวนน้ำ, สวนสนุก ซึ่งมีเครื่องเล่น 30 ชนิดด้วยกันสำหรับเด็กและผู้ใหญ่, สวนสาระที่ให้ความรู้ควบคู่ไป

มีการจัดการแสดงอย่างต่อเนื่อง ทั้งการแสดงศิลปวัฒนธรรมของไทย และการแสดงจากต่างประเทศ ตัวอย่างการแสดงจากต่างชาติ เช่น Hot ice สเก็ตน้ำแข็งจากประเทศอังกฤษ Cyber magic การแสดงมายากลจากประเทศสหรัฐอเมริกา ละครัสต์จากรัฐเซีย และหุ่นโคมไฟจิ้งจอกจากสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นต้น

นอกจากนี้ สวนสยามได้มีการส่งเสริมกิจกรรมพิเศษด้านสังคมและการศึกษา โดยเปิดโอกาสให้โรงเรียนต่าง ๆ เดินทางมาทัศนศึกษาเป็นหมู่คณะ พร้อมจัดสร้างบริเวณให้เป็นสัดส่วนสำหรับการเข้าค่ายลูกเสือ ประกอบด้วย ฐานผจญภัย ที่พักแรม โดยสถาบันการศึกษาต่าง ๆ สามารถมาใช้บริการได้ในราคาประหยัด

ในปี พ.ศ.2550 มีการนำเข้าและติดตั้งเครื่องเล่นระดับโลก พร้อมเปิดให้บริการแก่ประชาชนทั่วไปตั้งแต่เดือนตุลาคม 2550 กับเครื่องเล่น 6 ชนิด ได้แก่ Vortex รถไฟเหาะตีลังกาเกลียวสว่าน, บুমเมอแรง รถไฟเหาะตีลังกาถอยหลัง, Si-am tower หอคอยชมวิวดอยฟ้า, Giant drop ดิ่งพสุธาจากความสูง 25 เมตร, อาลาติน พรมหะมัทศจรรย, Condor เหยี่ยวเวหา เหล่านี้จัดว่าเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีคุณค่า อันก่อให้เกิดความสุขแก่ผู้ให้บริการ อีกทั้งยังมีส่วนช่วยเหลือประเทศชาติด้านการท่องเที่ยว เศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา ได้เป็นอย่างดี (สวนสยาม. 2551: ออนไลน์)

6.3.2 สถานที่ตั้งพิพิธภัณฑสถานไดโนโธเปีย สวนสยาม

พิพิธภัณฑสถานจัดแสดงบริเวณสวนสวรรค์ (Theme park) ภายในอาคารรูปทรงโรมัน

6.3.3 เวลาให้บริการ

เปิดให้บริการทุกวัน ตั้งแต่เวลา 10.00-18.00 น. โดยเสียค่าเข้าชม 30 บาท

6.3.4 บริหารจัดการโดย

บริษัทอมรพันธุ์นคร จำกัด

6.3.5 การเดินทาง

รถโดยสารประจำทางสาย 60, 71, 96, 115 (ผ่านด้านหน้าสวนสยาม), รถเมล์ปรับอากาศสาย ปอ.168, ปอ.519 (ผ่านด้านหน้าสวนสยาม), รถไมโครบัสสาย ปอพ.8, ปอพ.17 (ผ่านด้านหน้าสวนสยาม), รถยนต์ส่วนบุคคลและรถแท็กซี่ เข้าได้สองเส้นทาง ถนนเสรีไทยเลี้ยวซอยข้าง

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำวิจัยนี้ มีปรากฏดังต่อไปนี้

ณัฐรพงศ์ ถือดำ; และสมหมาย ปิ่นพุทธศิลป์ (2550: ออนไลน์) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ระบบการจัดการพิพิธภัณฑ์ โบราณสถาน ศาสนสถาน ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน พบว่า พิพิธภัณฑ์ต้องมีการจัดการให้มีอาคารจัดแสดงที่มีเอกลักษณ์ มีภูมิทัศน์ที่สวยงาม มีห้องน้ำที่สะอาด มีที่นั่งพัก มีสถานที่บริการอาหารและเครื่องดื่ม บุคลากรของพิพิธภัณฑ์ต้องใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ มีบุคลิกภาพที่ดี และมีความรู้เรื่องโบราณวัตถุที่จัดแสดงเป็นอย่างดี การบริหารจัดการองค์กรต้องยึดแบบเอกชน การจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ต้องมีชีวิต สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้ มีข้อความบรรยายเป็นภาษาอังกฤษ มีจุดขายที่ชัดเจนและต้องมีการประชาสัมพันธ์เพิ่มขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม เปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม โบราณสถานต้องจัดให้มีอาคารสำนักงาน อาคารจัดนิทรรศการความเป็นมา และความสำคัญของ โบราณสถาน มีห้องน้ำไว้ให้บริการนักท่องเที่ยว จัดหาบุคลากรประจำโบราณสถานแต่ละแห่ง เพื่อทำงานฝ่ายวิชาการและบริการนักท่องเที่ยว และจัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ มีลานจอดรถเพียงพอ ห้องน้ำสะอาด

สิรินยา จรุงเทียบ (2546: ออนไลน์) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การนำเสนอระบบจัดการพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ เพื่อการศึกษาของชุมชน พบว่า สภาพและบทบาทงานบริการการศึกษาของพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ ได้มีการจัดแสดงเนื้อหาเกี่ยวกับท้องถิ่น มีประโยชน์ในหลายด้าน ทั้งการให้ความรู้ ความรู้ลึกซึ้งในภูมิปัญญา และสนุกสนานเมื่อเข้าชม สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการสอนได้หลายวิชา ส่วนปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการบริการการศึกษาของพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์ ปัจจุบันยังไม่สนองต่อความต้องการของชุมชนได้ทั้งหมด ทั้งการบริการข้อมูล การนำเสนอข้อมูล อธิบาย และการประชาสัมพันธ์ โดยชุมชนต้องการให้มีเจ้าหน้าที่นำชม และเพิ่มเนื้อหาภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วย เพิ่มสื่อสิ่งพิมพ์ ห้องสมุด คอมพิวเตอร์ และประสานงานกับ โรงเรียนหรือศูนย์การศึกษาอื่นนอกโรงเรียน มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนหน่วยงานต่าง ๆ

สรรเสริญ สันติวงศ์ (2543: ออนไลน์) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาพิพิธภัณฑ์ในฐานะของ ศิลปะในการนำเสนอ พบว่า การจัดแสดงนิทรรศการของพิพิธภัณฑ์ในปัจจุบัน มีการสื่อสารในส่วนของ ความรู้สึกและมีการกระตุ้นให้ผู้ชมมีส่วนร่วมทางความคิดมากกว่าการจัดแสดงนิทรรศการใน พิพิธภัณฑ์ในอดีตที่ผ่านมา

อมรรัตน์ กนกแก้ว (2549: 100-105) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของบุคลากร บริษัท สยามไคล์ จำกัด ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรบริษัท สยามไคล์ จำกัด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านการดำเนินการ ด้าน สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก และมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก เช่นกัน ส่วนด้านกิจกรรมมีความคิดเห็นปานกลาง ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบข้อแตกต่างของความคิดเห็นของ บุคลากรบริษัท สยามไคล์ จำกัด ที่มีต่อการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว พบว่า บุคลากรที่มีเพศต่างกันและมี ประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน ส่วน บุคลากรที่มีอายุต่างกันและมีประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับบริษัทต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวม ต่างกัน

อินทัย อนันตชัยมนตรี (2547: 120-122) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการ ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ทั้งโดยรวมและจำแนกตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับ การศึกษา และลักษณะการมาท่องเที่ยวอยู่ในระดับเห็นด้วยมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบด้าน บริหารจัดการโดยทั่วไปอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกวิธีการวิจัยโดยการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพผสมผสานกับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบบันทึกการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว แบบตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว การวิเคราะห์ SWOT แบบประเมินศักยภาพของพิพิธภัณฑ์ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้ (สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย) แบบสำรวจการบริหารและจัดการพิพิธภัณฑ์ (สำหรับเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์) เป็นเครื่องมือในการวิจัย แล้วนำมาวิเคราะห์หาข้อมูลเพื่อสรุปผลต่อไป โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวและประเมินแหล่งท่องเที่ยว
2. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. การนำเสนอข้อมูล

การสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวและประเมินแหล่งท่องเที่ยว

ในการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ 1) พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี 2) พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ 3) พิพิธภัณฑ์ไดโนโซเปีย สวนสยาม เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นด้านวิชาการ เป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้ที่สนใจต่อซากดึกดำบรรพ์ (ฟอสซิล) ทรัพยากรแร่-หิน ธรณีวิทยาของประเทศ หรือต้องการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และเพื่อความเพลิดเพลิน

ผู้วิจัยทำการศึกษาสภาพพื้นที่จากการสำรวจภาคสนาม โดยการสังเกต สัมภาษณ์ โดยใช้เครื่องมือในการวิจัยดังนี้ 1. การตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว 2. การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒจัดทำขึ้นเพื่อตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว โดยนำมาปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมกับพื้นที่ที่ศึกษา 3. การวิเคราะห์ SWOT มีรายละเอียดดังนี้

1. แบบบันทึกการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบและประเมินสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ป้ายบอกทางเข้าถึง

- 1.2 สิ่งบ่งชี้ว่ามาถึงจุดท่องเที่ยว
- 1.3 ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว
- 1.4 ห้องสุขา
- 1.5 ร้านอาหารและเครื่องดื่ม
- 1.6 ร้านขายของที่ระลึก
- 1.7 การให้ข้อมูลและการสื่อความหมายเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว
- 1.8 การกำหนดเส้นทางเดินท่องเที่ยวในบริเวณนั้น
- 1.9 มีเจ้าหน้าที่ประจำอธิบายข้อมูล
- 1.10 การมีป้ายข้อมูลเกี่ยวกับโบราณวัตถุ
- 1.11 การมีผังแสดงภาพรวมของจุดท่องเที่ยว
- 1.12 สภาพลานจอดรถ
- 1.13 ที่พักนักท่องเที่ยว
- 1.14 การเล่าเรื่องราวและให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว
- 1.15 สิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสมกับนักท่องเที่ยว
- 1.16 การปรับปรุงบริการข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ
- 1.17 การดูแลความสะอาดแหล่งท่องเที่ยว
- 1.18 นักท่องเที่ยวสามารถเดินดูสิ่งต่าง ๆ ได้มากเท่าที่ต้องการ
- 1.19 แหล่งท่องเที่ยวมีภาพลักษณ์ที่เป็นที่รู้จักกันดี
- 1.20 ปริมาณนักท่องเที่ยว

2. **แบบตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว** เป็นเครื่องมือในการสำรวจ ตรวจสอบแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ดังนี้

- 2.1 ทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิทัศน์ ภูมิอากาศ พืช สัตว์ น้ำ
- 2.2 ทรัพยากรวัฒนธรรม ศาสนา มรดกวัฒนธรรม ชาติพันธุ์
- 2.3 ทรัพยากรเหตุการณ์สำคัญ งานมหกรรม การแข่งขัน การแสดงต่าง ๆ
- 2.4 ทรัพยากรกิจกรรม นันทนาการ สิ่งอำนวยความสะดวก
- 2.5 ทรัพยากรด้านการบริการ การขนส่ง ที่พัก การต้อนรับ บริการอื่น ๆ

3. การวิเคราะห์ SWOT

ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำผลการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวของพิพิธภัณฑ์ทั้ง 3 แห่ง มาทำการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ในการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

จุดแข็ง (Strengths) ได้แก่ จุดเด่นของพิพิธภัณฑทั้ง 3 แห่ง เช่น เอกลักษณ์ของพิพิธภัณฑแต่ละแห่ง ความโดดเด่น ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก กิจกรรมที่ทางพิพิธภัณฑจัดขึ้น

จุดอ่อน (Weaknesses) ได้แก่ จุดอ่อนของพิพิธภัณฑทั้ง 3 แห่ง ทั้งทางกายภาพ บุคลากร และงบประมาณ

โอกาส (Opportunities) ได้แก่ โอกาสของพิพิธภัณฑทั้ง 3 แห่ง ในการดำเนินงาน และการปรับปรุงคุณภาพการบริการของพิพิธภัณฑ

อุปสรรค (Threats) ได้แก่ อุปสรรคของพิพิธภัณฑทั้ง 3 แห่ง เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ การเมือง ที่มีผลกระทบต่อการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารหรือผู้ดูแลพิพิธภัณฑทั้ง 3 แห่ง และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑธรณีวิทยา

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารหรือผู้ดูแลพิพิธภัณฑ 3 คน นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑธรณีวิทยา โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience sampling) เป็นจำนวนทั้งสิ้น 598 ตัวอย่าง ช่วงระหว่างเดือนธันวาคม 2551-มีนาคม 2552

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกวิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพผสมผสานกับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมอย่างสมบูรณ์ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

1. แบบบันทึกการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบและประเมินสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้แก่ ป้ายบอกทางเข้าถึงพิพิธภัณฑ สิ่งบ่งชี้ว่ามาถึงจุดท่องเที่ยว ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว ห้องสุขา ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านขายของที่ระลึก การให้ข้อมูลและการสื่อความหมายเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว การกำหนดเส้นทางเดินท่องเที่ยวในบริเวณนั้นและมีลูกศรชี้ทาง มีเจ้าหน้าที่ประจำอธิบายข้อมูล การมีป้ายข้อมูลเกี่ยวกับโบราณวัตถุนั้น การมีผังแสดงภาพรวมของจุดท่องเที่ยว สภาพลานจอดรถ ที่พักนักท่องเที่ยว การเล่าเรื่องราวและให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสมกับนักท่องเที่ยว การปรับปรุงบริการข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ การดูแลความสะอาดแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสามารถ

2. แบบตรวจสอบทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (Resource Audit) เป็นเครื่องมือในการสำรวจ ตรวจสอบ แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้แก่ ทรัพยากรวัฒนธรรม ศาสนา มรดกวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ ทรัพยากรด้านกิจกรรม นันทนาการ สิ่งอำนวยความสะดวก ทรัพยากรด้านการบริการ การขนส่ง ที่พัก การต้อนรับ อาหาร บริการอื่น ๆ

3. แบบสอบถาม (Questionnaire)

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้นโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย รวมทั้งการนิยามศัพท์เฉพาะ โดยใช้คำถาม 2 ประเภท ได้แก่ คำถามปลายปิด (Closed end question) โดยมีการกำหนดหัวข้อคำถามและคำตอบตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้แล้ว และคำถามปลายเปิด (Open end question) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือ

ขั้นแรก ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 4 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง (Content validity) ความสมบูรณ์ของเนื้อหา แล้วนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามนั้น

ขั้นที่สอง นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชากรที่มีคุณลักษณะคล้ายกัน จำนวน 20 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) โดยวิธีการคำนวณของครอนบาค (Cronbach) โดยมีค่าตั้งแต่ .75 ขึ้นไป

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. แบบประเมินศักยภาพของพิพิธภัณฑ์ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist)

ส่วนที่ 2 ศักยภาพของพิพิธภัณฑ์ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ ที่ตั้งอาคารนิทรรศการและการให้การศึกษา การจัดการท่องเที่ยวและบุคลากร ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ซึ่งมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ ได้แก่ 1 ไม่มีศักยภาพ 2 มีศักยภาพน้อย 3 มีศักยภาพปานกลาง 4 มีศักยภาพมาก 5 มีศักยภาพมากที่สุด โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์. 2546: ออนไลน์)

ช่วงคะแนน (Means)	ระดับความคิดเห็น
1.00-1.49	ไม่มีศักยภาพ
1.50-2.49	มีศักยภาพน้อย
2.50-3.49	มีศักยภาพปานกลาง
3.50 -4.49	มีศักยภาพมาก
4.50-5.00	มีศักยภาพมากที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็น ลักษณะคำถามเป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open end question)

2. แบบสำรวจการบริหารและจัดการพิพิธภัณฑ์ ผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจากแบบสำรวจพิพิธภัณฑ์ (Museum survey) ที่ UNESCO ได้จัดทำขึ้น แบบสำรวจดังกล่าวเป็นแบบสำรวจที่มีเค้าโครงกำหนดไว้ล่วงหน้า ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารและจัดการพิพิธภัณฑ์ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยต่าง ๆ ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของพิพิธภัณฑ์ แผนการบริหารและจัดการพิพิธภัณฑ์ บุคลากร การใช้ประโยชน์พื้นที่ของพิพิธภัณฑ์ การดูแลรักษาความปลอดภัย วัตถุที่จัดแสดง การวิจัย การดูแลและสงวนรักษาวัตถุ การประชาสัมพันธ์และการตลาด นิทรรศการและการจัดแสดง การให้การศึกษา การเผยแพร่และตีพิมพ์ ความต้องการในการฝึกอบรม ความร่วมมือ และความต้องการขององค์กร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อได้เครื่องมือที่มีมาตรฐานแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. วางแผนและศึกษาพื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ติดต่อประสานงานเป็นการภายในกับผู้ที่เกี่ยวข้อง
3. ส่งหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยังพื้นที่ที่ทำการศึกษา เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลการวิจัย
4. เดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลตามแผนการที่ตั้งไว้
5. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมทั้งชี้แจงขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิธีการเก็บแบบสอบถาม
6. ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามทุกฉบับว่าถูกต้องหรือไม่
7. ได้นำแบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของพิพิธภัณฑ์ และแบบสอบถามนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา โดยเข้าไปสอบถามด้วยตนเอง

8. รวบรวมข้อมูลและจัดระบบข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม และเรียบเรียงข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว และการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนามเรียบร้อยแล้ว และดำเนินการวิเคราะห์ เพื่อประมวลผล ดังนี้

1. ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามที่เก็บข้อมูลแล้ว
2. ดำเนินการจัดระเบียบข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. ดำเนินการรวบรวมข้อมูลที่เป็นคำถามปลายเปิด แล้วนำมาจัดกลุ่มใหม่ (Regrouping)
4. นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วมาลงรหัส (Coding) สำหรับประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ เริ่มตั้งแต่แบบสอบถามชุดที่ 1 ถึงชุดสุดท้าย
5. นำแบบสอบถามที่ลงรหัสแล้วไปบันทึกในเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป
6. ดำเนินการประมวลผลข้อมูล
7. ดำเนินการแก้ไขข้อมูลตามที่มีความผิดพลาด หรือ error
8. แปลผลข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ สถิติที่ใช้เป็นสถิติเชิงพรรณนา เพื่อใช้บรรยายข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การนำเสนอข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบายและรูปภาพประกอบคำบรรยาย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกวิธีการวิจัยโดยการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพผสมผสานกับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ดังจะเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ผลการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวของพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และพิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์เป็ยสวนสยาม
2. ผลการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรค (SWOT) ของพิพิธภัณฑ์ทั้ง 3 แห่ง
3. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยและผู้บริหารหรือผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ต่อศักยภาพของพิพิธภัณฑ์ทั้ง 3 แห่งในกำรเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้
4. ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาทั้ง 3 แห่ง ซึ่งแต่ละตอนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี

1.1 ผลการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยว

ในการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวของพิพิธภัณฑ์นั้น ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจ ตรวจสอบ ทรัพยากรท่องเที่ยว โดยใช้แบบบันทึกการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวและแบบตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวของสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒจัดทำขึ้น โดยนำมาปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมกับพื้นที่ที่ศึกษา เป็นเครื่องมือ ได้ผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1.1.1 สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

1. ป้ายบอกทางและการเข้าถึง พิพิธภัณฑ์มีป้ายบอกทางเข้าและป้ายเชิญชวนบริเวณด้านหน้าอาคารพิพิธภัณฑ์ ส่วนการเข้าถึงพิพิธภัณฑ์ สามารถเข้าถึงได้สะดวก เพราะอาคารพิพิธภัณฑ์อยู่ริมถนนติดกับป้ายรถประจำทางใกล้สถานีรถไฟฟ้า (BTS) อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิและพญาไท เนื่องจากบริเวณที่ตั้งอาคารเป็นย่านใจกลางเมือง มีหน่วยงานราชการหลายหน่วยงานตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียง มีผลให้ระดับความหนาแน่นและความแออัดของการจราจรสูงในช่วงวันทำงาน นอกจากนี้นักท่องเที่ยวสามารถมองเห็นทางเข้าอาคารพิพิธภัณฑ์ได้ชัดเจนจากป้ายด้านหน้า

2. **สิ่งบ่งชี้ว่ามาถึงแหล่งท่องเที่ยว** รอบอาคารพิพิธภัณฑ์ด้านนอก มีการจัดแสดงข้อมูลประกอบภาพตัวอย่างไดโนเสาร์แต่ละยุค และตัวอย่างหุ่นจำลองไดโนเสาร์แต่ละชนิดบริเวณด้านหน้าอาคารเห็นได้ชัด ซึ่งเป็นสิ่งบ่งชี้ให้เห็นว่ามาถึงพิพิธภัณฑ์ธรณีแล้ว

3. **ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว** พิพิธภัณฑ์ไม่มีศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว

4. **ห้องสุขา** พิพิธภัณฑ์มีห้องน้ำหญิงและชายอย่างละ 1 ห้อง (สำหรับเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์) ซึ่งมีไม่เพียงพอสำหรับให้บริการนักท่องเที่ยว ถึงอย่างไรก็ตาม นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการห้องน้ำได้จากอาคารอื่นๆ บริเวณใกล้เคียง

5. **ร้านอาหารและเครื่องดื่ม** พิพิธภัณฑ์ไม่มีร้านอาหารและเครื่องดื่มให้บริการ อย่างไรก็ตาม นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการร้านอาหารและเครื่องดื่มได้ที่โรงอาหารของตึกกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่และบริเวณตลาดนัดกระทรวงอุตสาหกรรมแทน ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากตัวอาคารมากนัก

6. **ร้านขายของที่ระลึก** พิพิธภัณฑ์ไม่มีร้านขายของที่ระลึก แต่มีแจกและจำหน่ายในช่วงเทศกาล เช่น ปีใหม่ วันเด็ก วันวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

7. **การให้บริการข้อมูล** มีบริการแผ่นพับประชาสัมพันธ์ความรู้ด้านธรณีวิทยาทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษและแผ่นพับประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น พิพิธภัณฑ์สิรินธร จังหวัดกาฬสินธุ์ พิพิธภัณฑ์หินแปลก มีการเล่าเรื่องราวประวัติความเป็นมาของพิพิธภัณฑ์ไว้โดยละเอียดบริษัทด้านหน้าประตูทางเข้า และมีบริการให้ยืมอุปกรณ์จัดนิทรรศการ ได้แก่ ตัวอย่างแร่-หินรูปภาพ โปสเตอร์ สไลด์ ฟิล์ม จุดประชาสัมพันธ์

8. **การกำหนดเส้นทางเดินท่องเที่ยว** พิพิธภัณฑ์มีการทำสัญลักษณ์รูปรอยเท้าไดโนเสาร์บริเวณพื้น เพื่อบ่งบอกเส้นทางเดินให้กับนักท่องเที่ยว

9. **เจ้าหน้าที่ประจำ** พิพิธภัณฑ์ไม่มีเจ้าหน้าที่ด้านวิชาการประจำอธิบายข้อมูล แต่ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวที่มาเป็นหมู่คณะ เช่น นักเรียน นักศึกษา ทางโรงเรียนสามารถติดต่อขอให้ทางพิพิธภัณฑ์จัดหาเจ้าหน้าที่อธิบายข้อมูลด้านธรณีวิทยาได้ล่วงหน้า รวมถึง พิพิธภัณฑ์มีบริการบรรยายทางวิชาการสำหรับผู้สนใจ โดยนักวิชาการด้านธรณีวิทยาอีกด้วย นอกจากนี้ หากนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นการส่วนตัว ทางพิพิธภัณฑ์มีเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ประจำซึ่งอยู่ ณ บริเวณเคาเตอร์ประชาสัมพันธ์ คอยให้บริการแนะนำข้อมูลทั่วไปของพิพิธภัณฑ์

10. **ป้ายข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุ** พิพิธภัณฑ์มีป้ายข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุที่จัดแสดงทุกชิ้น แต่ทั้งนี้ วัตถุบางชิ้นมีการติดป้ายข้อมูลไม่ตรงกับวัตถุ

11. **ผังแสดงภาพรวมของจุดท่องเที่ยว** พิพิธภัณฑ์มีคอมพิวเตอร์แสดงภาพรวมของจุดท่องเที่ยวบริเวณเคาเตอร์ประชาสัมพันธ์

12. ลานจอดรถ พิพิธภัณฑที่มีพื้นที่จอดรถเพียงจำกัด

13. ที่พักนักท่องเที่ยว พิพิธภัณฑที่ตั้งอยู่ในหน่วยงานราชการ ดังนั้นจึงไม่มีที่พักนักท่องเที่ยว

14. สิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสมกับนักท่องเที่ยว พิพิธภัณฑที่มีคอมพิวเตอร์ฝึกทักษะซึ่งเหมาะกับเด็กชั้นประถม มีวิดีโอความรู้พื้นฐานด้านธรณีวิทยาเหมาะสำหรับผู้ไม่มีความรู้พื้นฐานด้านธรณีวิทยา เป็นต้น

15. การปรับปรุงบริการข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ พิพิธภัณฑที่มีการแจกเอกสารเผยแพร่ความรู้ด้านธรณีวิทยาที่ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบันแก่นักท่องเที่ยว เช่น ความรู้เรื่องแผ่นดินไหว ความรู้เรื่องธรณีพิบัติ (สึนามิ) เป็นต้น รวมถึง มีการจัดนิทรรศการเคลื่อนที่เผยแพร่ข้อมูลธรณีวิทยาตามหน่วยงานราชการและสถานศึกษาต่าง ๆ

16. การดูแลความสะอาดและความปลอดภัย พิพิธภัณฑที่มีเจ้าหน้าที่คอยทำความสะอาดประจำอย่างสม่ำเสมอ แต่ทั้งนี้ ยังพบฝุ่นบ้างตามตู้จัดแสดงวัตถุ ส่วนด้านการรักษาความปลอดภัย พิพิธภัณฑมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำพิพิธภัณฑ และมีกล้องวงจรปิดติดตั้งภายในอาคาร แต่ไม่มีอุปกรณ์ดับเพลิงติดตั้ง นอกจากนี้ พิพิธภัณฑไม่มีการวางกฎระเบียบหรือนโยบายในการจับตอวัตถุที่จัดแสดง ซึ่งอาจทำให้วัตถุเกิดความเสียหายหรือเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว

17. กำหนดเวลาเปิดปิด ตั้งแต่เวลา 8.30-16.30 น.

18. แหล่งท่องเที่ยวมีภาพลักษณ์ที่เป็นที่รู้จัก พิพิธภัณฑธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี เป็นพิพิธภัณฑธรณีวิทยาที่อยู่ในความดูแลของกรมทรัพยากรธรณี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจด้านธรณีวิทยา เช่น นักเรียน นักศึกษา ผู้ประกอบการ เนื่องจากมีการให้บริการบรรยายทางวิชาการสำหรับผู้สนใจ โดยนักวิชาการด้านธรณีวิทยา

19. ปริมาณนักท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้จำนวน 100 คน

1.1.2 ทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ของพิพิธภัณฑ พบว่า ภายในพิพิธภัณฑได้มีการจัดนิทรรศการแบบถาวร โดยแบ่งพื้นที่จัดแสดงออกเป็น ส่วน 8 ส่วน ได้แก่ ประวัติพิพิธภัณฑ ทรัพยากรธรณี ทรัพยากรแร่ หินและน้ำบาดาล เชื้อเพลิงธรรมชาติ วิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต ธรณีวิทยาประเทศไทย ธรณีวิทยาประยุกต์ ทำให้เข้าใจง่าย นอกจากนี้ ผู้เข้าชมสามารถค้นหาข้อมูลเพื่อการศึกษาได้ ซึ่งการจัดแสดงสิ่งของวัสดุ อุปกรณ์นั้น มีความสัมพันธ์กันในแต่ละเรื่องทำให้ผู้ชมมีส่วนร่วมและเรียนรู้ได้จากสื่อหลายชนิด ได้แก่ 1. แผนภาพ อาทิ แผนที่ธรณีวิทยา แผนภาพแสดงการเปลี่ยนแปลง

ภาพประกอบ 11 บริเวณด้านหน้าอาคารพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี
(ถ่ายเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2551)

ภาพประกอบ 12 บริเวณจุดประชาสัมพันธ์ภายในพิพิธภัณฑ์และแผนพับประชาสัมพันธ์
(ถ่ายเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2551)

ภาพประกอบ 13 สื่อการเรียนรู้ประเภทเกมคอมพิวเตอร์และเกมรูปภาพ
(ถ่ายเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2551)

ภาพประกอบ 14 ภาพจำลองการทำเหมืองแร่ประเภทต่าง ๆ และเครื่องจำลองการเกิดสึนามิ
(ถ่ายเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2551)

ภาพประกอบ 15 เครื่องจำลองการเปลี่ยนแปลงของแผ่นเปลือกโลก
(ถ่ายเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2551)

ภาพประกอบ 16 ตัวอย่างฟอสซิลและตารางภาพแสดงช่วงเวลาแต่ละยุค
(ถ่ายเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2551)

ภาพประกอบ 17 ตัวอย่างหินและแร่ชนิดต่าง ๆ
(ถ่ายเมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2551)

1.2 ผลการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรค (SWOT) ของพิพิธภัณฑ

การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรค (SWOT) นั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยนำผลการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวของพิพิธภัณฑมาทำการวิเคราะห์ ได้ผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

จุดแข็ง

1. มีงบประมาณทุกปี (งบด้านการบริหารจัดการ)
2. ตั้งอยู่ในหน่วยงานราชการที่มีชื่อเสียงด้านธรณีวิทยา ทำให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง
3. ผู้บริหารให้ความสำคัญ สนใจ ด้านงานพิพิธภัณฑ
4. มีเนื้อหาครบถ้วน สามารถตอบสนองผู้รับบริการได้ทุกระดับ
5. มีพระราชบัญญัติซากดึกดำบรรพ์ พ.ศ.2551 กำกับดูแล
6. เป็นสมาชิกสภาการพิพิธภัณฑระหว่างชาติ (International council of museum, ICOM) ในนามพิพิธภัณฑแร่และหิน
7. บุคลากรมีบทบาทด้านการจัดทำหลักสูตรให้กับสถานศึกษาด้านแร่และหิน

ทรัพยากรธรณี

จุดอ่อน

8. เข้าชมฟรี
1. มีพื้นที่จำกัด สามารถรับบริการผู้ชมประมาณ 100 คน
2. อุปกรณ์ชำรุด
3. บุคลากรมีไม่เพียงพอ
4. ห้องน้ำมีไม่เพียงพอ
5. ไม่มีห้องสมุดของพิพิธภัณฑ เพื่อการศึกษาค้นคว้า

โอกาส

1. ได้เข้าร่วมประชุมระดับสากลกับ ICOM ทุก 2 ปี
2. เนื้อหาด้านวิชาการที่บรรยายภายในพิพิธภัณฑ เป็นต้นแบบของการเรียนการสอนหลักสูตรทางด้านธรณีวิทยา ตั้งแต่ระดับประถม-มัธยม ของโรงเรียน
3. เป็นที่รู้จักในวงการธรณีวิทยา เนื่องจากครู อาจารย์ จากสถาบันการศึกษาด้านธรณีวิทยา จะต้องผ่านการฝึกอบรมความรู้ด้านธรณีวิทยาจากกรมทรัพยากรธรณีเท่านั้น
4. มีเครือข่ายด้านวิชาการกับหน่วยงานภายนอก

อุปสรรค

1. อาคารพิพิธภัณฑตั้งอยู่ใจกลางเมืองที่มีการจราจรหนาแน่น
2. โรงเรียนที่มีการเรียนการสอนด้านธรณีวิทยา ขาดงบประมาณในการนำเด็กเข้า

ชมพิพิธภัณฑ

3. ผู้บริหารสถานศึกษาบางแห่ง ไม่ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียน การสอน นอกสถานที่ (ทัศนศึกษา)

ส่วนผลการประเมินผลแบบสอบถามผู้ดูแลพิพิธภัณฑธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี เห็นว่า จุดแข็งของพิพิธภัณฑมี 3 ด้าน คือ 1.ด้านการจัดการพิพิธภัณฑ ได้แก่ การหาแหล่งทุนสนับสนุน และความปลอดภัย 2.ด้านการจัดการวัตถุ ได้แก่ การรวบรวมและจัดการวัตถุ การบันทึกหลักฐาน การตรวจสอบความสมบูรณ์ของวัตถุ และการจัดเก็บวัตถุ 3.ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ การสื่อความหมายและการให้การศึกษา การจัดนิทรรศการและการจัดแสดง แผนงานด้านการให้การศึกษา เช่น ให้การศึกษาแก่เด็กผู้ด้อยโอกาสหรือผู้ที่มีความสนใจพิเศษ ทั้งหมดนี้ ผู้ดูแลพิพิธภัณฑเห็นว่า มีความเร่งด่วนในการปรับปรุงอยู่ในเกณฑ์น้อย ส่วนการรวบรวมและจัดการวัตถุ การจัดนิทรรศการและการจัดแสดง แผนงานด้านการให้การศึกษา มีความเร่งด่วนในการปรับปรุงอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

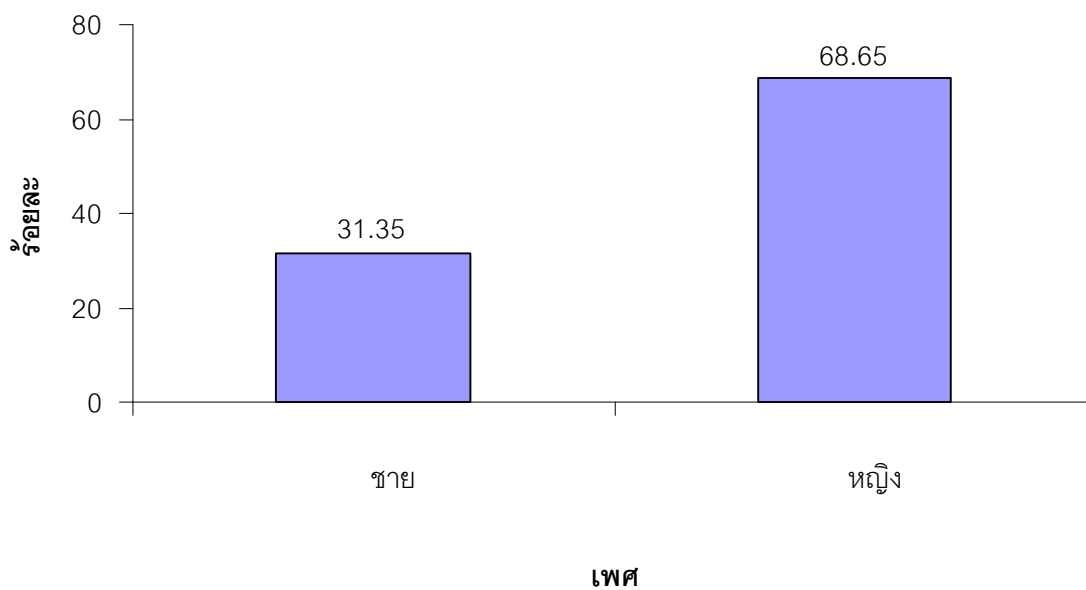
1.3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยและผู้บริหาร/ผู้ดูแลพิพิธภัณฑของพิพิธภัณฑทั้ง 3 แห่ง

1.3.1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพของพิพิธภัณฑในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้ (สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย)

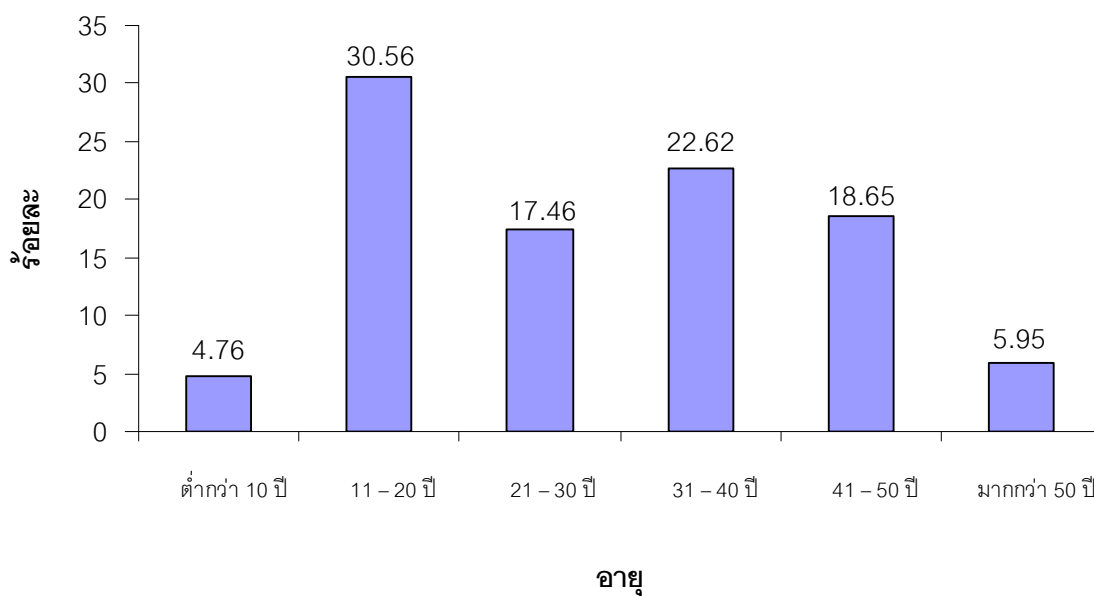
การประเมินความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพของพิพิธภัณฑในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้ ผู้วิจัยใช้แบบประเมินศักยภาพของพิพิธภัณฑในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้ (สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย) เป็นเครื่องมือ โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของนักท่องเที่ยว ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพของพิพิธภัณฑในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้ ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว ได้ผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของนักท่องเที่ยว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อพิพิธภัณฑธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี จำนวน 252 คน ได้ผลการวิเคราะห์ดังภาพประกอบ ต่อไปนี้

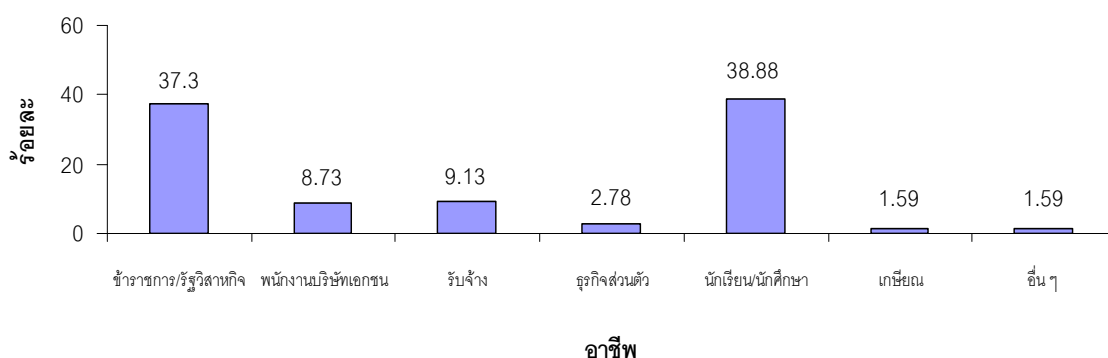

ภาพประกอบ 18 แสดงค่าร้อยละของเพศของกลุ่มตัวอย่าง
เมื่อพิจารณาเพศของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 173 คน
คิดเป็นร้อยละ 68.65 เพศชาย จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 31.35

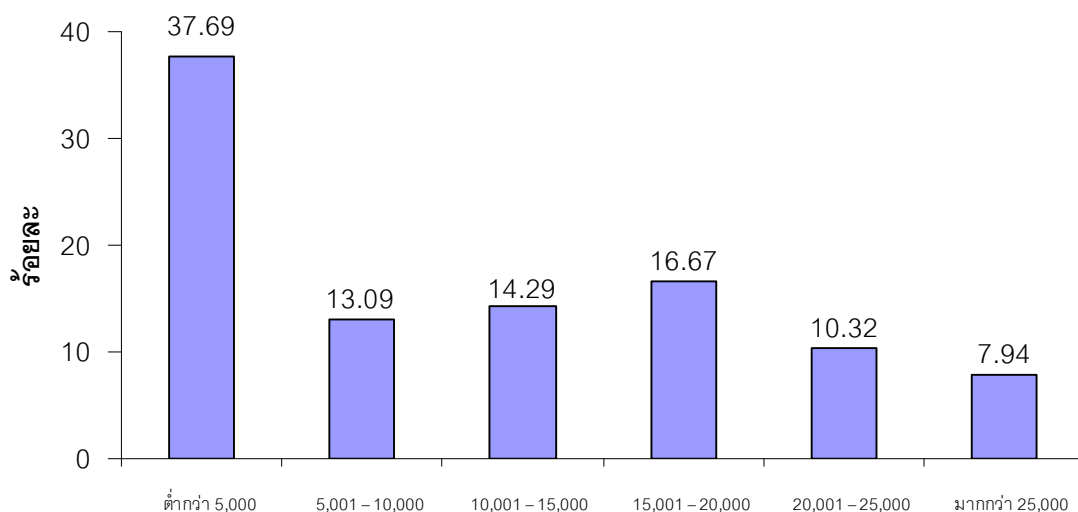
ภาพประกอบ 19 แสดงค่าร้อยละของช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อพิจารณาอายุของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ช่วงอายุเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ อยู่ช่วงวัยรุ่น มีช่วงอายุอยู่ระหว่าง 11-20 ปี จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 30.56 รองลงมาอยู่ในช่วงวัยทำงาน ได้แก่ กลุ่มช่วงอายุ 31-40 ปี มีจำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 22.62 ช่วงอายุ 41-50 ปี มีจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 18.65 ช่วงอายุ 21-30 ปี มีจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 17.46 ช่วงอายุมากกว่า 50 ปี มีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 5.95 และช่วงอายุต่ำกว่า 10 ปี มีจำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0 ตามลำดับ

ภาพประกอบ 20 แสดงค่าร้อยละของอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง

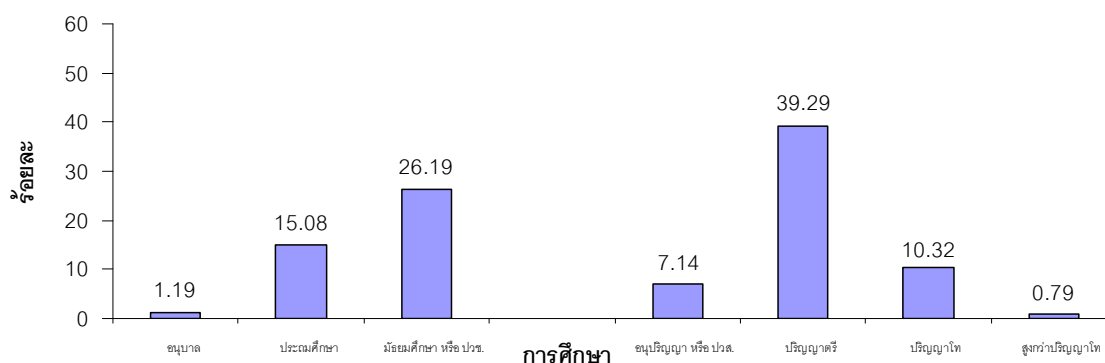
เมื่อพิจารณาอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่มีอาชีพนักเรียน นักศึกษา มีจำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 38.88 รองลงมาอาชีพข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ มีจำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 37.3 ส่วนอาชีพรับจ้าง มีจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 9.13 อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 8.73 อาชีพธุรกิจส่วนตัว มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.78 สำหรับอาชีพเกษียณ และอาชีพอื่น ๆ มีจำนวน 4 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 1.59

รายได้

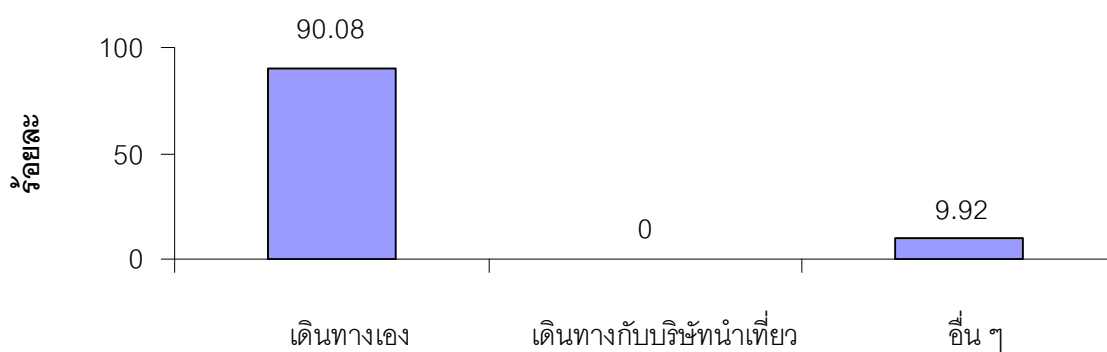
ภาพประกอบ 21 แสดงค่าร้อยละของรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อพิจารณารายได้เฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท มากที่สุด มีจำนวนทั้งสิ้น 95 คน คิดเป็นร้อยละ 37.69 รองลงมารายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-20,000 บาท มีจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท มีจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนรองลงมา 5,001-10,000 บาท มีจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 13.09 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-25,000 บาท มีจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 10.32 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 25,000 บาท มีจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 7.94

ภาพประกอบ 22 แสดงค่าร้อยละของระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง

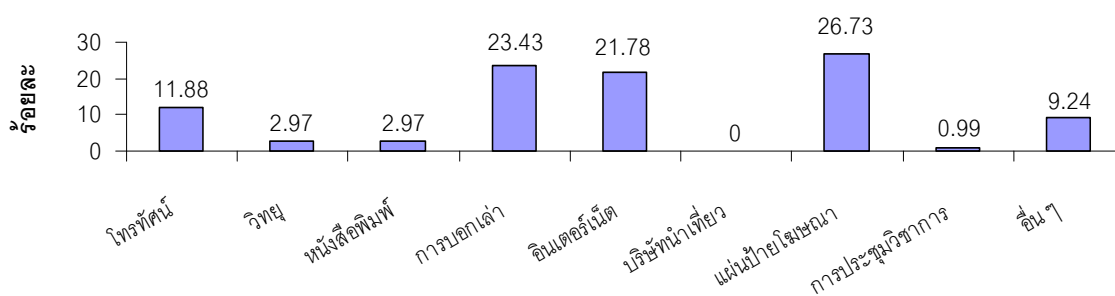
เมื่อพิจารณาระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่การศึกษาอยู่ระดับปริญญาตรี มีจำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 39.29 รองลงมาได้แก่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา หรือ ปวช.มีจำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 26.19 การศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 15.08 การศึกษาระดับปริญญาโท มีจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 10.32 การศึกษาระดับอนุปริญญา หรือ ปวส. มีจำนวน 18 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 7.14 การศึกษาระดับอนุปบาล มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.19 การศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาโท มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.79

การเดินทางมาฟิสิทัศน์โดย

ภาพประกอบ 23 แสดงค่าร้อยละของการเดินทางมาฟิสิทัศน์ของกลุ่มตัวอย่าง

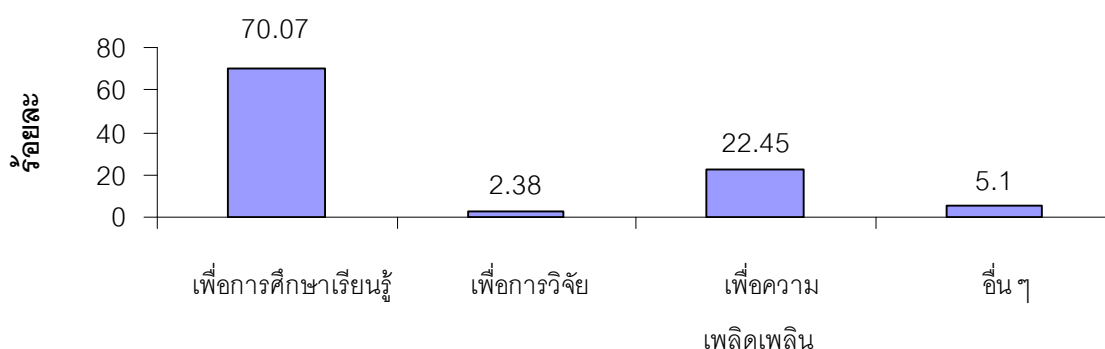
เมื่อพิจารณาการเดินทางมาฟิสิทัศน์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เดินทางมาเอง มีจำนวนทั้งสิ้น 227 คน คิดเป็นร้อยละ 90.08 รองลงมาอื่น ๆ อาทิ มากับครอบครัว มีจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 9.92 และเดินทางมากับบริษัทนำเที่ยว มีจำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

การทราบรายละเอียดเกี่ยวกับฟิสิทัศน์

ภาพประกอบ 24 แสดงค่าร้อยละการทราบรายละเอียดเกี่ยวกับฟิสิทัศน์ของกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อพิจารณาการทราบรายละเอียดเกี่ยวกับพิพธิภณท์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่ทราบรายละเอียดเกี่ยวพิพธิภณท์จากแผ่นป้ายโฆษณา มีจำนวน 81 คน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 26.73 รองลงมาจากกรบอกเล่า มีจำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 23.43 อินเทอร์เน็ต มีจำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 21.78 โทรทัศน์ มีจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 11.88 อื่น ๆ มีจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 9.24 สำหรับวิทยุและหนังสือพิมพ์ มีจำนวน 9 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 2.97 การประชุมวิชาการ มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.99 บริษัทนำเที่ยว มีจำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

สาเหตุการเดินทางมาพิพธิภณท์

ภาพประกอบ 25 แสดงค่าร้อยละสาเหตุของการเดินทางมาพิพธิภณท์ของกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อพิจารณาสาเหตุของการเดินทางมาพิพธิภณท์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่มาเพื่อการศึกษาเรียนรู้ มีจำนวน 206 คน คิดเป็นร้อยละ 70.07 รองลงมา คือ มาเพื่อความเพลิดเพลิน มีจำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 22.45 อื่น ๆ มีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 5.1 และมาเพื่อการวิจัย มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.38

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพของพิพธิภณท์ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้

โดยแจกแจงข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในรูปแบบตารางพร้อมคำบรรยาย ปราบกฎผลดังตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพของพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้

เกณฑ์การประเมิน	\bar{x}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. ที่ตั้งและอาคาร			
1.1 มีสถานที่กว้างขวาง	3.98	0.70	มาก
1.2 สามารถเดินทางเข้าถึงได้สะดวก	3.83	0.78	มาก
1.3 มีความร่มรื่น เย็นสบาย	3.55	1.03	มาก
1.4 ตัวอาคารมีความสวยงาม ดึงดูดให้เข้าเที่ยวชม	3.60	0.98	มาก
1.5 มีแผนผังและป้ายสื่อความหมายบอกทางที่ชัดเจน	3.72	0.89	มาก
รวมคะแนนศักยภาพ	3.74	0.95	มาก
2. นิทรรศการและการให้การศึกษา			
2.1 ความโดดเด่นและดึงดูดใจของวัตถุที่จัดแสดง	3.81	0.85	มาก
2.2 การสร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของห้องจัดแสดงให้เกิดความประทับใจ เพลิดเพลิน น่าชื่นชม ในความสำคัญและคุณค่าของวัตถุที่จัดแสดง	3.87	0.88	มาก
2.3 การให้เรื่องราว ความรู้ของวัตถุที่จัดแสดงมีความเหมาะสมกับผู้เข้าชมทุกวัย	4.02	0.86	มาก
2.4 เรื่องราว ความรู้ของวัตถุที่จัดแสดงมีความสมบูรณ์ของเนื้อหา และเข้าใจง่าย	3.96	0.77	มาก
2.5 เทคนิค วิธีการ และความหลากหลายในการนำเสนอเรื่องราวความรู้ของวัตถุที่จัดแสดง	3.82	0.86	มาก
2.6 ความสัมพันธ์และความต่อเนื่องของการจัดแสดงวัตถุ	3.80	0.83	มาก
2.7 การรักษาความปลอดภัยแก่วัตถุที่จัดแสดง	3.92	0.86	มาก

ตาราง 1 (ต่อ)

เกณฑ์การประเมิน	\bar{x}	SD	ระดับความคิดเห็น
2.8 เส้นทางการเดินทางชมพิพิธภัณฑ์ที่มีความสะดวก ปลอดภัย	3.95	0.81	มาก
2.9 ความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของห้องจัดแสดง	3.93	0.89	มาก
2.10 กิจกรรมอื่น ๆ ที่ส่งเสริมการศึกษาเรียนรู้ เช่น การแสดงสด การให้ทดลองปฏิบัติการ การให้จับต้องวัตถุ การจัด Event เป็นต้น	3.69	1.02	มาก
รวมคะแนนศักยภาพ	3.88	0.86	มาก
3. การบริหารและจัดการการท่องเที่ยว			
3.1 การจัดลำดับผู้เข้าชมส่วนต่าง ๆ ในพิพิธภัณฑ์	3.75	0.87	มาก
3.2 ความหนาแน่นของผู้เข้าชม	3.53	0.99	มาก
3.3 ความสะดวก รวดเร็ว ในการติดต่อเข้าชม	4.00	0.76	มาก
3.4 การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเข้าชม และการปฏิบัติตัว ระหว่างการเข้าชม	3.76	1.05	มาก
3.5 ความเหมาะสมของค่าธรรมเนียม	3.85	1.16	มาก
3.6 การรักษาความปลอดภัยแก่ผู้เข้าชม	3.81	1.07	มาก
3.7 ข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ ก่อนการเยี่ยมชม	3.71	1.11	มาก
3.8 เอกสาร แผ่นพับ ข้อมูลที่ผู้เข้าชมใช้ประกอบการเที่ยวชม พิพิธภัณฑ์	3.85	1.04	มาก
3.9 จุดพักผ่อน	3.27	1.26	ปานกลาง
3.10 จุดนัดพบ	3.21	1.23	ปานกลาง
3.11 ร้านอาหาร เครื่องดื่ม	2.99	1.38	ปานกลาง

ตาราง 1 (ต่อ)

เกณฑ์การประเมิน	\bar{x}	SD	ระดับความคิดเห็น
3.12 ร้านจำหน่ายหนังสือ ของที่ระลึก	2.87	1.44	ปานกลาง
3.13 สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการ	3.32	1.50	ปานกลาง
3.14 ห้องน้ำ	3.47	1.28	ปานกลาง
3.15 ถึงชยะ	3.42	1.31	ปานกลาง
3.16 โทรศัพท์สาธารณะ	2.76	1.34	ปานกลาง
3.17 สถานที่จอดรถ	2.78	1.34	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพ	3.43	1.18	ปานกลาง
4. เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ/ภัณฑารักษ์			
4.1 มีอัธยาศัยไมตรีที่ดีต่อนักท่องเที่ยว	4.17	0.81	มาก
4.2 มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมแก่การให้บริการ	4.10	0.82	มาก
4.3 มีความเอาใจใส่ในการบริการแก่ผู้เข้าชม	4.03	0.91	มาก
4.4 มีความรู้ ความสามารถในด้านภาษาในการบริการแก่ผู้เข้าชม	3.89	1.06	มาก
4.5 มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับพิพิธภัณฑแก่ผู้เข้าชม	3.94	1.02	มาก
รวมคะแนนศักยภาพ	4.03	0.92	มาก
รวมคะแนนศักยภาพทั้งหมด	3.77	0.96	มาก

จากตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา กรมทรัพยากรธรณี ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้ พบว่า มีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้อยู่ในเกณฑ์มาก คือ มีคะแนนศักยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 (SD = 0.96) โดยมี

ศักยภาพด้านเจ้าหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์หรือภัณฑารักษ์ มีคะแนนรวมศักยภาพมากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 (SD = 0.92) ทั้งนี้ การมีธรรมาภิบาลที่ดีต่อนักท่องเที่ยว มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 (SD = 0.81) การมีบุคลากรที่เหมาะสมแก่การให้บริการ มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 (SD = 0.82) การมีความเข้าใจใส่ใจในการบริการแก่ผู้เข้าชม มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 (SD = 0.91) การมีความรู้ ความสามารถในด้านภาษาในการบริการแก่ผู้เข้าชม มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 (SD = 1.06) การมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์แก่ผู้เข้าชม มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 (SD = 1.02)

รองลงมา คือ ศักยภาพด้านนิทรรศการและการให้การศึกษา มีคะแนนรวมศักยภาพคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 (SD = 0.86) ทั้งนี้ ความโดดเด่นและดึงดูดใจของวัตถุที่จัดแสดง มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 (SD = 0.85) การสร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของห้องจัดแสดงให้เกิดความประทับใจ เพลิดเพลิน น่าชื่นชม ในความสำคัญและคุณค่าของวัตถุที่จัดแสดง มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 (SD = 0.88) การให้เรื่องราว ความรู้ของวัตถุที่จัดแสดงมีความเหมาะสมกับผู้เข้าชมทุกวัย มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 (SD = 0.86) เรื่องราว ความรู้ของวัตถุที่จัดแสดงมีความสมบูรณ์ของเนื้อหา และเข้าใจง่าย มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 (SD = 0.77) เทคนิควิธีการ และความหลากหลายในการนำเสนอเรื่องราว ความรู้ของวัตถุที่จัดแสดง มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 (SD = 0.86) ความสัมพันธ์และความต่อเนื่องของการจัดแสดงวัตถุ มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 (SD = 0.83) การรักษาความปลอดภัยแก่วัตถุที่จัดแสดง มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 (SD = 0.86) เส้นทางเดินชมพิพิธภัณฑ์ที่มีความสะดวก ปลอดภัย มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 (SD = 0.81) ความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของห้องจัดแสดง มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 (SD = 0.89) กิจกรรมอื่น ๆ ที่ส่งเสริมการศึกษาเรียนรู้ เช่น การแสดงสด การให้ทดลองปฏิบัติการ การให้จับต้องวัตถุ การจัด Event มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 (SD = 1.02)

ศักยภาพด้านที่ตั้งและอาคาร มีคะแนนรวมศักยภาพ คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 (SD = 0.95) ทั้งนี้ การมีสถานที่ที่กว้างขวาง มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 (SD = 0.70) การเดินทางเข้าถึงได้สะดวก มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 (SD = 0.78) ความร่มรื่น เงียบสงบ มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 (SD = 1.03) ตัวอาคารมีความสวยงาม ดึงดูดให้เข้าเยี่ยมชม

ศักยภาพด้านการบริหารและจัดการการท่องเที่ยว มีคะแนนรวมศักยภาพน้อยที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 (SD = 1.18) ทั้งนี้ การจัดลำดับผู้เข้าชมส่วนต่าง ๆ ในพิพิธภัณฑ์ มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 (SD = 0.87) ความหนาแน่นของผู้เข้าชม มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 (SD = 0.99) ความสะดวก รวดเร็ว ในการติดต่อเข้าชม มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 (SD = 0.76) การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเข้าชม และการปฏิบัติตัวระหว่างการเข้าชม มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 (SD = 1.05) ความเหมาะสมของค่าธรรมเนียม มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 (SD = 1.16) การรักษาความปลอดภัยแก่ผู้เข้าชม มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 (SD = 1.07) ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ ก่อนการเยี่ยมชม มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 (SD = 1.11) เอกสารแผ่นพับ ข้อมูลที่ผู้เข้าชมใช้ประกอบการเที่ยวชมพิพิธภัณฑ์ มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 (SD = 1.04) จุดพักผ่อน มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.27 (SD = 1.26) จุดนัดพบ มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21 (SD = 1.23) ร้านอาหาร เครื่องดื่ม มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.99 (SD = 1.38) ร้านจำหน่ายหนังสือ ของที่มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.87 (SD = 1.44) สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการ มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 (SD = 1.50) ห้องน้ำ มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 (SD = 1.28) ถังขยะ มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 (SD = 1.31) โทรศัพท์สาธารณะ มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.76 (SD = 1.34) สถานที่จอดรถ มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.78 (SD = 1.34)

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี โดยจัดลำดับความสำคัญจากความคิดเห็นเหมือนกันหรือคล้ายกัน พบว่า

1. มีอุปกรณ์ชำรุด ไม่สามารถทดลองปฏิบัติจริงได้
2. มีพื้นที่จำกัด ทำให้คับแคบในการทำกิจกรรมของเด็ก
3. พื้นที่จอดรถมีไม่เพียงพอ
4. แสงสว่างในบางจุดของพื้นที่จัดแสดง เช่น จุดที่แสดงคำอธิบายวัตถุ ไม่เพียงพอ
5. ห้องน้ำมีไม่เพียงพอ
6. ข้อมูลบางส่วนที่ใช้ในการจัดแสดงยังไม่ถูกต้อง เช่น ป้ายแสดงวัตถุไม่ตรงกับตัววัตถุ
7. มีฝุ่นเป็นจำนวนมากบริเวณตู้ และวัตถุที่จัดแสดง

1.3.2 ผลวิเคราะห์การจัดการพิพิธภัณฑ (สำหรับเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ)

ผลการวิเคราะห์การจัดการพิพิธภัณฑ ผู้วิจัยใช้แบบสำรวจการจัดการพิพิธภัณฑ ธรณีวิทยา เป็นเครื่องมือ โดยแบ่งออกเป็น 15 ตอน ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของพิพิธภัณฑ

พิพิธภัณฑธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี เป็นพิพิธภัณฑสถานประจำหน่วยงานรัฐ สนับสนุนการดำเนินงานโดยกรมทรัพยากรธรณี มีนางสาวละออ เล็บครุฑ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการพิพิธภัณฑธรณีวิทยา ทำหน้าที่บริหารจัดการพิพิธภัณฑ ผู้เข้าชมที่เป็นเป้าหมายหลักของพิพิธภัณฑ คือ นักเรียน นักศึกษา โดยกลุ่มผู้เข้าชมส่วนใหญ่ตรงกับเป้าหมายหลักของพิพิธภัณฑ

ตาราง 2 ข้อมูลการสำรวจการจัดการพิพิธภัณฑของพิพิธภัณฑธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี

การจัดการพิพิธภัณฑธรณีวิทยา	มี	ไม่มี
ตอนที่ 2 แผนการบริหารและจัดการพิพิธภัณฑ		
2.1 ผู้บริหารพิพิธภัณฑได้เข้าร่วมในการอบรม สัมมนา ประชุม เกี่ยวกับการบริหารและจัดการพิพิธภัณฑภายใน 3 ปี ที่ผ่านมาหรือไม่	✓	
2.2 พิพิธภัณฑมีการกำหนดพันธกิจหลักในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑหรือไม่		✓
2.3 พิพิธภัณฑได้มีการจัดทำแผนระยะยาว (5 ปี) ในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑหรือไม่	✓	
2.4 พิพิธภัณฑได้มีการบวกรทบทวนแผนระยะยาว (5 ปี) อย่างสม่ำเสมอหรือไม่	✓	
ตอนที่ 3 บุคลากร		
3.1 มีหน่วยงาน องค์กร หรือสมาคม ให้ความดูแล ช่วยเหลือ สนับสนุนการดำเนินงานของพิพิธภัณฑหรือไม่	✓	
3.2 พิพิธภัณฑมีนโยบายในการสนับสนุนและเปิดโอกาสให้บุคลากรได้รับการพัฒนา ศักยภาพในการทำงานหรือไม่	✓	
3.3 พิพิธภัณฑได้มีการกำหนดจริยธรรมหรือจรรยาบรรณในการทำงานไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่	✓	

ตาราง 2 (ต่อ)

การจัดการพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา	มี	ไม่มี
3.4 พิพิธภัณฑ์ได้มีการกำหนดภาระงานและหน้าที่รับผิดชอบของบุคลากรไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่	✓	
3.5 การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในการทำงานด้านต่าง ๆ ในพิพิธภัณฑ์มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะทำให้พันธกิจหลักของพิพิธภัณฑ์บรรลุจุดมุ่งหมาย	✓	
ตอนที่ 4 การใช้ประโยชน์พื้นที่ของพิพิธภัณฑ์		
4.1 พื้นที่ส่วนบริหาร	✓	
4.2 พื้นที่จัดนิทรรศการ/จัดแสดง	✓	
4.3 พื้นที่เพื่อการศึกษา เช่น ห้องประชุม ห้องเรียน	✓	
4.4 พื้นที่เก็บรักษาวัตถุ	✓	
4.5 พื้นที่สำหรับการวิจัย	✓	
4.6 พื้นที่สำหรับการดำเนินงานอนุรักษ์/ซ่อมแซม วัตถุ	✓	
4.7 ห้องสมุด	✓	
4.8 พื้นที่สาธารณะ เช่น ร้านอาหาร ร้านขายของ จุดนัดพบ	✓	
ตอนที่ 5 การดูแลรักษาความปลอดภัย		
5.1 พิพิธภัณฑ์มีแผนงานด้านการดูแลรักษาความปลอดภัยวัตถุ บุคลากร และอาคารหรือไม่	✓	
5.2 พิพิธภัณฑ์มีระบบแจ้งเตือนอัคคีภัยและอุปกรณ์ดับเพลิงหรือไม่	✓	
5.3 พิพิธภัณฑ์มีแผนอพยพบุคลากรของพิพิธภัณฑ์ในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่		✓

ตาราง 2 (ต่อ)

การจัดการพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา	มี	ไม่มี
5.4 พิพิธภัณฑ์มีแผนอพยพผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่		✓
5.5 พิพิธภัณฑ์มีแผนเคลื่อนย้ายวัตถุในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่		✓
5.6 บุคลากรของพิพิธภัณฑ์ได้รับการฝึกและอบรมขั้นตอนปฏิบัติในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินหรือไม่	✓	
ตอนที่ 6 วัตถุที่จัดแสดง		
6.1 พิพิธภัณฑ์ของท่านแบ่งประเภทของวัตถุที่จัดแสดงเป็นประเภทใดบ้าง (โปรดระบุประเภท จำนวน และร้อยละ ของวัตถุที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์)	✓	
6.2 วันที่ทำทะเบียนบัญชีและบันทึกหลักฐานวัตถุครั้งล่าสุด	✓	
6.3 ระบบการทำทะเบียนบัญชีและบันทึกหลักฐาน และระบบจัดเก็บบันทึกหลักฐานของวัตถุ	✓	
6.4 พิพิธภัณฑ์มีการยืมวัตถุมาเพื่องานด้านต่าง ๆ หรือไม่		✓
6.5 พิพิธภัณฑ์มีการทำบันทึกหลักฐานซ้ำและเก็บไว้ในที่ปลอดภัยหรือไม่	✓	
6.6 พิพิธภัณฑ์มีการถ่ายรูปวัตถุไว้เป็นหลักฐานหรือไม่	✓	
ตอนที่ 7 การวิจัย		
7.1 งานด้านวิจัยเป็นภารกิจหลักของพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ใช่หรือไม่	✓	
7.2 ได้มีนักวิชาการ นักเรียน/นักศึกษา เข้ามาทำงานวิจัยในพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ใน 1 ปีที่ผ่านมาหรือไม่	✓	
7.3 พิพิธภัณฑ์แห่งนี้มีห้องสมุดหรือแหล่งข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยหรือไม่	✓	

ตาราง 2 (ต่อ)

การจัดการพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา		มี	ไม่มี
ตอนที่ 8 การดูแลและสงวนรักษาวัตถุ			
8.1	พิพิธภัณฑ์มีการสำรวจความสมบูรณ์ของวัตถุอย่างสม่ำเสมอหรือไม่	✓	
8.2	พิพิธภัณฑ์มีการซ่อมอุปกรณ์ เครื่องมือที่ชำรุดเสียหายสม่ำเสมอหรือไม่	✓	
8.3	พิพิธภัณฑ์มีการบันทึกหลักฐานด้านสภาพของวัตถุหรือไม่	✓	
8.4	พิพิธภัณฑ์มีนักอนุรักษ์ทำงานประจำกับทางพิพิธภัณฑ์หรือไม่		✓
8.5	พิพิธภัณฑ์มีเครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใช้ในการอนุรักษ์เป็นของพิพิธภัณฑ์เองหรือไม่	✓	
8.6	พิพิธภัณฑ์มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการเก็บรักษาที่เหมาะสมกับประเภทของวัตถุหรือไม่	✓	
8.7	พิพิธภัณฑ์มีแผนงานด้านการป้องกันและกำจัดปลวกหรือแมลงหรือไม่	✓	
8.8	พิพิธภัณฑ์มีแผนงานด้านการควบคุมความชื้นและอุณหภูมิหรือไม่	✓	
8.9	พิพิธภัณฑ์มีการฝึกอบรมบุคลากรในการดูแลรักษา และอนุรักษ์วัตถุหรือไม่	✓	
8.10	พิพิธภัณฑ์มีปรับระบบกลไกความทันสมัยของอุปกรณ์หรือไม่	✓	
8.11	พิพิธภัณฑ์มีการจัดหาวัตถุอุปกรณ์เพื่อแสดงเพิ่มเติมหรือทดแทนหรือไม่	✓	
ตอนที่ 9 การประชาสัมพันธ์และการตลาด			
9.1	พิพิธภัณฑ์มีแผนงานด้านการประชาสัมพันธ์ และสร้างความตระหนักหรือไม่	✓	
9.2	พิพิธภัณฑ์มีการประเมินแผนงานด้านการประชาสัมพันธ์ และสร้างความตระหนักหรือไม่	✓	
ตอนที่ 10 นิทรรศการและการจัดแสดง			
10.1	นิทรรศการและการจัดแสดงที่พิพิธภัณฑ์จัดตรงตามพันธกิจของพิพิธภัณฑ์หรือไม่	✓	
10.2	พิพิธภัณฑ์มีกระบวนการในการเลือกประเภทและวิธีการจัดแสดงให้เหมาะสมกับวัตถุหรือไม่	✓	

ตาราง 2 (ต่อ)

การจัดการพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา	มี	ไม่มี
10.3 พิพิธภัณฑ์ได้ใช้บุคลากรที่ฝึกอบรมเทคนิคในการจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์โดยเฉพาะสำหรับการจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์หรือไม่	✓	
10.4 พิพิธภัณฑ์มีการประเมินการจัดนิทรรศการและการจัดแสดงอย่างสม่ำเสมอหรือไม่	✓	
10.5 พิพิธภัณฑ์มีการปรับปรุงแบบการจัดนิทรรศการหรือไม่	✓	
ตอนที่ 11 การให้การศึกษา		
11.1 พิพิธภัณฑ์มีแผนงานด้านการให้การศึกษาหรือไม่	✓	
11.2 แผนงานด้านการให้การศึกษาของพิพิธภัณฑ์ตรงตามพันธกิจของพิพิธภัณฑ์หรือไม่	✓	
11.3 พิพิธภัณฑ์ได้มีการฝึกอบรมบุคลากรในการให้การศึกษาหรือไม่	✓	
11.4 พิพิธภัณฑ์มีแผนงานด้านการให้การศึกษาแก่โรงเรียนต่าง ๆ หรือไม่ (ทั้งในและนอกสถานที่)	✓	
11.5 พิพิธภัณฑ์มีการประเมินแผนงานด้านการให้การศึกษาแก่โรงเรียนต่าง ๆ หรือไม่		✓
11.6 พิพิธภัณฑ์มีแผนงานด้านการให้การศึกษาแก่ชุมชนต่าง ๆ หรือไม่		✓
11.7 พิพิธภัณฑ์มีการประเมินแผนงานด้านการให้การศึกษาแก่ชุมชนต่าง ๆ หรือไม่		✓
ตอนที่ 12 การเผยแพร่และตีพิมพ์		
12.1 พิพิธภัณฑ์มีแผนงานด้านการเผยแพร่และตีพิมพ์หรือไม่	✓	
12.2 แผนงานด้านการเผยแพร่และตีพิมพ์ของพิพิธภัณฑ์ตรงตามพันธกิจของพิพิธภัณฑ์หรือไม่	✓	
ตอนที่ 13 ความต้องการในการฝึกอบรม		
13.1 พิพิธภัณฑ์มีความต้องการในการฝึกอบรมบุคลากรในด้านต่าง ๆ หรือไม่	✓	

ตาราง 2 (ต่อ)

การจัดการพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา	มี	ไม่มี
ตอนที่ 14 ความร่วมมือ		
14.1 พิพิธภัณฑ์แห่งนี้มีเครือข่ายหรือได้รับความร่วมมือจากหน่วยงาน องค์กร หรือสมาคม อื่นใดหรือไม่	✓	
14.2 พิพิธภัณฑ์แห่งนี้มีการยืมวัตถุมาจากที่อื่นหรือไม่		✓
14.3 พิพิธภัณฑ์แห่งนี้มีการให้หน่วยงานอื่นยืมวัตถุหรือไม่	✓	
ตอนที่ 15 ความต้องการขององค์กร		
15.1 พิพิธภัณฑ์มีจุดมุ่งหมายหลักในอีก 10 ปี ข้างหน้าหรือไม่	✓	
15.2 ความต้องการในด้านต่าง ๆ เพื่อให้พิพิธภัณฑ์มีความก้าวหน้า เช่น เพิ่มจำนวนผู้เข้าชม	✓	
15.3 บุคลากรของพิพิธภัณฑ์เคยเรียกร้องให้มีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรหรือไม่	✓	

จากตาราง 2 ผลการวิเคราะห์การจัดการพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี พบว่า พิพิธภัณฑ์มีนักธรณีวิทยาทำงานประจำกับทางพิพิธภัณฑ์ ส่วนในด้านการบริหารจัดการ พิพิธภัณฑ์ ปัจจุบันพิพิธภัณฑ์มีแผนการบริหารและจัดการที่ชัดเจน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ เช่น ผู้บริหารพิพิธภัณฑ์ได้เข้าร่วมในการอบรม สัมมนา ประชุม เกี่ยวกับการบริหารจัดการ พิพิธภัณฑ์ภายใน 3 ปีที่ผ่านมา รวมทั้ง ในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์นั้น ได้มีการจัดทำแผนระยะยาว (5 ปี) โดยมีการทบทวนแผนอย่างสม่ำเสมอ ด้านบุคลากร พิพิธภัณฑ์มีนโยบายในการสนับสนุนและเปิดโอกาสให้บุคลากรได้รับการพัฒนาศักยภาพในการทำงาน เช่น การฝึกอบรมเทคนิคการให้บริการแก่บุคลากรพิพิธภัณฑ์ การฝึกอบรมการเตรียมความพร้อมในการเป็นผู้บริหาร เพื่อที่จะทำให้พันธกิจหลักของพิพิธภัณฑ์บรรลุจุดมุ่งหมาย ส่วนในการทำงาน พิพิธภัณฑ์ได้มีการกำหนดภาระงานและหน้าที่รับผิดชอบรวมถึงมีการกำหนดจรรยาบรรณหรือจรรยาบรรณของบุคลากรไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

ด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่นั้น พิพิธภัณฑ์มีการแบ่งพื้นที่ออกเป็น ส่วน ๆ ได้แก่ พื้นที่ส่วนบริหาร พื้นที่จัดนิทรรศการ/จัดแสดง พื้นที่เพื่อการศึกษา เช่น ห้องประชุม ห้องเรียน พื้นที่เก็บรักษาวัตถุ พื้นที่สำหรับทำการวิจัย พื้นที่สำหรับดำเนินงานอนุรักษ์ ซ่อมแซมวัตถุ ห้องสมุด รวมทั้งพื้นที่สาธารณะ เช่น ร้านอาหาร ร้านขายของ จุดนัดพบ ด้านการดูแลรักษาความปลอดภัย พิพิธภัณฑ์มี

ด้านวัตถุที่ใช้จัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์ ได้มีการแบ่งประเภทและจำนวนไว้ดังนี้ ประเภทหิน มีจำนวน 500 ชิ้น ประเภทแร่ มีจำนวน 500 ชิ้น ประเภทวัสดุประกอบของจริง มีจำนวน 500 ชิ้น และตัวอย่างซากดึกดำบรรพ์ มีจำนวน 200 ตัวอย่าง มีการทำทะเบียนบัญชีและบันทึกหลักฐานวัตถุไว้ บันทึกครั้งล่าสุดเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ.2551 โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ (Excel) และการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร ในการจัดเก็บบันทึกหลักฐานของวัตถุ มีการทำบันทึกหลักฐานซ้ำและเก็บไว้ในที่ปลอดภัย มีการถ่ายรูปวัตถุไว้เป็นหลักฐานด้วย

ด้านการวิจัย งานวิจัยถือเป็นภารกิจหลักของพิพิธภัณฑ์ ดังนั้น ผู้เข้าชมหรือผู้ที่สนใจสามารถทำการค้นคว้าได้จากห้องสมุดของกรมทรัพยากรธรณี ด้านการดูแลและสงวนรักษาวัตถุ พิพิธภัณฑ์มีการสำรวจความสมบูรณ์ของวัตถุอย่างสม่ำเสมอ มีการบันทึกหลักฐานด้านสภาพของวัตถุ แต่ไม่มีนักอนุรักษ์ทำงานประจำกับทางพิพิธภัณฑ์ มีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการอนุรักษ์เป็นของพิพิธภัณฑ์เอง มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการเก็บรักษาที่เหมาะสมกับประเภทของวัตถุ มีแผนงานด้านการป้องกันและกำจัดปลวก มีแผนงานด้านการควบคุมความชื้นและอุณหภูมิ มีการฝึกอบรมบุคลากรในการดูแลรักษาและอนุรักษ์วัตถุ พิพิธภัณฑ์มีการปรับระบบกลไกความทันสมัยของอุปกรณ์ทุก 1 ปี

ด้านการประชาสัมพันธ์และการตลาด พิพิธภัณฑ์มีแผนงานด้านการประชาสัมพันธ์ และสร้างความตระหนัก พร้อมทั้งมีการประเมินแผนงาน ด้านนิทรรศการและการจัดแสดง นิทรรศการและการจัดแสดงตรงตามพันธกิจของพิพิธภัณฑ์ ส่วนกระบวนการในการเลือกประเภทและวิธีการจัดแสดงนั้น มีการเลือกให้เหมาะสมกับวัตถุ โดยใช้บุคลากรที่ฝึกอบรมเทคนิคในการจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ โดยเฉพาะสำหรับการจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ ทั้งนี้ ได้มีการประเมินการจัดนิทรรศการและการจัดแสดงอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงมีการปรับปรุงรูปแบบการจัดนิทรรศการทุก ๆ 3 เดือน 6 เดือนอีกด้วย ด้านการให้การศึกษา พิพิธภัณฑ์มีแผนงานด้านการศึกษาซึ่งตรงตามพันธกิจของพิพิธภัณฑ์และมีการฝึกอบรมให้กับบุคลากรในการให้การศึกษา นอกจากนี้ พิพิธภัณฑ์ยังมีแผนงานด้านการศึกษาแก่โรงเรียน ชุมชน ต่างๆ แต่ยังคงขาดการประเมินแผนงานดังกล่าว ด้านการเผยแพร่และตีพิมพ์ พิพิธภัณฑ์มีแผนงานด้านการเผยแพร่และตีพิมพ์ที่ตรงตามพันธกิจของพิพิธภัณฑ์

ด้านความต้องการในการฝึกอบรมบุคลากรในด้านต่างๆ โดยเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์หรือภัณฑารักษ์ เรียงลำดับความสำคัญจาก 1 ถึง 10 โดย 1 หมายถึง สำคัญมากที่สุด และ 10 หมายถึง สำคัญน้อยที่สุด มีดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ ความต้องการในการฝึกอบรมการบริหารและจัดการพิพิธภัณฑ์

ตอนที่ 2 พิพิธภัณฑสถานวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.1 ผลการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยว

ในการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวของพิพิธภัณฑสถานนั้น ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจ ตรวจสอบ ทรัพยากรท่องเที่ยว โดยใช้แบบบันทึกการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวและแบบตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวของสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมหาวิทยาลัย

2.1.1 สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

1. **ป้ายบอกทางและการเข้าถึง** นักท่องเที่ยวสามารถมองเห็นป้ายบอกทางได้จากป้ายบอกทางไปคณะวิทยาศาสตร์ เนื่องจากอาคารพิพิธภัณฑ์เป็นส่วนหนึ่งของอาคารภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ อีกทั้ง สามารถเข้าถึงได้สะดวก เพราะอาคารพิพิธภัณฑ์ตั้งอยู่ใกล้กับป้ายรถประจำทาง สถานีรถไฟฟ้า (BTS) สถานีฟ้าแห่งชาติ สถานีสยามสแควร์ และสถานีรถไฟฟ้าใต้ดิน (MRT) สามย่าน และเนื่องจากบริเวณที่ตั้งอาคารอยู่ใจกลางเมืองและแหล่งจับจ่ายใช้สอย มีผลให้ระดับความหนาแน่นและความแออัดของการจราจรสูง

2. **สิ่งบ่งชี้ว่ามาถึงแหล่งท่องเที่ยว** บริเวณด้านหน้าอาคารพิพิธภัณฑ์ถูกจัดเป็นส่วนหย่อม มีตัวอย่างแท่งหินและแร่ชนิดต่าง ๆ จัดวางเรียงกันเป็นกลุ่ม ๆ ซึ่งเป็นสิ่งบ่งชี้ให้เห็นว่ามาถึงพิพิธภัณฑ์ธรณีแล้ว

3. **ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว** พิพิธภัณฑ์ไม่มีศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว

4. **ห้องสุขา** พิพิธภัณฑ์มีห้องน้ำให้บริการทั้งหญิงและชายอย่างละ 2 ห้อง ซึ่งอาจมีไม่เพียงพอกับปริมาณนักท่องเที่ยวกรณีเป็นหมู่คณะ ถึงอย่างไรก็ตาม นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการห้องน้ำได้จากอาคารอื่นๆ บริเวณใกล้เคียง

5. **ร้านอาหารและเครื่องดื่ม** พิพิธภัณฑ์ไม่มีร้านอาหารและเครื่องดื่มให้บริการอย่างไรก็ตาม นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการร้านอาหารและเครื่องดื่มได้ที่โรงอาหารของมหาวิทยาลัยในบริเวณใกล้เคียง ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากตัวอาคารมากนัก

6. **ร้านขายของที่ระลึก** พิพิธภัณฑ์ไม่มีร้านขายของที่ระลึก แต่ทางภาควิชาธรณีวิทยาจะมีจำหน่ายให้กับผู้เข้าชมในช่วงงานวิชาการของทางมหาวิทยาลัย

7. **การให้บริการข้อมูล** นักเรียน นักศึกษา หรือผู้ที่สนใจ สามารถติดต่อขอรับบริการข้อมูลธรณีวิทยาได้จากภาควิชาธรณีวิทยาโดยตรง เพื่อใช้อ้างอิงในรายงาน หรืองานวิจัย นอกจากนี้ พิพิธภัณฑ์ไม่มีการเล่าเรื่องราวประวัติความเป็นมาของพิพิธภัณฑ์ไว้

8. **การกำหนดเส้นทางเดินท่องเที่ยว** พิพิธภัณฑ์ไม่มีการกำหนดเส้นทางเดินให้กับนักท่องเที่ยว

9. **เจ้าหน้าที่ประจำ** พิพิธภัณฑ์ไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำอธิบายข้อมูล แต่ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวที่มาเป็นหมู่คณะ เช่น นักเรียน นักศึกษา บุคคลทั่วไป สามารถติดต่อกับทางคณะ ล่วงหน้าเพื่อขอให้จัดหาเจ้าหน้าที่นำชม

10. **ป้ายข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุ** พิพิธภัณฑ์ที่มีป้ายข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุที่จัดแสดงทุกชิ้น ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นข้อมูลทางวิชาการ และชื่อทางวิทยาศาสตร์
11. **ผังแสดงภาพรวมของจุดท่องเที่ยว** พิพิธภัณฑ์ไม่มีผังแสดงภาพรวมของจุดท่องเที่ยว
12. **ลานจอดรถ** พิพิธภัณฑ์มีพื้นที่จอดรถเพียงพอ เนื่องจากอาคารตั้งอยู่ในสถาบันการศึกษาซึ่งมีพื้นที่กว้างขวาง
13. **ที่พักนักท่องเที่ยว** พิพิธภัณฑ์ตั้งอยู่ในสถานที่ศึกษา ดังนั้น จึงไม่มีที่พักนักท่องเที่ยว แต่ทางภาควิชาที่มีที่นั่งสำหรับพักผ่อนบริเวณด้านหน้าอาคาร
14. **สิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสมกับนักท่องเที่ยว** พิพิธภัณฑ์มีบริการอำนวยความสะดวกให้เห็นรายละเอียดของวัตถุได้ชัดเจนยิ่งขึ้น
15. **การปรับปรุงบริการข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ** พิพิธภัณฑ์มีโครงการปรับปรุงบริการข้อมูลให้ทันสมัย
16. **การดูแลความสะอาดและความปลอดภัย** พิพิธภัณฑ์มีเจ้าหน้าที่คอยทำความสะอาดประจำอย่างสม่ำเสมอ แต่ทั้งนี้ ยังพบฝุ่นบ้างตามตู้จัดแสดงวัตถุ ส่วนด้านการรักษาความปลอดภัย พิพิธภัณฑ์ไม่มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำพิพิธภัณฑ์ และไม่มีกล้องวงจรปิดและอุปกรณ์ดับเพลิงติดตั้งภายในอาคาร นอกจากนี้ พิพิธภัณฑ์ไม่มีการวางกฎระเบียบหรือนโยบายในการจับต้องวัตถุที่จัดแสดงไว้ชัดเจน ซึ่งอาจทำให้วัตถุเกิดความเสียหายหรือเปลี่ยนแปลงสภาพได้อย่างรวดเร็ว ส่วนอุณหภูมิและแสงสว่างมีเพียงพอภายในอาคารพิพิธภัณฑ์
17. **กำหนดเวลาเปิด-ปิด** ตั้งแต่เวลา 8.30-16.30 น.
18. **แหล่งท่องเที่ยวมีภาพลักษณ์ที่เป็นที่รู้จัก** พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาที่อยู่ในความดูแลของสถาบันการศึกษา ทำให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจด้านธรณีวิทยา เช่น นักเรียน นักศึกษา ผู้ประกอบการ และมีบริการนำชมสำหรับผู้สนใจ
19. **ปริมาณนักท่องเที่ยว** นักท่องเที่ยวมีจำนวนไม่มากนักในวันธรรมดา แต่จะหนาแน่นในช่วงที่มีงานวิชาการของมหาวิทยาลัย หรือ ของทางภาควิชา

2.1.2 **ทรัพยากรท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ของพิพิธภัณฑ์** พบว่า พิพิธภัณฑ์มีพื้นที่จัดแสดงสองส่วน ส่วนภายนอกอาคารด้านหน้าพิพิธภัณฑ์ถูกจัดเป็นสวนหย่อม มีตัวอย่างแท่งหินและแร่ชนิดต่าง ๆ จัดวางเรียงกันเป็นกลุ่ม ๆ เช่น หินอัคนี หินตะกอน หินแปร พร้อมป้ายคำอธิบายประกอบ เช่น ชื่อ อายุ สถานที่พบ และห้องที่อยู่ด้านในอาคาร มีการจัดวางวัตถุไว้เป็นสัดส่วนบริเวณข้างทางเดินตรงทางเข้า ผนังอาคาร และในตู้กระจก ซึ่งวัตถุที่จัดแสดงมีทั้งตัวอย่างหิน แร่ ชนิดต่าง ๆ โดยบอกถึง

ภาพประกอบ 26 บริเวณด้านหน้าอาคารพิพิธภัณฑธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

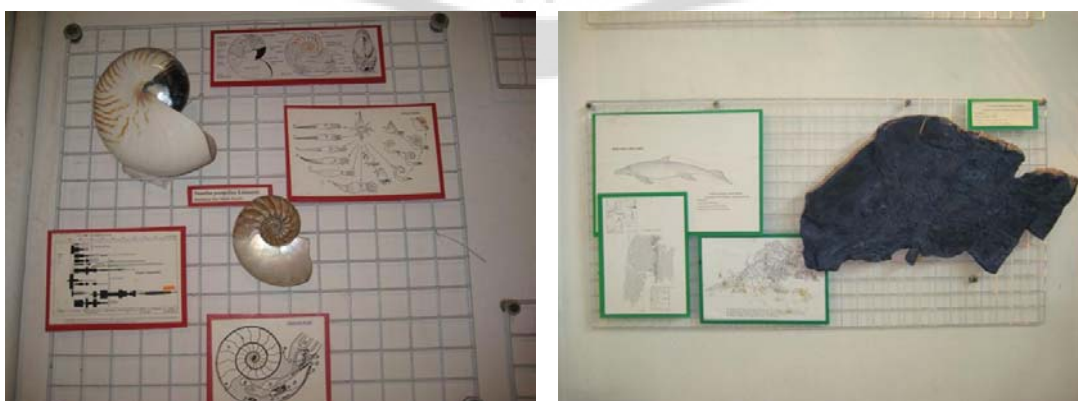
(ถ่ายเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2551)

ภาพประกอบ 27 ภายในอาคารพิพิธภัณฑ์ที่มีการจัดแสดงวัตถุต่าง ๆ ไว้ในตู้กระจก อาทิ ตัวอย่างหิน-แร่
(ถ่ายเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2551)

ภาพประกอบ 28 ภายในตู้กระจกมีแว่นขยายสำหรับดูรายละเอียดของวัตถุให้ชัดเจนยิ่งขึ้น
(ถ่ายเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2551)

ภาพประกอบ 29 ภาพประกอบอธิบายวัตถุที่จัดแสดงให้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น
(ถ่ายเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2551)

ภาพประกอบ 30 ตารางเวลาธรณีวิทยาและตัวอย่างหินเปลือกโลกในแต่ละยุค (ถ่ายเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2551)

ภาพประกอบ 31 ตัวอย่างไม้กลายเป็นหินและตัวอย่างจำลองบรรพบุรุษของนกในหินปูน (ถ่ายเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2551)

2.2 ผลการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรค (SWOT) ของพิพิธภัณฑ

การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรค (SWOT) นั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยนำผลการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวของพิพิธภัณฑมาทำการวิเคราะห์ ได้ผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

จุดแข็ง

1. ตั้งอยู่ในสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียง
2. ผู้บริหารให้ความสำคัญ สนใจ ด้านงานพิพิธภัณฑ โดยมีแผนการการปรับปรุงพิพิธภัณฑเพิ่มเติม
3. มีเนื้อหาด้านวิชาการ ที่เหมาะแก่การศึกษาเรียนรู้

4. เข้าชมฟรี
5. เป็นสถาบันการศึกษา ทำให้วัตถุที่จัดแสดงและเนื้อหา มีการปรับและพัฒนาอย่าง

ต่อเนื่อง

จุดอ่อน

1. มีพื้นที่จำกัด
2. ขาดเจ้าหน้าที่ประจำพิพิธภัณฑ์
3. ขาดการประชาสัมพันธ์

โอกาส

1. เป็นที่รู้จักในวงการธรณีวิทยา เนื่องจากเป็นสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงด้านธรณีวิทยา
2. มีเครือข่ายด้านวิชาการกับหน่วยงานภายนอก

อุปสรรค

1. อาคารพิพิธภัณฑ์ตั้งอยู่ใจกลางเมืองที่มีการจราจรหนาแน่น
2. นโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมการเรียนรู้ของพิพิธภัณฑ์ไม่แน่นอน

ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เห็นว่าจุดแข็งของพิพิธภัณฑ์ คือ 1.ด้านการวิจัย ได้แก่ การวิจัยวัตถุ การเผยแพร่และตีพิมพ์ 2.ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ แผนงานด้านการให้การศึกษา เช่น ให้การศึกษาแก่เด็ก ผู้ด้อยโอกาส หรือผู้ที่มีความสนใจพิเศษ การสื่อความหมายและให้การศึกษา การจัดนิทรรศการและการจัดแสดง แผนงานด้านการสร้างสัมพันธ์กับสาธารณชน ทั้งหมดนี้ ถึงแม้ว่าผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์จะเห็นว่าเป็นจุดแข็ง แต่ก็เห็นว่า มีความเร่งด่วนในการปรับปรุงอยู่ในเกณฑ์มาก ด้านการจัดการพิพิธภัณฑ์ ได้แก่ แผนบริหาร การหาแหล่งทุนสนับสนุน ความปลอดภัย เทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์เห็นว่า มีความเร่งด่วนในการปรับปรุงอยู่ในเกณฑ์มากเช่นกัน ยกเว้น การตลาด ที่เห็นว่ามีความเร่งด่วนในการปรับปรุงอยู่ในเกณฑ์น้อย ส่วนด้านการจัดการวัตถุ ได้แก่ การรวบรวมและจัดการวัตถุ การสงวนรักษา และดูแลวัตถุ การบันทึกหลักฐาน การตรวจสอบความสมบูรณ์ของวัตถุ การจัดเก็บวัตถุ ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์เห็นว่า มีความเร่งด่วนในการปรับปรุงอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

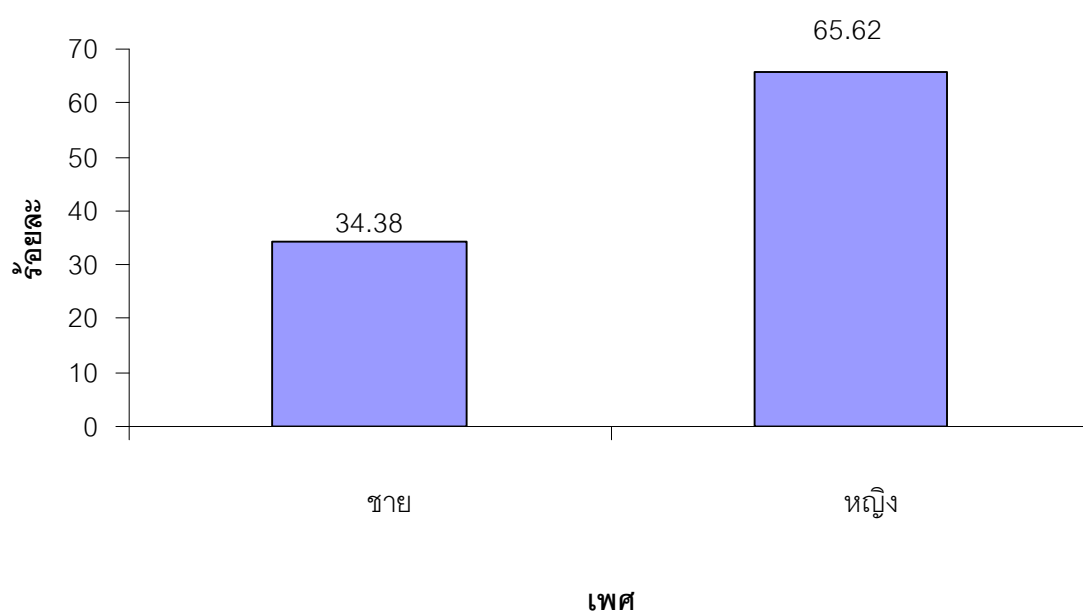
2.3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยและผู้บริหาร/ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ของพิพิธภัณฑ์ทั้ง 3 แห่ง

2.3.1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพของพิพิธภัณฑ์ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้ (สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย)

การประเมินความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพของพิพิธภัณฑ์ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้ ผู้วิจัยใช้แบบประเมินศักยภาพของพิพิธภัณฑ์ในการเป็นแหล่ง

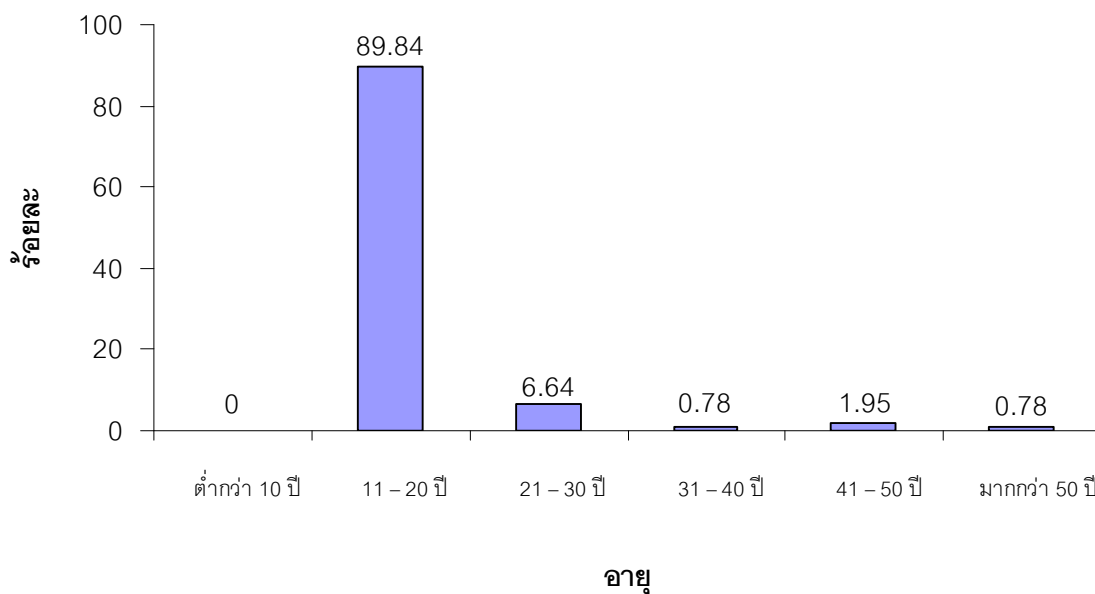
ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของนักท่องเที่ยวน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 256 คน ได้ผลการวิเคราะห์ดังภาพประกอบ ต่อไปนี้

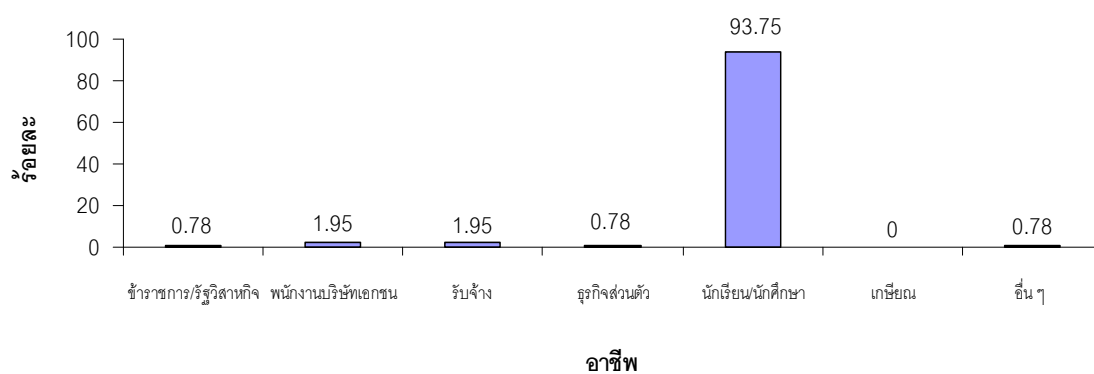
ภาพประกอบ 32 แสดงค่าร้อยละของเพศของกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อพิจารณาเพศของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 65.62 เพศชาย จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 34.38

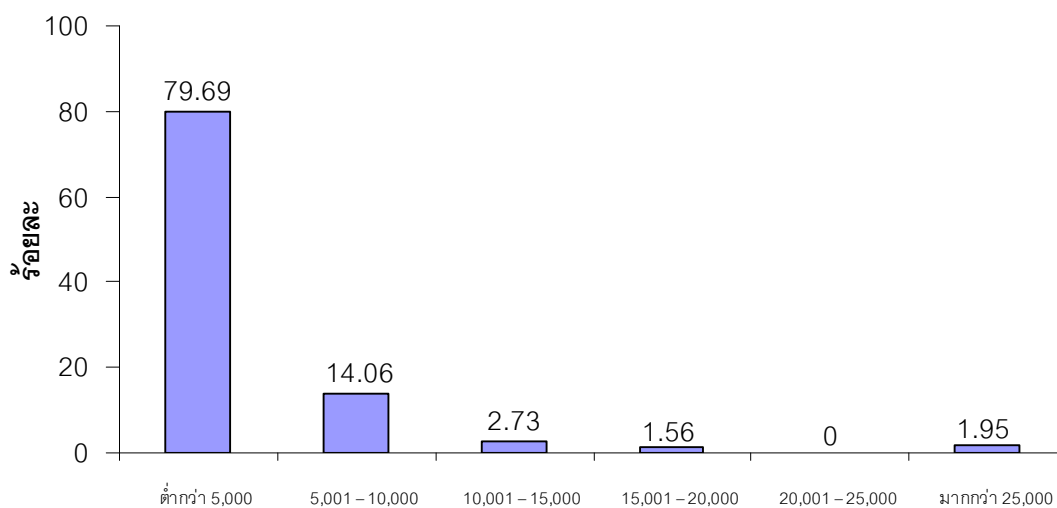
ภาพประกอบ 33 แสดงค่าร้อยละของช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อพิจารณาช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ช่วงอายุเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยู่ช่วงวัยรุ่น มีช่วงอายุอยู่ระหว่าง 11-20 ปี มากที่สุด มีจำนวนทั้งสิ้น 230 คน คิดเป็นร้อยละ 89.84 รองลงมา ได้แก่กลุ่มช่วงอายุ 21-30 ปี มีจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 6.64 ช่วงอายุ 41-50 ปี มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.95 สำหรับกลุ่มช่วงอายุระหว่าง 31-40 ปี และช่วงอายุมากกว่า 50 ปี มีจำนวน 2 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 0.78 ส่วนช่วงอายุต่ำกว่า 10 ปี มีจำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

ภาพประกอบ 34 แสดงค่าร้อยละของอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง

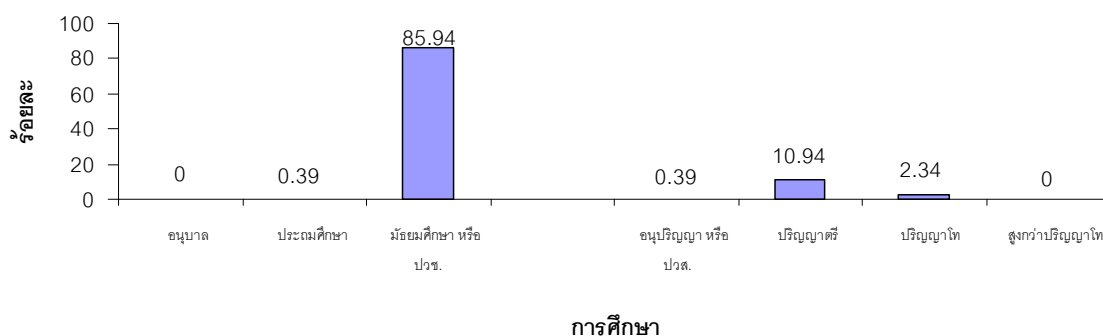
เมื่อพิจารณาอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่อาชีพนักเรียน นักศึกษา มากที่สุด มีจำนวนทั้งสิ้น 240 คน คิดเป็นร้อยละ 93.75 รองลงมาอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนและรับจ้าง มีจำนวน 5 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 1.95 สำหรับอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ อาชีพธุรกิจ

รายได้

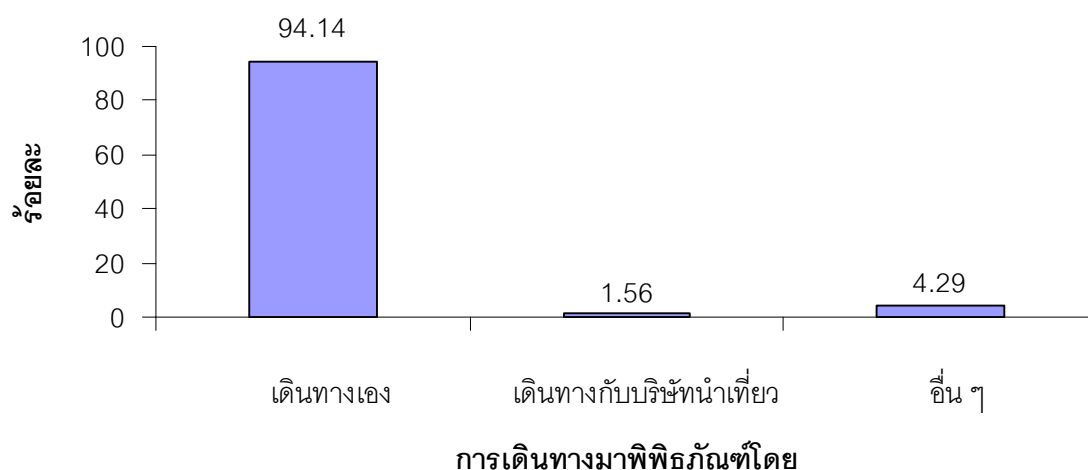
ภาพประกอบ 35 แสดงค่าร้อยละของรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อพิจารณารายได้เฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท มากที่สุด มีจำนวนทั้งสิ้น 204 คน คิดเป็นร้อยละ 79.69 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนรองลงมา 5,001-10,000 บาท มีจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 14.06 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.73 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 25,000 บาท มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.95 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-20,000 บาท มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.56 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-25,000 บาท มีจำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

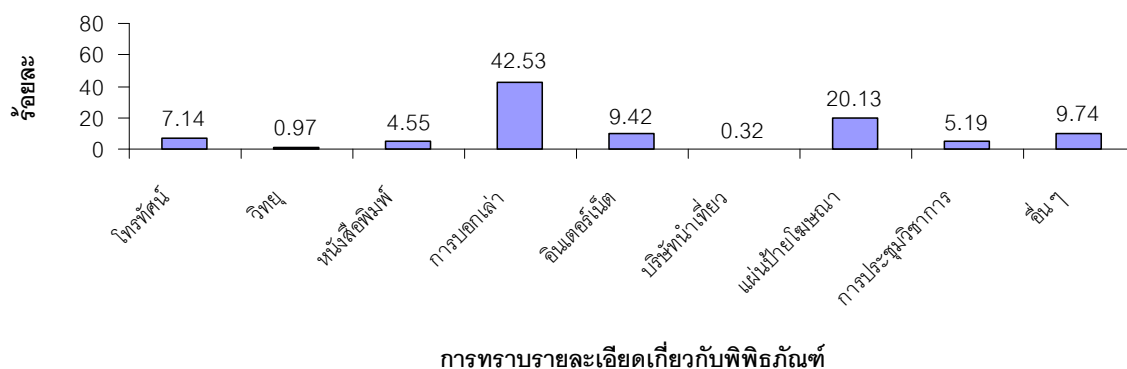
ภาพประกอบ 36 แสดงค่าร้อยละของการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อพิจารณาการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่การศึกษาอยู่ระดับมัธยมศึกษา หรือ ปวช. มากที่สุด มีจำนวนทั้งสิ้น 220 คน คิดเป็นร้อยละ 85.94 รองลงมาได้แก่ การศึกษาระดับปริญญาตรี มีจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 10.94 ส่วนการศึกษาระดับปริญญาโท มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.34 สำหรับการศึกษาระดับประถมศึกษาและอนุปริญญาหรือ ปวส. มีจำนวน 1 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 0.39 การศึกษาระดับอนุนบาลและระดับสูงกว่าปริญญาโท มีจำนวน 0 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 0

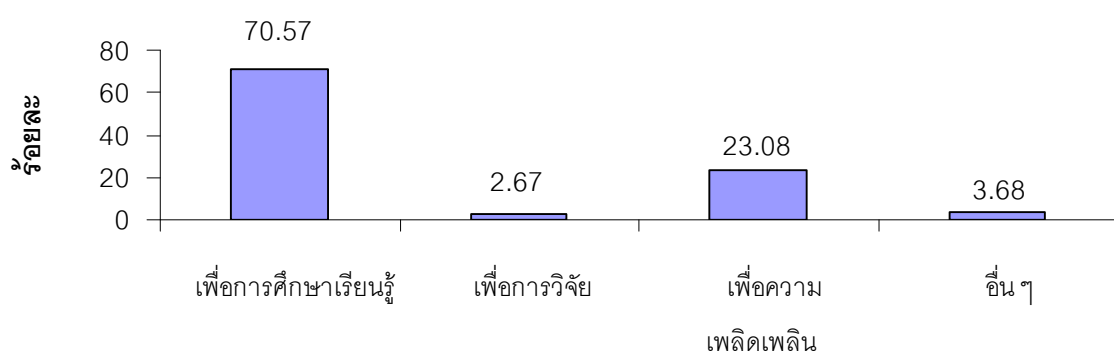
ภาพประกอบ 37 แสดงค่าร้อยละของการเดินทางมาพิพิธภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อพิจารณาการเดินทางมาพิพิธภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เดินทางเอง มีจำนวน 271 คน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 94.14 รองลงมาอื่น ๆ อาทิ มากับโรงเรียน (อื่น ๆ) มีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 4.29 และเดินทางมากับบริษัทนำเที่ยว มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.56

ภาพประกอบ 38 แสดงค่าร้อยละของการทราบรายละเอียดเกี่ยวกับพืพธิภณัฑ์ของกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อพิจารณาการทราบรายละเอียดเกี่ยวกับพืพธิภณัฑ์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับพืพธิภณัฑ์จากการบอกเล่า มีจำนวนทั้งสิ้น 131 คน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.53 รองลงมา คือ จากแผ่นป้ายโฆษณา มีจำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 20.13 อื่น ๆ มีจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 9.74 อินเทอร์เน็ต มีจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 9.42 โทรทัศน์ มีจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 7.14 การประชุมวิชาการ มีจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 5.19 หนังสือพิมพ์ มีจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 4.55 วิทย์ มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.97 บริษัทนำเที่ยว มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.32

สาเหตุการเดินทงมาพืพธิภณัฑ์

ภาพประกอบ 39 แสดงค่าร้อยละของสาเหตุการเดินทงมาพืพธิภณัฑ์ของกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อพิจารณาสาเหตุของการเดินทางมาพิพิธภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า สาเหตุของการเดินทางมาพิพิธภัณฑ์ของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาเพื่อการเรียนรู้ มีจำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 70.57 รองลงมา คือ มาเพื่อความเพลิดเพลิน มีจำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 23.08 อื่น ๆ มีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.68 และมาเพื่อการวิจัย มีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.67

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพของพิพิธภัณฑ์ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้

โดยแจกแจงข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในรูปแบบตารางพร้อมคำบรรยาย ปราบกฎผลดังตาราง 3 ดังนี้

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพของพิพิธภัณฑ์ ธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้

เกณฑ์การประเมิน	\bar{x}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. ที่ตั้งและอาคาร			
1.1 มีสถานที่กว้างขวาง	3.84	0.79	มาก
1.2 สามารถเดินทางเข้าถึงได้สะดวก	3.80	0.85	มาก
1.3 มีความร่มรื่น เยียบสงบ	3.96	0.81	มาก
1.4 ตัวอาคารมีความสวยงาม ดึงดูดให้เข้าเยี่ยมชม	3.76	0.92	มาก
1.5 มีแผนผังและป้ายสื่อความหมายบอกทางที่ชัดเจน	3.49	0.97	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพ	3.77	0.87	มาก
2. นิทรรศการและการให้การศึกษา			
2.1 ความโดดเด่นและดึงดูดใจของวัตถุที่จัดแสดง	3.86	0.80	มาก
2.2 การสร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของห้องจัดแสดง ให้เกิดความประทับใจ เพลิดเพลิน นำชื่นชม ในความสำคัญ และคุณค่าของวัตถุที่จัดแสดง	3.95	0.78	มาก

ตาราง 3 (ต่อ)

เกณฑ์การประเมิน	χ	SD	ระดับความคิดเห็น
2.3 การให้เรื่องราว ความรู้ของวัตถุที่จัดแสดงมีความเหมาะสมกับผู้เข้าชมทุกวัย	3.95	0.73	มาก
2.4 เรื่องราว ความรู้ของวัตถุที่จัดแสดงมีความสมบูรณ์ของเนื้อหา และเข้าใจง่าย	3.94	0.80	มาก
2.5 เทคนิค วิธีการ และความหลากหลายในการนำเสนอเรื่องราวความรู้ของวัตถุที่จัดแสดง	3.95	0.86	มาก
2.6 ความสัมพันธ์และความต่อเนื่องของการจัดแสดงวัตถุ	3.86	0.82	มาก
2.7 การรักษาความปลอดภัยแก่วัตถุที่จัดแสดง	3.77	0.90	มาก
2.8 เส้นทางเดินชมพิพิธภัณฑ์ที่มีความสะดวก ปลอดภัย	3.91	0.86	มาก
2.9 ความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของห้องจัดแสดง	3.85	0.86	มาก
2.10 กิจกรรมอื่น ๆ ที่ส่งเสริมการศึกษาเรียนรู้ เช่น การแสดงสด การให้ทดลองปฏิบัติการ การให้จับต้องวัตถุ การจัด Event เป็นต้น	3.84	0.91	มาก
รวมคะแนนศักยภาพ	3.89	0.83	มาก
3. การบริหารและจัดการการท่องเที่ยว			
3.1 การจัดลำดับผู้เข้าชมส่วน ต่าง ๆ ในพิพิธภัณฑ์	3.75	0.80	มาก
3.2 ความหนาแน่นของผู้เข้าชม	3.62	0.90	มาก
3.3 ความสะดวก รวดเร็ว ในการติดต่อเข้าชม	3.87	0.85	มาก
3.4 การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเข้าชม และการปฏิบัติตัวระหว่างการเข้าชม	3.96	0.87	มาก

ตาราง 3 (ต่อ)

เกณฑ์การประเมิน	χ	SD	ระดับความคิดเห็น
3.5 ความเหมาะสมของค่าธรรมเนียม	4.04	0.86	มาก
3.6 การรักษาความปลอดภัยแก่ผู้เข้าชม	3.90	0.88	มาก
3.7 ข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ ก่อนการเยี่ยมชม	3.80	0.88	มาก
3.8 เอกสาร แผ่นพับ ข้อมูลที่ผู้เข้าชมใช้ประกอบการเที่ยวชมพิพิธภัณฑ์	3.75	0.95	มาก
3.9 จุดพักผ่อน	3.55	0.94	มาก
3.10 จุดนัดพบ	3.63	0.87	มาก
3.11 ร้านอาหาร เครื่องดื่ม	3.59	0.95	มาก
3.12 ร้านจำหน่ายหนังสือ ของที่ระลึก	3.53	0.97	มาก
3.13 สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการ	3.44	1.00	ปานกลาง
3.14 ห้องน้ำ	3.63	0.97	มาก
3.15 ถังขยะ	3.65	0.94	มาก
3.16 โทรศัพท์สาธารณะ	3.46	0.94	ปานกลาง
3.17 สถานที่จอดรถ	3.50	0.97	มาก
รวมคะแนนศักยภาพ	3.69	0.91	มาก
4. เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์/ภัณฑารักษ์			
4.1 มีอัธยาศัยไมตรีที่ดีต่อนักท่องเที่ยว	4.23	0.78	มาก
4.2 มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมแก่การให้บริการ	4.20	0.77	มาก
4.3 มีความเอาใจใส่ในการบริการแก่ผู้เข้าชม	4.15	0.84	มาก

ตาราง 3 (ต่อ)

เกณฑ์การประเมิน	\bar{x}	SD	ระดับความคิดเห็น
4.4 มีความรู้ ความสามารถในด้านภาษาในการบริการแก่ผู้เข้าชม	4.23	0.73	มาก
4.5 มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์แก่ผู้เข้าชม	4.14	0.76	มาก
รวมคะแนนศักยภาพ	4.19	0.78	มาก
รวมคะแนนศักยภาพทั้งหมด	3.89	0.85	มาก

จากตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้ พบว่า พิพิธภัณฑ์มีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้อยู่ในเกณฑ์มาก คือ มีคะแนนศักยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 (SD = 0.85) โดยมี

ศักยภาพด้านเจ้าหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์หรือภัณฑารักษ์ มีคะแนนรวมศักยภาพมากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 (SD = 0.78) ทั้งนี้ การมีอัตราชัยไมตรีที่ดีต่อนักท่องเที่ยว มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 (SD = 0.78) การมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมแก่การให้บริการ มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 (SD = 0.77) การมีความเข้าใจในการบริการแก่ผู้เข้าชม มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 (SD = 0.84) การมีความรู้ ความสามารถในด้านภาษาในการบริการแก่ผู้เข้าชม มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 (SD = 0.73) การมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์แก่ผู้เข้าชม มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 (SD = 0.76)

รองลงมา คือ ศักยภาพด้านนิทรรศการและการให้การศึกษา มีคะแนนรวมศักยภาพคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 (SD = 0.83) ทั้งนี้ ความโดดเด่นและดึงดูดใจของวัตถุที่จัดแสดง มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 (SD = 0.80) การสร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของห้องจัดแสดงให้เกิดความประทับใจ เพลิดเพลิน น่าชื่นชม ในความสำคัญและคุณค่าของวัตถุที่จัดแสดง มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 (SD = 0.78) การให้เรื่องราว ความรู้ของวัตถุที่จัดแสดงมีความเหมาะสมกับผู้เข้าชมทุกวัย มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 (SD = 0.73) เรื่องราว ความรู้ของวัตถุที่จัดแสดงมีความสมบูรณ์ของเนื้อหา และเข้าใจง่าย มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 (SD = 0.80) เทคนิค วิธีการ

ศักยภาพด้านที่ตั้งและอาคาร มีคะแนนรวมศักยภาพ คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 (SD = 0.87) ทั้งนี้ การมีสถานที่กว้างขวาง มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 (SD = 0.79) การเดินทางเข้าถึงได้สะดวก มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 (SD = 0.85) ความร่มรื่น เงียบสงบ มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 (SD = 0.81) ตัวอาคารมีความสวยงาม ดึงดูดให้เข้าเยี่ยมชม มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 (SD = 0.92) แผนผังและป้ายสื่อความหมายบอกทางที่ชัดเจน มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 (SD = 0.97)

ศักยภาพด้านการบริหารและจัดการการท่องเที่ยว มีคะแนนรวมศักยภาพน้อยที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 (SD = 0.91) ทั้งนี้ การจัดลำดับผู้เข้าชมส่วนต่าง ๆ ในพิพิธภัณฑ์ มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 (SD = 0.80) ความหนาแน่นของผู้เข้าชม มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 (SD = 0.90) ความสะดวก รวดเร็ว ในการติดต่อเข้าชม มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 (SD = 0.85) การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเข้าชม และการปฏิบัติตัวระหว่างการเข้าชม มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 (SD = 0.87) ความเหมาะสมของค่าธรรมเนียม มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 (SD = 0.86) การรักษาความปลอดภัยแก่ผู้เข้าชม มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 (SD = 0.88) ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ ก่อนการเยี่ยมชม มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 (SD = 0.88) เอกสาร แผ่นพับ ข้อมูลที่ผู้เข้าชมใช้ประกอบการเที่ยวชมพิพิธภัณฑ์ มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 (SD = 0.95) จุดพักผ่อน มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 (SD = 0.94) จุดนัดพบ มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 (SD = 0.87) ร้านอาหาร เครื่องดื่ม มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 (SD = 0.95) ร้านจำหน่ายหนังสือ ของที่ระลึก มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 (SD = 0.97) สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการ มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 (SD = 1.00) ห้องน้ำ มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 (SD = 0.97) ถังขยะ มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 (SD = 0.94) โทรศัพท์สาธารณะ มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 (SD = 0.94) สถานที่จอดรถ มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 (SD = 0.97)

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อกิจกรรมพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยจัดลำดับความสำคัญจากความคิดเห็นเหมือนกันหรือคล้ายกัน พบว่า

1. นิทรรศการและการจัดแสดงวัตถุไม่น่าสนใจ
2. มีกิจกรรมให้นักเรียน นักศึกษา มาเข้าชมน้อย
3. ห้องจัดแสดงมีฝุ่นจำนวนมาก
4. ขาดการประชาสัมพันธ์
5. การใช้คำอธิบายวัตถุเข้าใจยาก เพราะเป็นศัพท์เฉพาะ
6. ไม่มีเอกสารที่สามารถเอาไปใช้เป็นเอกสารอ้างอิงได้ สำหรับทำรายงาน งานวิจัย
7. ขาดการรักษาความปลอดภัยของวัตถุที่จัดแสดงและนักท่องเที่ยว

2.3.2 ผลวิเคราะห์การจัดการพิพิธภัณฑ์ (สำหรับเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์)

ผลการวิเคราะห์การจัดการพิพิธภัณฑ์ ผู้วิจัยใช้แบบสำรวจการจัดการพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาเป็นเครื่องมือ โดยแบ่งออกเป็น 15 ตอน ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของพิพิธภัณฑ์

พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นพิพิธภัณฑ์สถานในสถานศึกษา ภายใต้การดูแลของภาควิชาธรณีวิทยา ผู้เข้าชมที่เป็นเป้าหมายหลักของพิพิธภัณฑ์ คือ บุคคลทั่วไป นักเรียน/นักศึกษา โดยกลุ่มผู้เข้าชมส่วนใหญ่ตรงกับเป้าหมายหลักของพิพิธภัณฑ์

ตาราง 4 ข้อมูลการสำรวจการจัดการพิพิธภัณฑ์ของพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การจัดการพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา	มี	ไม่มี
ตอนที่ 2 แผนการบริหารและจัดการพิพิธภัณฑ์		
2.1 ผู้บริหารพิพิธภัณฑ์ได้เข้าร่วมในการอบรม สัมมนา ประชุม เกี่ยวกับการบริหารและจัดการพิพิธภัณฑ์ภายใน 3 ปี ที่ผ่านมาหรือไม่	✓	
2.2 พิพิธภัณฑ์มีการกำหนดพันธกิจหลักในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์หรือไม่	✓	
2.3 พิพิธภัณฑ์ได้มีการจัดทำแผนระยะยาว (5 ปี) ในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์หรือไม่	✓	

ตาราง 4 (ต่อ)

การจัดการพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา	มี	ไม่มี
ตอนที่ 2 แผนการบริหารและจัดการพิพิธภัณฑ์		
2.4 พิพิธภัณฑ์ได้มีกระบวนการทบทวนแผนระยะยาว (5 ปี) อย่างสม่ำเสมอหรือไม่	✓	
ตอนที่ 3 บุคลากร		
3.1 มีหน่วยงาน องค์กร หรือสมาคม ให้ความดูแล ช่วยเหลือ สนับสนุนการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์หรือไม่	✓	
3.2 พิพิธภัณฑ์มีนโยบายในการสนับสนุนและเปิดโอกาสให้บุคลากรได้รับการพัฒนา ศักยภาพในการทำงานหรือไม่	✓	
3.3 พิพิธภัณฑ์ได้มีการกำหนดจริยธรรมหรือจรรยาบรรณในการทำงานไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่	✓	
3.4 พิพิธภัณฑ์ได้มีการกำหนดภาระงานและหน้าที่รับผิดชอบของบุคลากรไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่	✓	
3.5 การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในการทำงานด้านต่าง ๆ ในพิพิธภัณฑ์มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะทำให้พันธกิจหลักของพิพิธภัณฑ์บรรลุจุดมุ่งหมาย	✓	
ตอนที่ 4 การใช้ประโยชน์พื้นที่ของพิพิธภัณฑ์		
4.1 พื้นที่ส่วนบริหาร	✓	
4.2 พื้นที่จัดนิทรรศการ/จัดแสดง	✓	
4.3 พื้นที่เพื่อการศึกษา เช่น ห้องประชุม ห้องเรียน	✓	
4.4 พื้นที่เก็บรักษาวัตถุ	✓	
4.5 พื้นที่สำหรับการวิจัย	✓	
4.6 พื้นที่สำหรับการดำเนินงานอนุรักษ์/ซ่อมแซม วัตถุ	✓	
4.7 ห้องสมุด	✓	

ตาราง 4 (ต่อ)

การจัดการพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา	มี	ไม่มี
4.8 พื้นที่สาธารณะ เช่น ร้านอาหาร ร้านขายของ จุดนัดพบ		✓
ตอนที่ 5 การดูแลรักษาความปลอดภัย		
5.1 พิพิธภัณฑ์มีแผนงานด้านการดูแลรักษาความปลอดภัยวัตถุ บุคลากร และอาคารหรือไม่		✓
5.2 พิพิธภัณฑ์มีระบบแจ้งเตือนอัคคีภัยและอุปกรณ์ดับเพลิงหรือไม่		✓
5.3 พิพิธภัณฑ์มีแผนอพยพบุคลากรของพิพิธภัณฑ์ในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่		✓
5.4 พิพิธภัณฑ์มีแผนอพยพผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่		✓
5.5 พิพิธภัณฑ์มีแผนเคลื่อนย้ายวัตถุในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่		✓
5.6 บุคลากรของพิพิธภัณฑ์ได้รับการฝึกและอบรมขั้นตอนปฏิบัติในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินหรือไม่		✓
ตอนที่ 6 วัตถุที่จัดแสดง		
6.1 พิพิธภัณฑ์ของท่านแบ่งประเภทของวัตถุที่จัดแสดงเป็นประเภทใดบ้าง (โปรดระบุประเภท จำนวน และร้อยละ ของวัตถุที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์)		✓
6.2 วันที่ทำทะเบียนบัญชีและบันทึกหลักฐานวัตถุครั้งล่าสุด		✓
6.3 ระบบการทำทะเบียนบัญชีและบันทึกหลักฐาน และระบบจัดเก็บบันทึกหลักฐานของวัตถุ		✓
6.4 พิพิธภัณฑ์มีการยืมวัตถุมาเพื่องานด้านต่าง ๆ หรือไม่		✓
6.5 พิพิธภัณฑ์มีการทำบันทึกหลักฐานซ้ำและเก็บไว้ในที่ปลอดภัยหรือไม่		✓
6.6 พิพิธภัณฑ์มีการถ่ายรูปวัตถุไว้เป็นหลักฐานหรือไม่		✓

ตาราง 4 (ต่อ)

การจัดการพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา	มี	ไม่มี
ตอนที่ 7 การวิจัย		
7.1 งานด้านวิจัยเป็นภารกิจหลักของพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ใช่หรือไม่	✓	
7.2 ได้มีนักวิชาการ นักเรียน/นักศึกษา เข้ามาทำงานวิจัยในพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ใน 1 ปีที่ผ่านมาหรือไม่	✓	
7.3 พิพิธภัณฑ์แห่งนี้มีห้องสมุดหรือแหล่งข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยหรือไม่	✓	
ตอนที่ 8 การดูแลและสงวนรักษาวัตถุ		
8.1 พิพิธภัณฑ์มีการสำรวจความสมบูรณ์ของวัตถุอย่างสม่ำเสมอหรือไม่	✓	
8.2 พิพิธภัณฑ์มีการซ่อมอุปกรณ์ เครื่องมือที่ชำรุดเสียหายสม่ำเสมอหรือไม่	✓	
8.3 พิพิธภัณฑ์มีการบันทึกหลักฐานด้านสภาพของวัตถุหรือไม่	✓	
8.4 พิพิธภัณฑ์มีนักอนุรักษ์ทำงานประจำกับทางพิพิธภัณฑ์หรือไม่	✓	
8.5 พิพิธภัณฑ์มีเครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใช้ในการอนุรักษ์เป็นของพิพิธภัณฑ์เองหรือไม่	✓	
8.6 พิพิธภัณฑ์มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการเก็บรักษาที่เหมาะสมกับประเภทของวัตถุหรือไม่	✓	
8.7 พิพิธภัณฑ์มีแผนงานด้านการป้องกันและกำจัดปลวกหรือแมลงหรือไม่	✓	
8.8 พิพิธภัณฑ์มีแผนงานด้านการควบคุมความชื้นและอุณหภูมิหรือไม่	✓	
8.9 พิพิธภัณฑ์มีการฝึกอบรมบุคลากรในการดูแลรักษา และอนุรักษ์วัตถุหรือไม่	✓	
8.10 พิพิธภัณฑ์มีปรับระบบกลไกความทันสมัยของอุปกรณ์หรือไม่	✓	
8.11 พิพิธภัณฑ์มีการจัดหาวัตถุอุปกรณ์เพื่อแสดงเพิ่มเติมหรือทดแทนหรือไม่	✓	
ตอนที่ 9 การประชาสัมพันธ์และการตลาด		
9.1 พิพิธภัณฑ์มีแผนงานด้านการประชาสัมพันธ์ และสร้างความตระหนักหรือไม่	✓	
9.2 พิพิธภัณฑ์มีการประเมินแผนงานด้านการประชาสัมพันธ์ และสร้างความตระหนักหรือไม่	✓	

ตาราง 4 (ต่อ)

การจัดการพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา	มี	ไม่มี
ตอนที่ 10 นิทรรศการและการจัดแสดง		
10.1 นิทรรศการและการจัดแสดงที่พิพิธภัณฑ์จัดตรงตามพันธกิจของพิพิธภัณฑ์หรือไม่	✓	
10.2 พิพิธภัณฑ์มีกระบวนการในการเลือกประเภทและวิธีการจัดแสดงให้เหมาะสมกับวัตถุหรือไม่	✓	
10.3 พิพิธภัณฑ์ได้ใช้บุคลากรที่ฝึกอบรมเทคนิคในการจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์โดยเฉพาะสำหรับการจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์หรือไม่	✓	
10.4 พิพิธภัณฑ์มีการประเมินการจัดนิทรรศการและการจัดแสดงอย่างสม่ำเสมอหรือไม่	✓	
10.5 พิพิธภัณฑ์มีการปรับรูปแบบการจัดนิทรรศการหรือไม่	✓	
ตอนที่ 11 การให้การศึกษา		
11.1 พิพิธภัณฑ์มีแผนงานด้านการให้การศึกษาหรือไม่	✓	
11.2 แผนงานด้านการให้การศึกษาของพิพิธภัณฑ์ตรงตามพันธกิจของพิพิธภัณฑ์หรือไม่	✓	
11.3 พิพิธภัณฑ์ได้มีการฝึกอบรมบุคลากรในการให้การศึกษาหรือไม่	✓	
11.4 พิพิธภัณฑ์มีแผนงานด้านการให้การศึกษาแก่โรงเรียนต่าง ๆ หรือไม่ (ทั้งในและนอกสถานที่)	✓	
11.5 พิพิธภัณฑ์มีการประเมินแผนงานด้านการให้การศึกษาแก่โรงเรียนต่าง ๆ หรือไม่	✓	
11.6 พิพิธภัณฑ์มีแผนงานด้านการให้การศึกษาแก่ชุมชนต่าง ๆ หรือไม่	✓	
11.7 พิพิธภัณฑ์มีการประเมินแผนงานด้านการให้การศึกษาแก่ชุมชนต่าง ๆ หรือไม่	✓	
ตอนที่ 12 การเผยแพร่และตีพิมพ์		
12.1 พิพิธภัณฑ์มีแผนงานด้านการเผยแพร่และตีพิมพ์หรือไม่	✓	
12.2 แผนงานด้านการเผยแพร่และตีพิมพ์ของพิพิธภัณฑ์ตรงตามพันธกิจของพิพิธภัณฑ์หรือไม่	✓	

ตาราง 4 (ต่อ)

การจัดการพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา	มี	ไม่มี
ตอนที่ 13 ความต้องการในการฝึกอบรม		
13.1 พิพิธภัณฑ์มีความต้องการในการฝึกอบรมบุคลากรในด้านต่าง ๆ หรือไม่	✓	
ตอนที่ 14 ความร่วมมือ		
14.1 พิพิธภัณฑ์แห่งนี้มีเครือข่ายหรือได้รับความร่วมมือจากหน่วยงาน องค์กร หรือสมาคม อื่นใดหรือไม่	✓	
14.2 พิพิธภัณฑ์แห่งนี้มีการยืมวัตถุมาจากที่อื่นหรือไม่	✓	
14.3 พิพิธภัณฑ์แห่งนี้มีการให้หน่วยงานอื่นยืมวัตถุหรือไม่	✓	
ตอนที่ 15 ความต้องการขององค์กร		
15.1 พิพิธภัณฑ์มีจุดมุ่งหมายหลักในอีก 10 ปี ข้างหน้าหรือไม่	✓	
15.2 ความต้องการในด้านต่าง ๆ เพื่อให้พิพิธภัณฑ์มีความก้าวหน้า เช่น เพิ่มจำนวนผู้เข้าชม	✓	
15.3 บุคลากรของพิพิธภัณฑ์เคยเรียกร้องให้มีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรหรือไม่	✓	

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์การจัดการพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า ปัจจุบันพิพิธภัณฑ์กำลังอยู่ในช่วงดำเนินการปรับปรุงใหม่จึงไม่มีข้อมูลด้านการจัดการพิพิธภัณฑ์ที่แน่นอน

ตอนที่ 3 พิพิธภัณฑ์ไดโนโธเปีย สวนสยาม

3.1 ผลการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยว

ในการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวของพิพิธภัณฑ์นั้น ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจ ตรวจสอบ ทรัพยากรท่องเที่ยว โดยใช้แบบบันทึกการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวและแบบตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวของสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒจัดทำขึ้น โดยนำมาปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมกับพื้นที่ที่ศึกษา เป็นเครื่องมือ ได้ผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

3.1.1 สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

1. **ป้ายบอกทางและการเข้าถึง** พิพิธภัณฑสถานไม่มีป้ายบอกทางเข้าถึง แต่มีแผนที่บอกเส้นทางเข้าถึงพิพิธภัณฑสถาน สามารถดูได้จากแผ่นพับประชาสัมพันธ์ของสวนสยาม ด้านการเข้าถึงพิพิธภัณฑสถาน สามารถเข้าถึงได้สะดวก มีรถขนส่งสาธารณะวิ่งผ่าน ระดับความหนาแน่นและความแออัดของการจราจรต่ำ เนื่องจากสวนสยามไม่ได้อยู่ใจกลางเมือง
2. **สิ่งบ่งชี้ว่ามาถึงแหล่งท่องเที่ยว** นักท่องเที่ยวสามารถสังเกตเห็นอาคารพิพิธภัณฑสถานได้จากอาคารขนาดใหญ่รูปทรงโรมัน ที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน
3. **ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว** มีศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยวด้านหน้าประตูทางเข้า
4. **ห้องสุขา** ห้องน้ำจะอยู่ทางด้านนอก มีให้บริการทั้งหญิงและชายอย่างละ 5 ห้อง
5. **ร้านอาหารและเครื่องดื่ม** พิพิธภัณฑสถานมีร้านอาหารและเครื่องดื่มให้บริการบริเวณด้านหน้าอาคารพิพิธภัณฑสถาน
6. **ร้านขายของที่ระลึก** พิพิธภัณฑสถานไม่มีร้านขายของที่ระลึก
7. **การให้บริการข้อมูล** นักท่องเที่ยวสามารถติดต่อขอข้อมูลโดยทำเป็นหนังสือแจ้งมายังสำนักงานของสวนสยามโดยตรง ภายในพิพิธภัณฑสถานไม่มีการเล่าเรื่องราวประวัติความเป็นมาของพิพิธภัณฑสถานไว้
8. **การกำหนดเส้นทางเดินท่องเที่ยว** พิพิธภัณฑสถานมีการกำหนดเส้นทางเดินไว้ให้กับนักท่องเที่ยวเพียงแค่เส้นทางเดียวเท่านั้น
9. **เจ้าหน้าที่ประจำ** พิพิธภัณฑสถานไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำอธิบายข้อมูล มีเพียงแต่เจ้าหน้าที่รับบัตรผ่านประตูบริเวณประตูทางเข้า
10. **ป้ายข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุ** พิพิธภัณฑสถานมีป้ายข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุที่จัดแสดง แต่ไม่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน เนื่องจากภายในพิพิธภัณฑสถานมีแสงสว่างไม่เพียงพอ
11. **ผังแสดงภาพรวมของจุดท่องเที่ยว** พิพิธภัณฑสถานไม่มีผังแสดงภาพรวมของจุดท่องเที่ยว
12. **ลานจอดรถ** พิพิธภัณฑสถานมีพื้นที่จอดรถเพียงพอ เนื่องจากอาคารตั้งอยู่ในสวนสยามซึ่งมีพื้นที่กว้างขวาง
13. **ที่พักนักท่องเที่ยว** พิพิธภัณฑสถานตั้งอยู่ในสวนสยาม ดังนั้น จึงไม่มีที่พักนักท่องเที่ยว แต่นักท่องเที่ยวสามารถนั่งพักผ่อนได้บริเวณด้านหน้าอาคาร
14. **สิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสมกับนักท่องเที่ยว** ภายในพิพิธภัณฑสถานไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยว

15. การปรับปรุงบริการข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ พิพิธภัณฑ์ที่มีการปรับปรุงบริการข้อมูลให้ทันสมัย

16. การดูแลความสะอาดและความปลอดภัย พิพิธภัณฑ์ที่มีพุ่มไม้บางในบางส่วน ส่วนด้านการรักษาความปลอดภัย อาคารพิพิธภัณฑ์ไม่มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำ ไม่มีอุปกรณ์ดับเพลิงติดตั้งไว้ภายใน

17. กำหนดเวลาเปิด ตั้งแต่เวลา 10.00-18.00 น.

18. แหล่งท่องเที่ยวมีภาพลักษณ์ที่เป็นที่รู้จัก พิพิธภัณฑ์ไดโนโซเปีย เป็นพิพิธภัณฑ์ที่อยู่ในความดูแลของสวนสยาม ทำให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว

19. ปริมาณนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีจำนวนมากในช่วงวันหยุด

3.1.2 ทรรศนการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ของพิพิธภัณฑ์ พบว่า พิพิธภัณฑ์มีจุดเด่น

ตรงที่อาคารพิพิธภัณฑ์ขนาดใหญ่รูปทรงโรมัน มองเห็นได้ชัดเจน ส่วนบริเวณผนังอาคารด้านหน้า มีป้ายชื่อพิพิธภัณฑ์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษและรูปปั้นจำลองไดโนเสาร์เด่นชัด บริเวณทางเข้าพิพิธภัณฑ์มีเจ้าหน้าที่ประจำในชุดยูนิฟอร์มเจ้าหน้าที่และรับบัตรเข้าชมจากนักท่องเที่ยว แต่ทั้งนี้ ป้ายบอกประตูทางเข้าไม่มีความชัดเจน เนื่องจากบริเวณด้านหน้าอาคารพิพิธภัณฑ์มีประตู 2 ฝั่ง คือ ฝั่งซ้ายและขวา ฝั่งขวาเป็นทางเข้า ส่วนฝั่งซ้ายเป็นประตูทางออก บริเวณประตูทางเข้าพิพิธภัณฑ์มีการจัดแสดงนิทรรศการโดยใช้แผนภาพพร้อมคำอธิบายเกี่ยวกับลักษณะของไดโนเสาร์แต่ละชนิด แผนภาพอธิบายสาเหตุการสูญพันธุ์ เพื่อสร้างความเข้าใจก่อนการเข้าชมในห้องนิทรรศการ ซึ่งภายในอาคารแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1.นิทรรศการหุ่นจำลองไดโนเสาร์แอนิเมชันหลากหลายพันธุ์จากประเทศเยอรมันนี่ที่สามารถเคลื่อนไหวและส่งเสียงร้องได้เหมือนมีชีวิตขนาดเท่าของจริง ทำให้ผู้ชมรู้สึกตื่นตาตื่นใจ เหมือนย้อนยุคกลับไปในยุคจูราสสิคปาร์ค แต่ทั้งนี้ จากการสังเกต พบว่า พิพิธภัณฑ์ไม่มีป้ายชื่อและคำอธิบายบอกลักษณะ ประเภทและข้อมูลเบื้องต้นของไดโนเสาร์แต่ละตัว ทำให้ผู้ชมไม่ได้รับความรู้ความเข้าใจเพียงพอ นอกจากความตื่นตาตื่นใจ รวมถึง การนำเสนอเรื่องราวความต่อเนื่องและหลากหลาย และนิทรรศการลักษณะนี้ไม่เหมาะสมกับเด็กอายุต่ำกว่า 5 ขวบ เนื่องจากภายในมีดและไดโนเสาร์มีขนาดใหญ่ ส่งเสียงร้อง ทำให้เด็กเกิดความกลัว 2.นิทรรศการโครงกระดูกไดโนเสาร์ มีแสดงการขุดค้นซากกระดูกไดโนเสาร์ มีโครงกระดูกไดโนเสาร์เท่าของจริง พร้อมแผ่นป้ายอธิบายวัตถุ และแผนภาพให้ความรู้เกี่ยวกับไดโนเสาร์บริเวณส่วนกลางห้องนิทรรศการ ขาดความชัดเจนของขนาดตัวอักษรแต่ไม่ชัดเจน เนื่องจากแสงสว่างมีไม่เพียงพอ อีกทั้ง พิพิธภัณฑ์ไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำคอยแนะนำและอธิบายข้อมูลระหว่างการเข้าชมแก่นักท่องเที่ยว รวมถึงไม่มีแผนผังแสดงภาพรวมของจุดท่องเที่ยวและเส้นทางเดินชมที่ชัดเจน

ภาพประกอบ 40 อาคารพิพิธภัณฑ์ไดโนโเบีย สวนสยาม และร้านจำหน่ายอาหาร และเครื่องดื่ม
(ถ่ายเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2551)

ภาพประกอบ 41 จุดจำหน่ายตั๋วเข้าชมและจุดพักผ่อนบริเวณด้านหน้าของอาคาร
(ถ่ายเมื่อวันที่ 18 มกราคม 2552)

ภาพประกอบ 42 ประตูทางเข้าห้องนิทรรศการและแผนภาพนิทรรศการภายนอก
(ถ่ายเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2551)

ภาพประกอบ 43 นิทรรศการหุ่นจำลองไดโนเสาร์แอนิเมชันเท่าของจริงภายในอาคาร
(ถ่ายเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2551)

ภาพประกอบ 44 ป้ายบอกทางเข้าพิพิธภัณฑ์กระดูกไดโนเสาร์บริเวณด้านในอาคาร
(ถ่ายเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2551)

ภาพประกอบ 45 ตัวอย่างโครงกระดูกไดโนเสาร์จำลองพร้อมป้ายชื่อและคำอธิบาย
(ถ่ายเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2551)

ภาพประกอบ 46 นิทรรศการการขุดซากไดโนเสาร์และแผนภาพพร้อมคำบรรยาย
(ถ่ายเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2551)

3.2 ผลการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรค (SWOT) ของพิพิธภัณฑ์

การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรค (SWOT) นั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยนำผลการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวของพิพิธภัณฑ์มาทำการวิเคราะห์ ได้ผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

จุดแข็ง

1. สถานที่ท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว
2. มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ร้านอาหาร

จุดพักผ่อน ที่จอดรถ

จุดอ่อน

1. ขาดเจ้าหน้าที่ประจำพิพิธภัณฑ์
2. ห้องน้ำมีไม่เพียงพอ
3. ขาดเงินทุนสนับสนุน

โอกาส

1. มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการและการดำเนินงาน เนื่องจากเป็นเอกชน
2. มีเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอก เช่น สถานศึกษา

อุปสรรค

1. เสียค่าเข้าชม
2. การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ การเมือง ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวน้อยลง

ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ไดโนโรเปีย สวนสยาม เห็นว่าจุดแข็งของพิพิธภัณฑ์ คือ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ การสื่อความหมายและให้การศึกษา ร่องลงมา คือ ด้านการจัดการพิพิธภัณฑ์

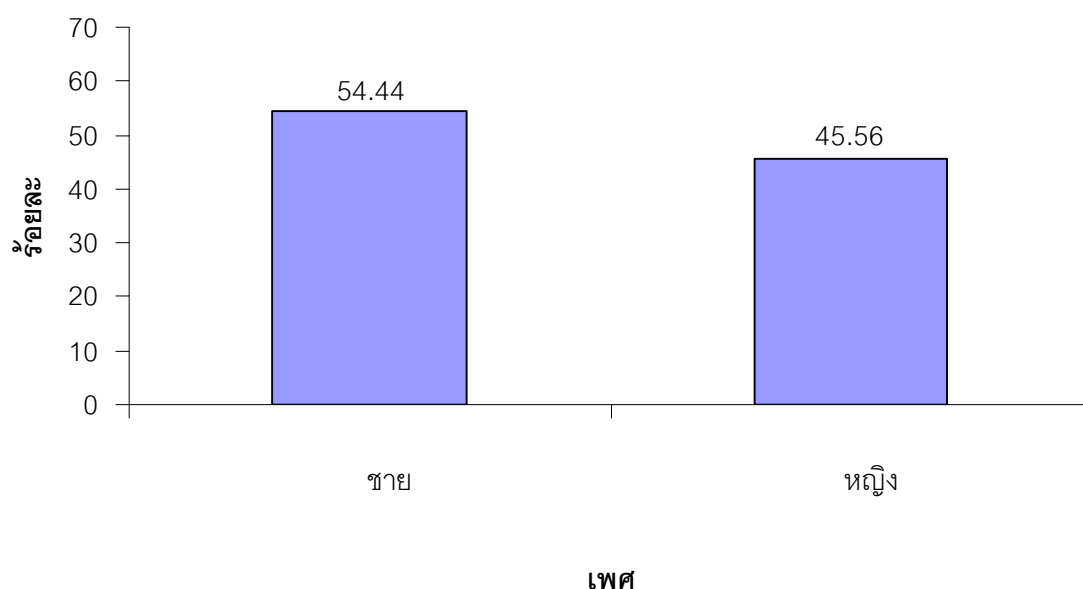
3.3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยและผู้บริหาร/ผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ของพิพิธภัณฑ์ทั้ง 3 แห่ง

3.3.1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพของพิพิธภัณฑ์ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้ (สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย)

การประเมินความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพของพิพิธภัณฑ์ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้ ผู้วิจัยใช้แบบประเมินศักยภาพของพิพิธภัณฑ์ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้ (สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย) เป็นเครื่องมือ โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของนักท่องเที่ยว ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพของพิพิธภัณฑ์ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้ ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว ได้ผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

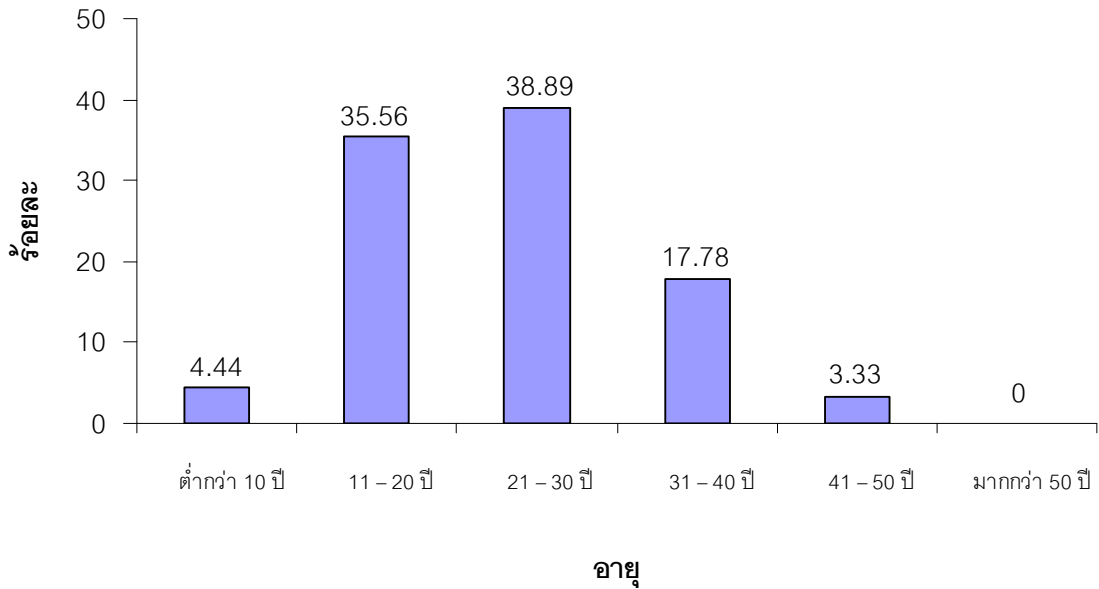
ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของนักท่องเที่ยว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อพิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ เบ็ญ สวนสยาม จำนวน 90 คน ได้ผลการวิเคราะห์ดังภาพประกอบ ต่อไปนี้

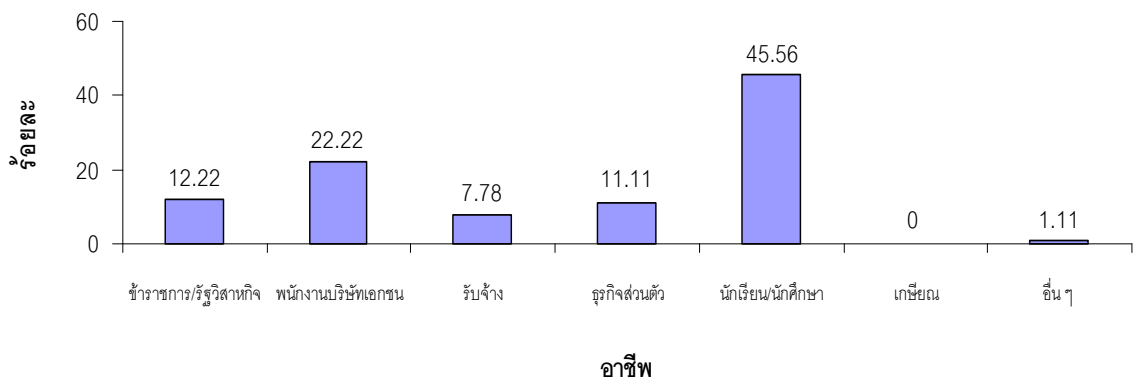
ภาพประกอบ 47 แสดงค่าร้อยละของเพศของกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อพิจารณาเพศของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 54.44 เพศหญิง จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 45.56

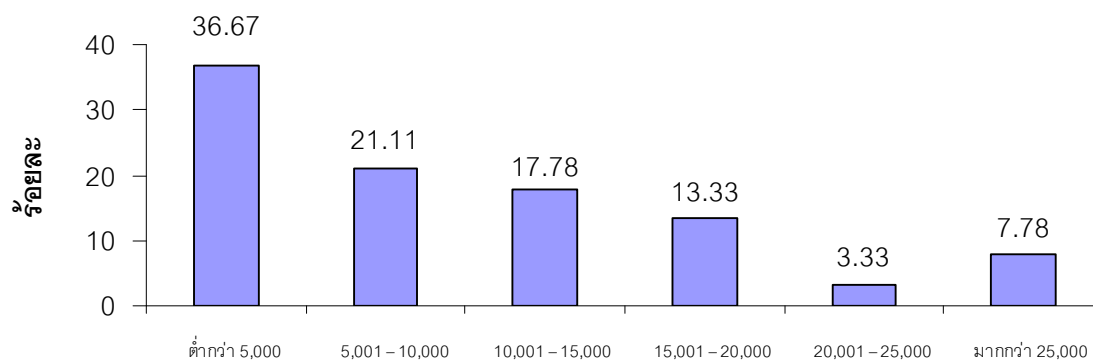
ภาพประกอบ 48 แสดงค่าร้อยละของช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อพิจารณาช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่ช่วงอายุเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวยุคใหม่ในช่วงระหว่าง 21-30 ปี มีจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 38.89 รองลงมาได้แก่กลุ่มช่วงอายุ 11-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.56 ช่วงอายุ 31-40 ปี มีจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 17.78 ช่วงอายุต่ำกว่า 10 ปี มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.44 และช่วงอายุ 41-50 ปี มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.33 ตามลำดับ และช่วงอายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

ภาพประกอบ 49 แสดงค่าร้อยละของอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง

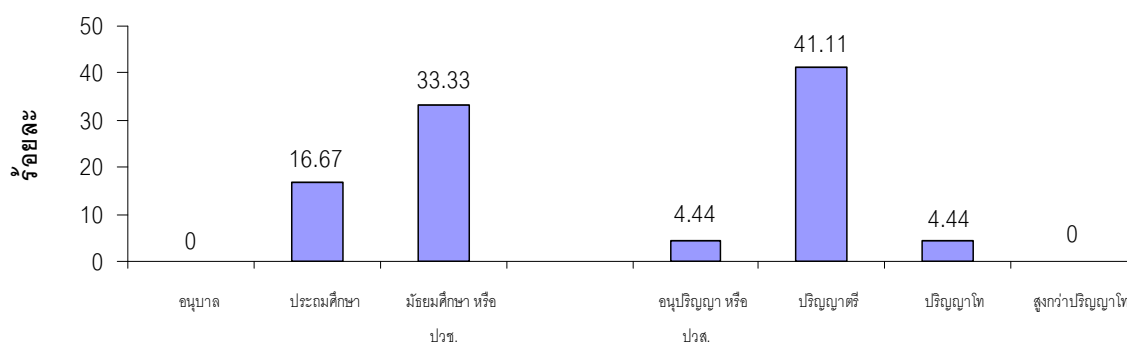
เมื่อพิจารณาอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่อาชีพนักเรียน/นักศึกษา มีจำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 45.56 รองลงมาอาชีพพนักงานเอกชน มีจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 22.22 อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 12.22 อาชีพธุรกิจส่วนตัว มีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 11.11 อาชีพรับจ้าง มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 7.78 อาชีพอื่น ๆ มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.11 และอาชีพเกษียณ มีจำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

รายได้

ภาพประกอบ 50 แสดงค่าร้อยละของรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง

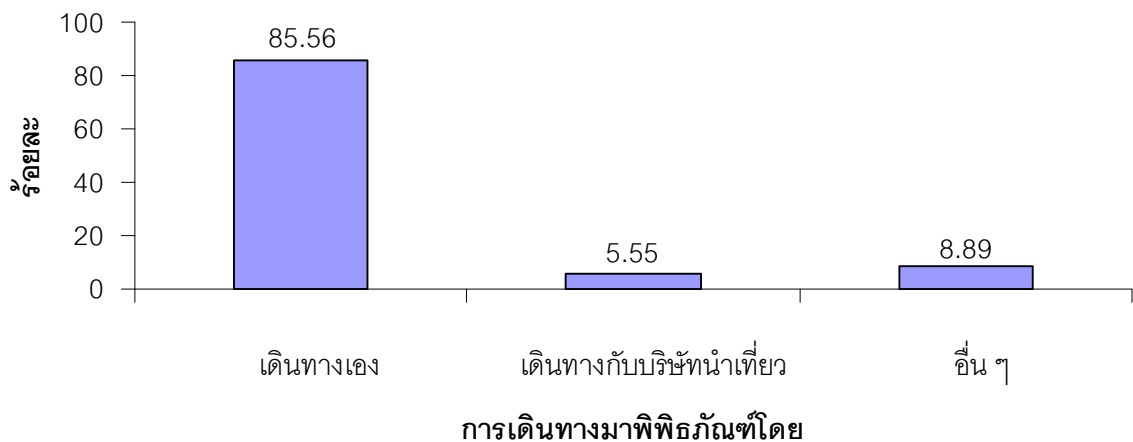
เมื่อพิจารณารายได้เฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท มากที่สุด มีจำนวนทั้งสิ้น 33 คน คิดเป็นร้อยละ 36.67 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน รองลงมา 5,001-10,000 บาท มีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 21.11 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท มีจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 17.78 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-20,000 บาท มีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 25,000 บาท มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 7.78 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-25,000 บาท มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.33

การศึกษา

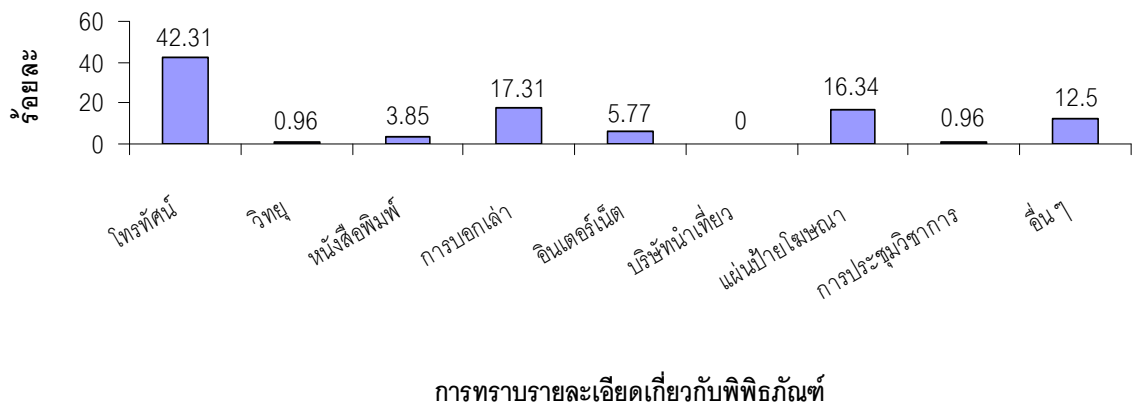
ภาพประกอบ 51 แสดงค่าร้อยละของการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อพิจารณาการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่การศึกษาอยู่ระดับปริญญาตรี มีจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 41.11 รองลงมาได้แก่การศึกษาระดับมัธยมศึกษา หรือ ปวช.มีจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 การศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67 สำหรับการศึกษาระดับอนุปริญญา หรือ ปวส. และปริญญาโท มีจำนวน 4 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 4.44 ส่วนการศึกษาระดับอนุปบาลและสูงกว่าปริญญาโท มีจำนวน 0 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 0

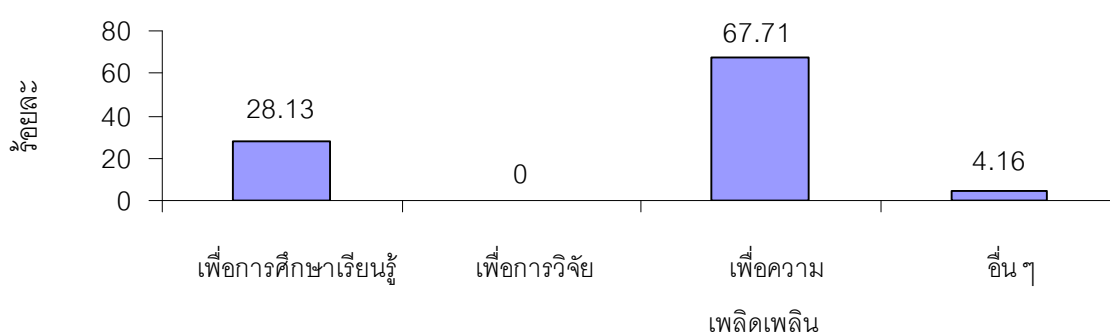
ภาพประกอบ 52 แสดงค่าร้อยละของการเดินทางมาพิพิธภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อพิจารณาการเดินทางมาพิพิธภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เดินทางมาเอง มีจำนวนทั้งสิ้น 77 คน คิดเป็นร้อยละ 85.56 รองลงมาอื่นๆ อาทิ มากับครอบครัว โรงเรียน มีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 8.89 และเดินทางมากับบริษัทนำเที่ยว มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5.55

ภาพประกอบ 53 แสดงค่าร้อยละของการทราบรายละเอียดเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อพิจารณาการทราบรายละเอียดเกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานจากโทรทัศน์ มีจำนวน 44 คน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.31 รองลงมาจาก การบอกเล่า มีจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 17.31 แผ่นป้ายโฆษณา มีจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 16.34 อื่น ๆ มีจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 อินเทอร์เน็ต มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.77 หนังสือพิมพ์ มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.85 สำหรับวิทยุและการประชุมวิชาการ มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.96 บริษัทนำเที่ยว มีจำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

สาเหตุการเดินทางมาพิพิธภัณฑสถาน

ภาพประกอบ 53 แสดงค่าร้อยละของสาเหตุการเดินทางมาพิพิธภัณฑสถานของกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อพิจารณาสาเหตุของการเดินทางมาพิพิธภัณฑสถานของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่มาเพื่อความเพลิดเพลิน มีจำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 67.71 รองลงมา คือ มาเพื่อการเรียนรู้ มีจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 28.13 อื่น ๆ มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.16 และมาเพื่อการวิจัย มีจำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพของพิพิธภัณฑสถานในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้

โดยแจกแจงข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในรูปแบบตารางพร้อมคำบรรยาย ปราบกฎผลดังตาราง 5 ดังนี้

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพของพิพิธภัณฑ์
ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้

เกณฑ์การประเมิน	\bar{x}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. ที่ตั้งและอาคาร			
1.1 มีสถานที่กว้างขวาง	4.14	0.91	มาก
1.2 สามารถเดินทางเข้าถึงได้สะดวก	3.84	1.11	มาก
1.3 มีความร่มรื่น เงียบสงบ	3.86	1.24	มาก
1.4 ตัวอาคารมีความสวยงาม ดึงดูดให้เข้าเที่ยวชม	3.52	3.13	มาก
1.5 มีแผนผังและป้ายสื่อความหมายบอกทางที่ชัดเจน	3.40	1.25	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพ	3.75	1.53	มาก
2. นิทรรศการและการให้การศึกษา			
2.1 ความโดดเด่นและดึงดูดใจของวัตถุที่จัดแสดง	3.34	1.18	ปานกลาง
2.2 การสร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของห้องจัดแสดง ให้เกิดความประทับใจ เพลิดเพลิน น่าชื่นชม ในความสำคัญ และคุณค่าของวัตถุที่จัดแสดง	3.49	1.19	ปานกลาง
2.3 การให้เรื่องราว ความรู้ของวัตถุที่จัดแสดงมีความ เหมาะสมกับผู้เข้าชมทุกวัย	3.51	1.20	มาก
2.4 เรื่องราว ความรู้ของวัตถุที่จัดแสดงมีความสมบูรณ์ของ เนื้อหา และเข้าใจง่าย	3.46	1.03	ปานกลาง
2.5 เทคนิค วิธีการ และความหลากหลายในการนำเสนอ เรื่องราวความรู้ของวัตถุที่จัดแสดง	3.47	1.08	ปานกลาง
2.6 ความสัมพันธ์และความต่อเนื่องของการจัดแสดงวัตถุ	3.30	1.02	ปานกลาง
2.7 การรักษาความปลอดภัยแก่วัตถุที่จัดแสดง	3.41	1.23	ปานกลาง
2.8 เส้นทางการเดินทางชมพิพิธภัณฑ์มีความสะดวก ปลอดภัย	3.77	0.98	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

เกณฑ์การประเมิน	χ	SD	ระดับความคิดเห็น
2.9 ความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของห้องจัดแสดง	2.70	1.18	ปานกลาง
2.10 กิจกรรมอื่น ๆ ที่ส่งเสริมการศึกษาเรียนรู้ เช่น การแสดงสด การให้ทดลองปฏิบัติการ การให้จับต้องวัตถุ การจัด Event เป็นต้น	2.80	1.38	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพ	3.33	1.15	ปานกลาง
3. การบริหารและจัดการการท่องเที่ยว			
3.1 การจัดลำดับผู้เข้าชม ส่วน ต่าง ๆ ในพิพิธภัณฑ์	3.44	1.07	ปานกลาง
3.2 ความหนาแน่นของผู้เข้าชม	2.69	1.35	ปานกลาง
3.3 ความสะดวก รวดเร็ว ในการติดต่อเข้าชม	3.88	1.14	มาก
3.4 การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเข้าชม และการปฏิบัติตัว ระหว่างการเข้าชม	2.86	1.30	ปานกลาง
3.5 ความเหมาะสมของค่าธรรมเนียม	3.07	1.44	ปานกลาง
3.6 การรักษาความปลอดภัยแก่ผู้เข้าชม	3.32	1.18	ปานกลาง
3.7 ข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ ก่อนการเยี่ยมชม	2.86	1.26	ปานกลาง
3.8 เอกสาร แผ่นพับ ข้อมูลที่ผู้เข้าชมใช้ประกอบการเยี่ยมชม พิพิธภัณฑ์	2.57	1.39	ปานกลาง
3.9 จุดพักผ่อน	3.29	1.46	ปานกลาง
3.10 จุดนัดพบ	3.40	1.26	ปานกลาง
3.11 ร้านอาหาร เครื่องดื่ม	3.03	1.18	ปานกลาง
3.12 ร้านจำหน่ายหนังสือ ของที่ระลึก	2.78	1.30	ปานกลาง

ตาราง 5 (ต่อ)

เกณฑ์การประเมิน	\bar{x}	SD	ระดับความคิดเห็น
3.13 สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการ	2.93	1.31	ปานกลาง
3.14 ห้องน้ำ	3.02	1.15	ปานกลาง
3.15 ถังขยะ	3.27	1.08	ปานกลาง
3.16 โทรศัพท์สาธารณะ	2.88	1.19	ปานกลาง
3.17 สถานที่จอดรถ	3.40	1.17	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพ	3.09	1.25	ปานกลาง
4. เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ/ภัณฑารักษ์			
4.1 มีอัตราสัปดาห์ที่ติดต่อนักท่องเที่ยว	3.41	1.21	ปานกลาง
4.2 มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมแก่การให้บริการ	3.48	1.25	ปานกลาง
4.3 มีความเอาใจใส่ในการบริการแก่ผู้เข้าชม	3.19	1.22	ปานกลาง
4.4 มีความรู้ ความสามารถในด้านภาษาในการบริการแก่ผู้เข้าชม	3.40	1.20	ปานกลาง
4.5 มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับพิพิธภัณฑแก่ผู้เข้าชม	2.92	1.48	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพ	3.28	1.69	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพทั้งหมด	3.36	1.41	ปานกลาง

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพพิพิธภัณฑ ไดโนโซเปีย สวนสยาม ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้ พบว่า พิพิธภัณฑที่มีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง คือ มีคะแนนศักยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 (SD = 1.41) โดยมี

ศักยภาพด้านที่ตั้งและอาคาร มีคะแนนรวมศักยภาพมากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 (SD = 1.53) ทั้งนี้ การมีสถานที่ที่กว้างขวาง มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 (SD = 0.91) การเดินทางเข้าถึงได้สะดวก มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 (SD = 1.11) ความร่มรื่น เงียบสงบ มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 (SD = 1.24) ตัวอาคารมีความสวยงาม ดึงดูดให้เข้าเยี่ยมชม มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.52 (SD = 3.13) แผนผังและป้ายสื่อความหมายบอกทางที่ชัดเจน มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 (SD = 1.25)

รองลงมา คือ ศักยภาพด้านนิทรรศการและการให้การศึกษา มีคะแนนรวมศักยภาพคิดเป็น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33 (SD = 1.15) ทั้งนี้ ความโดดเด่นและดึงดูดใจของวัตถุที่จัดแสดง มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34 (SD = 1.18) การสร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของห้องจัดแสดงให้เกิดความประทับใจ เพลิดเพลิน น่าชื่นชม ในความสำคัญและคุณค่าของวัตถุที่จัดแสดง มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 (SD = 1.19) การให้เรื่องราว ความรู้ของวัตถุที่จัดแสดงมีความเหมาะสมกับผู้เข้าชมทุกวัย มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 (SD = 1.20) เรื่องราว ความรู้ของวัตถุที่จัดแสดงมีความสมบูรณ์ของเนื้อหา และเข้าใจง่าย มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 (SD = 1.03) เทคนิค วิธีการและความหลากหลายในการนำเสนอเรื่องราว ความรู้ของวัตถุที่จัดแสดง มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 (SD = 1.08) ความสัมพันธ์และความต่อเนื่องของการจัดแสดงวัตถุ มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 (SD = 1.02) การรักษาความปลอดภัยแก่วัตถุที่จัดแสดง มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 (SD = 1.23) เส้นทางเดินชมพิพิธภัณฑ์ที่มีความสะดวก ปลอดภัย มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 (SD = 0.98) ความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของห้องจัดแสดง มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.70 (SD = 1.18) กิจกรรมอื่น ๆ ที่ส่งเสริมการศึกษาเรียนรู้ เช่น การแสดงสด การให้ทดลองปฏิบัติการ การให้จับต้องวัตถุ การจัด Event มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.80 (SD = 1.38)

ศักยภาพด้านเจ้าหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์หรือภัณฑารักษ์ มีคะแนนรวมศักยภาพคิดเป็น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.28 (SD = 1.69) ทั้งนี้ การมีอัธยาศัยไมตรีที่ดีต่อนักท่องเที่ยว มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 (SD = 1.21) การมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมแก่การให้บริการ มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 (SD = 1.25) การมีความเอาใจใส่ในการบริการแก่ผู้เข้าชม มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.19 (SD = 1.22) การมีความรู้ ความสามารถในด้านภาษาในการบริการแก่ผู้เข้าชม มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 (SD = 1.20) การมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์แก่ผู้เข้าชม มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.92 (SD = 1.48)

ศักยภาพด้านการบริหารและจัดการการท่องเที่ยว มีคะแนนรวมศักยภาพน้อยที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.09 (SD = 1.25) ทั้งนี้ การจัดลำดับผู้เข้าชมส่วนต่างๆ ในพิพิธภัณฑ์ มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 (SD = 1.07) ความหนาแน่นของผู้เข้าชม มีคะแนนคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อพิพิธภัณฑ์ไดโนโรเปีย สวนสยาม โดยจัดลำดับความสำคัญจากความคิดเห็นเหมือนกันหรือคล้ายกัน พบว่า

1. ขาดเจ้าหน้าที่ประจำพิพิธภัณฑ์/ภัณฑารักษ์ ให้บริการข้อมูลกับนักท่องเที่ยวในแต่ละส่วนที่เข้าชม
2. ไม่มีป้ายบอกข้อมูลคร่าว ๆ รวมถึงชนิดของไดโนเสาร์แต่ละประเภท เช่น อยู่ในยุคไหน มีขนาดโดยประมาณเท่าไร เพื่อให้เด็ก ๆ เข้าใจได้ง่าย
3. ไม่มีกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างพิพิธภัณฑ์กับนักท่องเที่ยว
4. เรื่องราวที่จัดแสดงขาดความหลากหลาย และไม่ต่อเนื่อง
5. ต้องการความสมจริงของนิทรรศการ เพราะจะทำให้ดูน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

3.3.2 ผลวิเคราะห์การจัดการพิพิธภัณฑ์ (สำหรับเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์)

ผลการวิเคราะห์การจัดการพิพิธภัณฑ์ ผู้วิจัยใช้แบบสำรวจการจัดการพิพิธภัณฑ์ ธรณีวิทยาเป็นเครื่องมือ โดยแบ่งออกเป็น 15 ตอน ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของพิพิธภัณฑ์

พิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์เป็ย สวนสยาม เป็นพิพิธภัณฑ์สถานเอกชน อยู่ภายใต้การดูแลของ นายบัญชา ดำวงชนะ ตำแหน่ง ผู้จัดการพิพิธภัณฑ์ บริหารงานโดยบริษัทอมรพันธุ์นคร-สวนสยาม จำกัด ผู้เข้าชมที่เป็นเป้าหมายหลักของพิพิธภัณฑ์ คือ บุคคลทั่วไป นักเรียน นักศึกษา และนักท่องเที่ยว โดยกลุ่มผู้เข้าชมส่วนใหญ่ตรงกับเป้าหมายหลักของพิพิธภัณฑ์

ตาราง 6 ข้อมูลการสำรวจการจัดการพิพิธภัณฑ์ของพิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์เป็ย สวนสยาม

การจัดการพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา	มี	ไม่มี
ตอนที่ 2 แผนการบริหารและจัดการพิพิธภัณฑ์		
2.1 ผู้บริหารพิพิธภัณฑ์ได้เข้าร่วมในการอบรม สัมมนา ประชุม เกี่ยวกับการบริหารและจัดการพิพิธภัณฑ์ภายใน 3 ปี ที่ผ่านมานหรือไม่		✓
2.2 พิพิธภัณฑ์มีการกำหนดพันธกิจหลักในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์หรือไม่		✓
2.3 พิพิธภัณฑ์ได้มีการจัดทำแผนระยะยาว (5 ปี) ในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์หรือไม่		✓
2.4 พิพิธภัณฑ์ได้มีกระบวนการทบทวนแผนระยะยาว (5 ปี) อย่างสม่ำเสมอหรือไม่	✓	
ตอนที่ 3 บุคลากร		
3.1 มีหน่วยงาน องค์กร หรือสมาคม ให้ความดูแล ช่วยเหลือ สนับสนุนการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์หรือไม่		✓
3.2 พิพิธภัณฑ์มีนโยบายในการสนับสนุนและเปิดโอกาสให้บุคลากรได้รับการพัฒนา ศักยภาพในการทำงานหรือไม่	✓	
3.3 พิพิธภัณฑ์ได้มีการกำหนดจริยธรรมหรือจรรยาบรรณในการทำงานไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่		✓
3.4 พิพิธภัณฑ์ได้มีการกำหนดภาระงานและหน้าที่รับผิดชอบของบุคลากรไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่	✓	
3.5 การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในการทำงานด้านต่าง ๆ ในพิพิธภัณฑ์มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะทำให้พันธกิจหลักของพิพิธภัณฑ์บรรลุจุดมุ่งหมาย	✓	

ตาราง 6 (ต่อ)

การจัดการพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา	มี	ไม่มี
ตอนที่ 4 การใช้ประโยชน์พื้นที่ของพิพิธภัณฑ์		
4.1 พื้นที่ส่วนบริหาร		✓
4.2 พื้นที่จัดนิทรรศการ/จัดแสดง	✓	
4.3 พื้นที่เพื่อการศึกษา เช่น ห้องประชุม ห้องเรียน		✓
4.4 พื้นที่เก็บรักษาวัตถุ		✓
4.5 พื้นที่สำหรับการวิจัย	✓	
4.6 พื้นที่สำหรับการดำเนินงานอนุรักษ์/ซ่อมแซม วัตถุ	✓	
4.7 ห้องสมุด		✓
4.8 พื้นที่สาธารณะ เช่น ร้านอาหาร ร้านขายของ จุดนัดพบ	✓	
ตอนที่ 5 การดูแลรักษาความปลอดภัย		
5.1 พิพิธภัณฑ์มีแผนงานด้านการดูแลรักษาความปลอดภัยวัตถุ บุคลากร และอาคารหรือไม่	✓	
5.2 พิพิธภัณฑ์มีระบบแจ้งเตือนอัคคีภัยและอุปกรณ์ดับเพลิงหรือไม่	✓	
5.3 พิพิธภัณฑ์มีแผนอพยพบุคลากรของพิพิธภัณฑ์ในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่		✓
5.4 พิพิธภัณฑ์มีแผนอพยพผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่		✓
5.5 พิพิธภัณฑ์มีแผนเคลื่อนย้ายวัตถุในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่		✓
5.6 บุคลากรของพิพิธภัณฑ์ได้รับการฝึกและอบรมขั้นตอนปฏิบัติในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินหรือไม่	✓	

ตาราง 6 (ต่อ)

การจัดการพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา	มี	ไม่มี
ตอนที่ 6 วัตถุที่จัดแสดง		
6.1 พิพิธภัณฑ์ของท่านแบ่งประเภทของวัตถุที่จัดแสดงเป็นประเภทใดบ้าง (โปรดระบุประเภท จำนวน และร้อยละ ของวัตถุที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์)	✓	
6.2 วันที่ทำทะเบียนบัญชีและบันทึกหลักฐานวัตถุครั้งล่าสุด	✓	
6.3 ระบบการทำทะเบียนบัญชีและบันทึกหลักฐาน และระบบจัดเก็บบันทึกหลักฐานของวัตถุ	✓	
6.4 พิพิธภัณฑ์มีการยืมวัตถุมาเพื่องานด้านต่าง ๆ หรือไม่		✓
6.5 พิพิธภัณฑ์มีการทำบันทึกหลักฐานซ้ำและเก็บไว้ในที่ปลอดภัยหรือไม่	✓	
6.6 พิพิธภัณฑ์มีการถ่ายรูปวัตถุไว้เป็นหลักฐานหรือไม่		✓
ตอนที่ 7 การวิจัย		
7.1 งานด้านวิจัยเป็นภารกิจหลักของพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ใช่หรือไม่		✓
7.2 ได้มีนักวิชาการ นักเรียน/นักศึกษา เข้ามาทำงานวิจัยในพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ใน 1 ปีที่ผ่านมาหรือไม่	✓	
7.3 พิพิธภัณฑ์แห่งนี้มีห้องสมุดหรือแหล่งข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยหรือไม่		✓
ตอนที่ 8 การดูแลและสงวนรักษาวัตถุ		
8.1 พิพิธภัณฑ์มีการสำรวจความสมบูรณ์ของวัตถุอย่างสม่ำเสมอหรือไม่	✓	
8.2 พิพิธภัณฑ์มีการซ่อมอุปกรณ์ เครื่องมือที่ชำรุดเสียหายสม่ำเสมอหรือไม่	✓	
8.3 พิพิธภัณฑ์มีการบันทึกหลักฐานด้านสภาพของวัตถุหรือไม่	✓	
8.4 พิพิธภัณฑ์มีนักอนุรักษ์ทำงานประจำกับทางพิพิธภัณฑ์หรือไม่		✓
8.5 พิพิธภัณฑ์มีเครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใช้ในการอนุรักษ์เป็นของพิพิธภัณฑ์เองหรือไม่		✓
8.6 พิพิธภัณฑ์มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการเก็บรักษาที่เหมาะสมกับประเภทของวัตถุหรือไม่	✓	

ตาราง 6 (ต่อ)

การจัดการพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา	มี	ไม่มี
8.7 พิพิธภัณฑ์มีแผนงานด้านการป้องกันและกำจัดปลวกหรือแมลงหรือไม่		✓
8.8 พิพิธภัณฑ์มีแผนงานด้านการควบคุมความชื้นและอุณหภูมิหรือไม่		✓
8.9 พิพิธภัณฑ์มีการฝึกอบรมบุคลากรในการดูแลรักษา และอนุรักษ์วัตถุหรือไม่	✓	
8.10 พิพิธภัณฑ์มีปรับระบบกลไกความทันสมัยของอุปกรณ์หรือไม่		✓
8.11 พิพิธภัณฑ์มีการจัดหาวัตถุอุปกรณ์เพื่อแสดงเพิ่มเติมหรือทดแทนหรือไม่		✓
ตอนที่ 9 การประชาสัมพันธ์และการตลาด		
9.1 พิพิธภัณฑ์มีแผนงานด้านการประชาสัมพันธ์ และสร้างความตระหนักหรือไม่	✓	
9.2 พิพิธภัณฑ์มีการประเมินแผนงานด้านการประชาสัมพันธ์ และสร้างความตระหนักหรือไม่		✓
ตอนที่ 10 นิทรรศการและการจัดแสดง		
10.1 นิทรรศการและการจัดแสดงที่พิพิธภัณฑ์จัดตรงตามพันธกิจของพิพิธภัณฑ์หรือไม่	✓	
10.2 พิพิธภัณฑ์มีกระบวนการในการเลือกประเภทและวิธีการจัดแสดงให้เหมาะสมกับวัตถุหรือไม่		✓
10.3 พิพิธภัณฑ์ได้ใช้บุคลากรที่ฝึกอบรมเทคนิคในการจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์โดยเฉพาะสำหรับการจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์หรือไม่		✓
10.4 พิพิธภัณฑ์มีการประเมินการจัดนิทรรศการและการจัดแสดงอย่างสม่ำเสมอหรือไม่		✓
10.5 พิพิธภัณฑ์มีการปรับรูปแบบการจัดนิทรรศการหรือไม่		✓
ตอนที่ 11 การให้การศึกษา		
11.1 พิพิธภัณฑ์มีแผนงานด้านการให้การศึกษาหรือไม่	✓	
11.2 แผนงานด้านการให้การศึกษาของพิพิธภัณฑ์ตรงตามพันธกิจของพิพิธภัณฑ์หรือไม่		✓
11.3 พิพิธภัณฑ์ได้มีการฝึกอบรมบุคลากรในการให้การศึกษาหรือไม่		✓

ตาราง 6 (ต่อ)

การจัดการพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา	มี	ไม่มี
11.4 พิพิธภัณฑ์มีแผนงานด้านการให้การศึกษแก่โรงเรียนต่าง ๆ หรือไม่ (ทั้งในและนอกสถานที่)	✓	
11.5 พิพิธภัณฑ์มีการประเมินแผนงานด้านการให้การศึกษแก่โรงเรียนต่าง ๆ หรือไม่	✓	
11.6 พิพิธภัณฑ์มีแผนงานด้านการให้การศึกษแก่ชุมชนต่าง ๆ หรือไม่	✓	
11.7 พิพิธภัณฑ์มีการประเมินแผนงานด้านการให้การศึกษแก่ชุมชนต่าง ๆ หรือไม่	✓	
ตอนที่ 12 การเผยแพร่และตีพิมพ์		
12.1 พิพิธภัณฑ์มีแผนงานด้านการเผยแพร่และตีพิมพ์หรือไม่	✓	
12.2 แผนงานด้านการเผยแพร่และตีพิมพ์ของพิพิธภัณฑ์ตรงตามพันธกิจของพิพิธภัณฑ์หรือไม่	✓	
ตอนที่ 13 ความต้องการในการฝึกอบรม		
13.1 พิพิธภัณฑ์มีความต้องการในการฝึกอบรมบุคลากรในด้านต่าง ๆ หรือไม่	✓	
ตอนที่ 14 ความร่วมมือ		
14.1 พิพิธภัณฑ์แห่งนี้มีเครือข่ายหรือได้รับความร่วมมือจากหน่วยงาน องค์กร หรือสมาคมอื่นใดหรือไม่	✓	
14.2 พิพิธภัณฑ์แห่งนี้มีการยืมวัตถุมาจากที่อื่นหรือไม่	✓	
14.3 พิพิธภัณฑ์แห่งนี้มีการให้หน่วยงานอื่นยืมวัตถุหรือไม่	✓	
ตอนที่ 15 ความต้องการขององค์กร		
15.1 พิพิธภัณฑ์มีจุดมุ่งหมายหลักในอีก 10 ปี ข้างหน้าหรือไม่	✓	
15.2 ความต้องการในด้านต่าง ๆ เพื่อให้พิพิธภัณฑ์มีความก้าวหน้า เช่น เพิ่มจำนวนผู้เข้าชม	✓	
15.3 บุคลากรของพิพิธภัณฑ์เคยเรียกร้องให้มีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรหรือไม่	✓	

จากตาราง 6 ผลการวิเคราะห์การจัดการพิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์เป็ย สวนสยาม พบว่า ในด้านการบริหารและจัดการพิพิธภัณฑ์นั้น ตลอดระยะเวลา 3 ปี ที่ผ่านมาผู้บริหารพิพิธภัณฑ์ไม่ได้เข้าร่วมการอบรม สัมมนา ประชุม เกี่ยวกับการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ นอกจากนี้ พิพิธภัณฑ์ไม่ได้มีการกำหนดพันธกิจหลักและไม่ได้มีการจัดทำแผนระยะยาว (5 ปี) ไว้ในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ แต่ทั้งนี้ พิพิธภัณฑ์ได้มีการระบอบทบทวนแผนระยะยาว (5 ปี) อย่างสม่ำเสมอ ด้านบุคลากร ไม่มีหน่วยงาน องค์กร หรือสมาคม ให้ความดูแล ช่วยเหลือ สนับสนุนการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ พิพิธภัณฑ์มีนโยบายในการสนับสนุนและเปิดโอกาสให้บุคลากรได้รับการพัฒนาศักยภาพในการทำงาน โดยมีการกำหนดภาระงานและหน้าที่รับผิดชอบไว้เป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจน และเพียงพอที่จะทำให้งานหลักของพิพิธภัณฑ์บรรลุจุดมุ่งหมาย ส่วนจริยธรรมหรือจรรยาบรรณในการทำงานนั้น ไม่ได้จัดทำไว้ในรูปลายลักษณ์อักษร

ด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่ของพิพิธภัณฑ์ มีการแบ่งประเภทของพื้นที่จัดนิทรรศการ/จัดแสดง มีพื้นที่ 5,000 ตารางกิโลเมตร มีพื้นที่สำหรับการวิจัย มีพื้นที่สำหรับดำเนินงานอนุรักษ์ ซ่อมแซมวัตถุ และมีพื้นที่สาธารณะ เช่น ร้านอาหาร ร้านขายของ จุดนัดพบ ส่วนพื้นที่ส่วนที่ไม่ได้แก่ พื้นที่ส่วนบริหาร พื้นที่เพื่อการศึกษา เช่น ห้องประชุม ห้องเรียน พื้นที่เก็บรักษาวัตถุ และห้องสมุด ด้านการดูแลรักษาความปลอดภัย พิพิธภัณฑ์มีแผนงานด้านดูแลความปลอดภัยของวัตถุ บุคลากร และอาคาร รวมทั้งมีระบบแจ้งเตือนอัคคีภัยและอุปกรณ์ดับเพลิง แต่ยังคงขาดแผนอพยพบุคลากร ผู้เข้าชม และวัตถุ แบบเป็นลายลักษณ์อักษรในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉิน ทั้งนี้ บุคลากรของพิพิธภัณฑ์ได้รับการฝึกและอบรมขั้นตอนปฏิบัติในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉิน

ด้านวัตถุที่จัดแสดง วัตถุที่ใช้ในการจัดแสดงเป็นประเภทหุ่นจำลองไดโนเสาร์ คิดเป็นจำนวนร้อยละ 100 ของวัตถุที่จัดแสดงทั้งหมด โดยวันที่ทำทะเบียนบัญชีและบันทึกหลักฐานวัตถุครั้งล่าสุดเมื่อปี พ.ศ. 2550 โดยใช้วิธีเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร และมีการทำบันทึกหลักฐานซ้ำและเก็บไว้ในที่ปลอดภัย ด้านการวิจัยนั้น ไม่จัดว่าเป็นภารกิจหลักของพิพิธภัณฑ์ ดังนั้น จึงไม่มีห้องสมุดหรือแหล่งข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัย ด้านการดูแลและสงวนรักษาวัตถุ พิพิธภัณฑ์มีการสำรวจความสมบูรณ์ของวัตถุอย่างสม่ำเสมอ มีการซ่อมแซมอุปกรณ์ เครื่องมือที่ชำรุดเสียหายภายใน 1 สัปดาห์ มีการบันทึกหลักฐานด้านสภาพของวัตถุ มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการเก็บรักษาที่เหมาะสมกับประเภทของวัตถุ โดยมีการฝึกอบรมบุคลากรในการดูแลและอนุรักษ์วัตถุ พิพิธภัณฑ์ไม่มีนักอนุรักษ์ทำงานประจำและไม่มีเครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใช้ในการอนุรักษ์ซึ่งเป็นของพิพิธภัณฑ์เอง รวมถึงไม่มีแผนงานด้านการป้องกันและกำจัดปลวกหรือแมลง แผนงานด้านการควบคุมความชื้นและอุณหภูมิภายในอาคาร การปรับระบบกลไกความทันสมัยของอุปกรณ์ และการจัดหาวัตถุอุปกรณ์เพื่อแสดงเพิ่มเติมหรือทดแทน

ด้านการประชาสัมพันธ์และการตลาด พิพิธภัณฑที่มีแผนงานด้านการประชาสัมพันธ์ และสร้างความตระหนัก แต่ขาดการประเมินแผนดังกล่าว ด้านนิทรรศการและการจัดแสดง พิพิธภัณฑที่ได้จัดตรงตามพันธกิจของพิพิธภัณฑที่วางไว้ ทั้งนี้ พิพิธภัณฑที่ยังขาดกระบวนการในการเลือกประเภท และวิธีการจัดแสดงให้เหมาะสมกับวัตถุและไม่ได้ใช้บุคลากรที่ฝึกอบรมเทคนิคในการจัดแสดงใน พิพิธภัณฑโดยเฉพาะสำหรับการจัดแสดงในพิพิธภัณฑ พิพิธภัณฑที่ไม่มีการประเมินการจัดนิทรรศการ การจัดแสดง และการปรับรูปแบบการจัดนิทรรศการอย่างสม่ำเสมอ ด้านการให้การศึกษ พิพิธภัณฑที่มี แผนงานด้านการให้การศึกษ แต่แผนดังกล่าวนั้น ไม่ตรงตามพันธกิจของพิพิธภัณฑ ทำให้พิพิธภัณฑที่ไม่ จำเป็นต้องมีการฝึกอบรมบุคลากรในการให้การศึกษและแผนงานด้านการให้การศึกษแก่โรงเรียน ชุมชน ต่าง ๆ รวมทั้งการประเมินแผนงานข้างต้นอีกด้วย ด้านการเผยแพร่และตีพิมพ์ พิพิธภัณฑที่มี แผนงานด้านการเผยแพร่และตีพิมพ์ที่ตรงตามพันธกิจของพิพิธภัณฑ

ด้านความต้องการในการฝึกอบรมบุคลากรในด้านต่าง ๆ โดยเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ หรือภัณฑารักษ์ เรียงลำดับความสำคัญจาก 1 ถึง 10 โดย 1 หมายถึง สำคัญมากที่สุด และ 10 หมายถึง สำคัญน้อยที่สุด มีดังนี้ ลำดับที่ 1 คือ การขอสนับสนุนเงินอุดหนุน ลำดับที่ 2 คือ ความต้องการในการ ฝึกอบรมการบริหารและจัดการวัตถุ ลำดับที่ 3 คือ ความต้องการในการฝึกอบรมการจัดนิทรรศการและ การจัดการแสดง ลำดับที่ 4 คือ ความต้องการในการฝึกอบรมการให้การศึกษและการสื่อความหมาย ลำดับที่ 5 คือ ความต้องการในการฝึกอบรมการรักษาความปลอดภัยและการดำเนินการในกรณีที่เกิด เหตุฉุกเฉิน ลำดับที่ 6 คือ ความต้องการในการฝึกอบรมการจัดทำเอกสารและการทำบันทึกหลักฐาน ลำดับที่ 7 คือ ความต้องการในการฝึกอบรมการบำรุงรักษาและอนุรักษ์วัตถุ ลำดับที่ 8 คือ ความต้องการ ในการฝึกอบรมการประชาสัมพันธ์และการตลาด ลำดับที่ 9 คือ ความต้องการในการฝึกอบรมการ ต้อนรับผู้เข้าชม ลำดับที่ 10 คือ ความต้องการในการฝึกอบรมการบริหารและจัดการพิพิธภัณฑด้าน ความร่วมมือ พิพิธภัณฑแห่งนี้ไม่มีเครือข่ายหรือได้รับความร่วมมือจากหน่วยงาน องค์กร หรือสมาคม อื่นใด ไม่มีการยืมวัตถุมาจากที่อื่นและไม่ยืมวัตถุจากหน่วยงานอื่นยืมวัตถุ ด้านความต้องการขององค์กร เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑหรือภัณฑารักษ์คิดว่าการพัฒนาเทคนิค วิธีการ และรูปแบบในการนำเสนอข้อมูล, การส่งเสริมให้พิพิธภัณฑเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้เอกลักษณ์มรดกของชาติและท้องถิ่น, การพัฒนา แผนงานด้านการให้การศึกษแก่ประชาชน การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีคุณภาพ ได้รับการ ฝึกอบรม และมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ เป็นจุดมุ่งหมายหลักในอีก 10 ปีข้างหน้า ของพิพิธภัณฑ และเพื่อให้พิพิธภัณฑมีความก้าวหน้า เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑหรือภัณฑารักษ์ มีความเห็น ว่า พิพิธภัณฑมีความต้องการในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ ด้านการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ด้านการ ปรับปรุงการจัดนิทรรศการและการจัดแสดงที่น่าสนใจขึ้น นอกจากนี้ บุคลากรของพิพิธภัณฑไม่เคย เรียกร้องให้มีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ทั้ง 3 แห่ง ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้

พิพิธภัณฑ์ทั้ง 3 แห่ง มีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้ได้ ในที่นี้ขอเสนอแนะแนวทางในการพัฒนา ดังนี้

4.1 พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี

1. ควรขยายสถานที่จัดนิทรรศการให้กว้างขวางขึ้น โดยมีการแยกห้องจัดแสดงตามประเภทของวัตถุ เช่น ห้องจัดแสดงหิน ห้องจัดแสดงแร่ ห้องกิจกรรม เนื่องจากแออัด
2. ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้กว้างขวางขึ้น ทั้งในกรุงเทพฯ และปริมณฑล
3. ช่วงที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ควรมีเจ้าหน้าที่ดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อคอยชี้แนะผู้เข้าชมเป็นการป้องกันอุบัติเหตุร้ายแรง เสียหาย
4. ควรมีการวางแผนกลยุทธ์ด้านการหารายได้เสริม เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ นอกเหนือจากงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด เช่น มีผู้รับบริจาค จัดหาแหล่งสนับสนุนเงินทุนในการพัฒนา จัดทำของที่ระลึก จัดจำหน่ายสื่อสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวกับธรณีวิทยาในประเทศไทย เพื่อให้แก่นักเรียน นักศึกษา นำไปใช้ประกอบการเรียนได้ เป็นต้น
5. ด้านเนื้อหาที่จัดแสดง ควรขยายหรือเพิ่มเนื้อหาในเชิงลึกไปถึงระดับปริญญา เพื่อเป็นการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวจากที่มีอยู่เดิม เช่น นักวิชาการ ครู อาจารย์ ผู้ประกอบการ
6. จัดทำภาพจำลองพิพิธภัณฑ์เสมือนจริงที่สามารถดูได้ผ่านทางเว็บไซต์ เพื่อเพิ่มช่องทางการเผยแพร่ และกระตุ้นให้ผู้ชมอยากเดินทางมาเข้าชมพิพิธภัณฑ์
7. จัดหาห้องน้ำและสถานที่จอดรถให้เพียงพอ ในกรณีที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก
8. ควรนำระบบการประเมินผลมาใช้ เพื่อพัฒนาความพร้อมของบุคลากร การบริหาร การปฏิบัติงาน งานวิชาการและการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ ซึ่งการดำเนินงานที่ชัดเจนและระบบการดำเนินงานที่ตรวจสอบได้จะเป็นส่วนช่วยให้การดำเนินงานได้รับการสนับสนุนจากภาคประชาชนเพิ่มมากขึ้น
9. ควรมีการซ่อมแซมอุปกรณ์จัดแสดงที่ชำรุด เพื่อให้ผู้เข้าชมมีโอกาสได้ทดลองปฏิบัติจริงหรือแนะนำการใช้งานอุปกรณ์ต่างๆ แก่ผู้เข้าชม และเพิ่มแสงสว่างในบางจุดของพื้นที่จัดแสดง เช่น จุดที่แสดงคำอธิบายวัตถุ
10. ควรทำความสะอาดภายในพิพิธภัณฑ์อย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากมีฝุ่นเป็นจำนวนมาก บริเวณตู้ และวัตถุที่จัดแสดง

4.2 พิพิธภัณฑสถานธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. ควรมีการประชาสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้น เช่น จัดทำแผ่นพับหรือเผยแพร่ทางเว็บไซต์ นิตยสารหรือวารสารของทางคณะฯ เพื่อที่สามารถเอามาใช้เป็นเอกสารอ้างอิงได้ สำหรับทำรายงานงานวิจัย

2. ควรมีการจัดกิจกรรมสำหรับนักเรียนในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ โดยมีการประสานงานกับทางโรงเรียน สถาบันการศึกษา และควรจัดหาเจ้าหน้าที่นำชม บรรยายวัตถุที่จัดแสดง เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะในการสังเกตการณ์ ได้เห็นคุณค่าของการศึกษาเรียนรู้ด้วยตัวเองผ่านพิพิธภัณฑสถาน

3. ควรมีการกำหนดเส้นทางเดินชมภายในพิพิธภัณฑสถานให้ชัดเจน อาจจะเป็นเรื่องราวแล้วกำหนดเส้นทางให้นักเรียนได้เดินชมตามเส้นทางที่กำหนด

4. ควรมีการวางแผนกลยุทธ์ด้านการหารายได้เสริม เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาพิพิธภัณฑสถาน นอกเหนือจากงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด เช่น มีผู้รับบริจาค จัดหาแหล่งสนับสนุนเงินทุนในการพัฒนา จัดทำของที่ระลึก จัดจำหน่ายสื่อสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับธรณีวิทยาในประเทศไทย เพื่อให้แก่นักเรียน นักศึกษา นำไปใช้ประกอบการเรียนได้ เป็นต้น

5. มีการให้บริการนอกพิพิธภัณฑสถาน เช่น การจัดรถบริการเคลื่อนที่ไปยังหน่วยงาน และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

6. ปรับปรุงความสะอาดภายในอาคารและจัดแสดงวัตถุ รวมถึงความสะอาดของห้องน้ำ

7. จัดหาเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความปลอดภัยของวัตถุประจำพิพิธภัณฑสถาน หรือติดตั้งกล้องวงจรปิด

4.3 พิพิธภัณฑสถานไดโนเสาร์เป็ย สวนสยาม

1. ควรมีผังแสดงภาพรวมของจุดเดินชมบริเวณด้านนอกอาคาร และมีการกำหนดเส้นทางเดินชมภายในพิพิธภัณฑสถานให้ชัดเจน เช่น การสร้างเป็นเรื่องราวตั้งแต่การเกิดไดโนเสาร์ แล้วกำหนดเส้นทางให้นักท่องเที่ยวได้เดินชมตามเส้นทางที่กำหนด ทำให้เกิดความน่าสนใจ

2. ควรมีการวางแผนกลยุทธ์ด้านการหารายได้เสริม เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาพิพิธภัณฑสถาน นอกเหนือจากงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด เช่น มีผู้รับบริจาค จัดหาแหล่งสนับสนุนเงินทุนในการพัฒนา จัดทำของที่ระลึก เป็นต้น

3. ควรมีบริการนำชมและบรรยาย โดยการกำหนดช่วงเวลาเป็นรอบ ๆ ในการนำชมและบรรยาย และนักท่องเที่ยวสามารถเดินชมเองได้ตลอดช่วงระยะเวลาเปิด-ปิดพิพิธภัณฑสถานเช่นกัน ซึ่งควรมีการแสดงกำหนดการไว้ให้เห็นอย่างชัดเจน เช่น แผ่นพับของพิพิธภัณฑสถาน หรือเว็บไซต์

4. ควรนำระบบการประเมินผลมาใช้ เพื่อพัฒนาความพร้อมของบุคลากร การบริหาร การปฏิบัติงาน งานวิชาการและการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ ซึ่งการดำเนินงานที่ชัดเจนและระบบการดำเนินงานที่ตรวจสอบได้จะเป็นส่วนช่วยให้การดำเนินงานได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและภาคประชาชนเพิ่มมากขึ้น

5. ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดความบันเทิงใจแก่นักท่องเที่ยวในแต่ละวัย และมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลอำนวยความสะดวกและช่วยควบคุม

6. ควรปรับปรุงบรรยากาศในห้องจัดนิทรรศการให้มีอากาศถ่ายเท เนื่องจากเป็นห้องที่อับ อาจเกิดเชื้อโรคได้

7. ควรปรับปรุงแสงสว่างในบางจุดที่มีป้ายอธิบายวัตถุให้มองเห็นได้ชัดเจน

8. ควรมีป้ายแสดงข้อมูลพื้นฐานของไดโนเสาร์แต่ละชนิด เช่น ชนิด ยุค ขนาด แหล่งกำเนิด เป็นภาษาที่เข้าใจง่าย และจัดแสงสว่างให้เพียงพอ ในส่วนของพิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์แอนิเมชั่น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษารียนรู้ ครั้งนี้ เป็นการศึกษาโดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์และประมวลผล เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษารียนรู้ของพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาในกรุงเทพมหานคร 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พิพิธภัณฑ์ไดโนโซปเซีย สวนสยาม ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินงานตามขั้นตอนโดยมีรายละเอียด ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวของพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และพิพิธภัณฑ์ไดโนโซปเซีย สวนสยาม
2. เพื่อวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรค (SWOT) ของพิพิธภัณฑ์ทั้ง 3 แห่ง ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษารียนรู้
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารหรือผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ต่อการจัดการพิพิธภัณฑ์ทั้ง 3 แห่ง และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษารียนรู้ของพิพิธภัณฑ์ทั้ง 3 แห่ง
4. ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาทั้ง 3 แห่ง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารหรือผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ทั้ง 3 แห่ง จำนวน 3 คน นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาทั้ง 3 แห่ง จำนวน 598 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก ในช่วงระหว่างเดือนธันวาคม 2551- มีนาคม 2552

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. แบบบันทึกการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว
2. แบบตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว

3. แบบประเมินศักยภาพของพิพิธภัณฑ์ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้ (สำหรับนักท่องเที่ยว)

4. แบบสำรวจการบริหารและจัดการพิพิธภัณฑ์ (สำหรับเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเฉลี่ย ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาดังต่อไปนี้

สรุปผลการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวของพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาทั้ง 3 แห่ง

ผลการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยวของพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาทั้ง 3 แห่ง สรุปได้ว่า พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาทั้ง 3 แห่ง มีความแตกต่างกันในด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ ภาครัฐ สถาบันการศึกษา และเอกชน มีจุดเด่นที่คล้ายกัน คือ ภายในมีการจัดนิทรรศการแบบถาวร พร้อมป้ายคำอธิบายประกอบ ผู้เข้าชมสามารถเข้าชมได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ยกเว้นพิพิธภัณฑ์ไดโนโรเปีย สวนสยาม การเดินทางสามารถเดินทางได้สะดวก มีการขนส่งสาธารณะ และรถประจำทางวิ่งผ่านหลายสาย มีพื้นที่จอดรถยนต์ส่วนบุคคลและรถบัสขนาดใหญ่สำหรับนักท่องเที่ยวเป็นหมู่คณะ มีร้านอาหารและเครื่องดื่มให้บริการบริเวณใกล้เคียง มีการแจกและจำหน่ายของที่ระลึกช่วงเทศกาล เช่น วันเด็ก วันปีใหม่ เป็นต้น ส่วนจุดด้อย จากการสำรวจ พบว่า พิพิธภัณฑ์ทั้ง 3 แห่ง ขาดเจ้าหน้าที่ด้านวิชาการประจำพิพิธภัณฑ์ ด้านการจัดนิทรรศการ พบว่า ป้ายชื่อวัตถุและคำอธิบายไม่ชัดเจน เนื่องจากแสงสว่างไม่เพียงพอในบางจุด ห้องจัดนิทรรศการมีฝุ่นเป็นจำนวนมาก ขาดป้ายบอกเส้นทางเดินชมนิทรรศการที่ชัดเจน ด้านการรักษาความปลอดภัย พบว่า เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำมีเพียงพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี แห่งเดียวเท่านั้น

สรุปจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ของพิพิธภัณฑสถานทั้ง 3 แห่ง

ตาราง 7 การเปรียบเทียบจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของพิพิธภัณฑสถานทั้ง 3 แห่ง

SWOT	กรมทรัพยากรธรณี	จุฬาลงกรณ์	สวนสยาม
จุดแข็ง	<ol style="list-style-type: none"> ตั้งอยู่ในหน่วยงานราชการที่มีชื่อเสียงด้านธรณีวิทยา มีงบประมาณสนับสนุน ผู้บริหารให้ความสำคัญ เข้าชมฟรี 	<ol style="list-style-type: none"> ตั้งอยู่ในสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียง ผู้บริหารให้ความสำคัญ เข้าชมฟรี 	<ol style="list-style-type: none"> สถานที่ท่องเที่ยวเป็นที่รู้จัก มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวก
จุดอ่อน	<ol style="list-style-type: none"> มีพื้นที่จำกัด บุคลากรมีไม่เพียงพอ ห้องน้ำมีไม่เพียงพอ อุปกรณ์ชำรุด 	<ol style="list-style-type: none"> มีพื้นที่จำกัด ขาดเจ้าหน้าที่ประจำพิพิธภัณฑสถาน ขาดการประชาสัมพันธ์ 	<ol style="list-style-type: none"> ขาดเจ้าหน้าที่ประจำพิพิธภัณฑสถาน ขาดเงินทุนสนับสนุน
โอกาส	<ol style="list-style-type: none"> ได้เข้าประชุมระดับสากลร่วมกับ ICOM เป็นที่รู้จักในวงการธรณีวิทยา มีเครือข่ายด้านวิชาการกับหน่วยงานภายนอก 	<ol style="list-style-type: none"> เป็นที่รู้จักในวงการธรณีวิทยา มีเครือข่ายด้านวิชาการกับหน่วยงานภายนอก 	<ol style="list-style-type: none"> มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการ เนื่องจากเป็นเอกชน มีเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอก เช่น สถานศึกษา
อุปสรรค	<ol style="list-style-type: none"> การจราจรหนาแน่นช่วงวันธรรมดา โรงเรียนขาดงบประมาณในการนำเด็กเข้าชมพิพิธภัณฑสถาน ผู้บริหารสถานศึกษาบางแห่งไม่สนับสนุนการศึกษานอกสถานที่ 	<ol style="list-style-type: none"> การจราจรหนาแน่นช่วงวันธรรมดา นโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมการเรียนรู้ของพิพิธภัณฑสถานไม่แน่นอน 	<ol style="list-style-type: none"> เสียค่าเข้าชมซ้ำ การเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจ ทำให้มีนักท่องเที่ยวน้อยลง

จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ของพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาทั้ง 3 แห่ง สรุปได้ว่า พิพิธภัณฑ์ที่มีจุดแข็ง คือ ความมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จัก เนื่องจากเป็นพิพิธภัณฑ์เฉพาะทางและตั้งอยู่ในสถานที่ที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักด้านธรณีวิทยาในเขตกรุงเทพมหานคร จุดอ่อน คือ ขาดบุคลากรที่สามารถแนะนำและให้ความรู้ทางวิชาการแก่ผู้เข้าชมประจำพิพิธภัณฑ์ ส่วนโอกาส คือ มีเครือข่ายด้านวิชาการกับสถาบันการศึกษาและหน่วยงานภายนอก ทำให้มีโอกาสในการพัฒนาให้เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้มาก และอุปสรรค คือ ภาวะเศรษฐกิจและการเมืองที่ไม่แน่นอน มีผลกระทบต่อการงบประมาณและรายได้ของนักท่องเที่ยว ทำให้การเดินทางมาท่องเที่ยวมีน้อยลง

สรุปผลความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพของพิพิธภัณฑ์ทั้ง 3 แห่ง ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของนักท่องเที่ยวที่มาเข้าชมพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาทั้ง 3 แห่ง สรุปได้ดังนี้

นักท่องเที่ยวที่มาเข้าชมพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี และพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีช่วงอายุอยู่ระหว่าง 11-20 ปี แตกต่างจาก พิพิธภัณฑ์ไดโนโรเปีย สวนสยาม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีช่วงอายุระหว่าง 21-30 ปี ทั้ง 3 พิพิธภัณฑ์ นักท่องเที่ยวมีอาชีพนักเรียน นักศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท และการศึกษาอยู่ระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่เดินทางมาพิพิธภัณฑ์เอง ทั้งนี้ การทราบบรายละเอียดเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ของนักท่องเที่ยวที่มาเข้าชมพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี พบว่า ทราบจากแผ่นป้ายโฆษณา ส่วนพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทราบบรายละเอียดเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์จากกรบอกเล่า และพิพิธภัณฑ์ไดโนโรเปีย สวนสยาม ทราบบรายละเอียดเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์จากโทรทัศน์ สาเหตุการมาพิพิธภัณฑ์นั้น พบว่า นักท่องเที่ยวที่มาเข้าชมพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี และพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มาเพื่อการศึกษาเรียนรู้ เนื่องจากพิพิธภัณฑ์มีความโดดเด่นด้านวิชาการ ส่วนพิพิธภัณฑ์ไดโนโรเปีย สวนสยาม มาเข้าชมพิพิธภัณฑ์เพื่อความเพลิดเพลิน

ส่วนความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพของพิพิธภัณฑ์ทั้ง 3 แห่ง ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้ สรุปได้ 4 ด้าน ดังตาราง 8

ตาราง 8 สรุปความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวด้านศักยภาพของพิพิธภัณฑ์ทั้ง 3 แห่ง ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้

เกณฑ์การประเมิน	กรมทรัพยากรธรณี	จุฬาลงกรณ์	สวนสยาม
	ระดับความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น
1. ที่ตั้งและอาคาร	มาก	มาก	มาก
2. นิทรรศการและการให้การศึกษา	มาก	มาก	ปานกลาง
3. การบริหารและจัดการการท่องเที่ยว	ปานกลาง	มาก	ปานกลาง
4. เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์/ภัณฑารักษ์	มาก	มาก	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพทั้งหมด	มาก	มาก	ปานกลาง

นักท่องเที่ยวเห็นว่าพิพิธภัณฑ์ทั้ง 3 แห่ง มีศักยภาพด้านที่ตั้งและอาคารอยู่ในเกณฑ์มากเท่ากัน เนื่องจากตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและสามารถเดินทางได้สะดวก ส่วนด้านนิทรรศการและการให้การศึกษา และด้านเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์/ภัณฑารักษ์นั้น นักท่องเที่ยวเห็นว่า พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี และพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีศักยภาพอยู่ในเกณฑ์มาก เนื่องจากเนื้อหาที่ใช้ในการจัดแสดง ส่วนใหญ่เป็นเนื้อหาทางด้านวิชาการ และในช่วงทำการเก็บข้อมูล ทางพิพิธภัณฑ์ทั้ง 2 แห่ง ได้จัดเจ้าหน้าที่นำชมคอยอธิบายข้อมูลแก่ผู้เข้าชม เพราะเป็นช่วงงานวิชาการของมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ ส่วนกรมทรัพยากรธรณี เป็นช่วงเทศกาลวันเด็กและวันวิทยาศาสตร์ ด้านการบริหารและจัดการการท่องเที่ยว พบว่านักท่องเที่ยวง่ายให้เกณฑ์พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี และพิพิธภัณฑ์ไดโนโซเปีย สวนสยามเท่ากัน คือ ปานกลาง ส่วนพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้เกณฑ์มาก ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามมีความแตกต่างกันในด้านวุฒิ จึงทำให้มีความคิดเห็นที่แตกต่างออกไป ซึ่งพบว่า พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ระดับมัธยมศึกษา หรือ ปวช. พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี และพิพิธภัณฑ์ ไดโนโซเปีย สวนสยาม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ระดับปริญญาตรี

จากข้อเสนอแนะของผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาทั้ง 3 แห่ง ในส่วนที่คล้ายคลึงกัน สรุปได้ว่า ต้องการให้มีเจ้าหน้าที่ด้านวิชาการประจำนำชมพิพิธภัณฑ์ระหว่างการเข้าชม ควรมีการรักษาความสะอาดภายในพิพิธภัณฑ์อย่างสม่ำเสมอ เช่น กำจัดฝุ่นภายในตู้จัดแสดงวัตถุ ควรมีการจัดแสดงนิทรรศการที่หลากหลาย มีความต่อเนื่องของเรื่องราว เพื่อให้นักท่องเที่ยวเห็นคุณค่าของการเดินชมนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ อีกทั้ง ยังทำให้นิทรรศการดูน่าสนใจมากขึ้น และต้องการให้มีการเพิ่มกิจกรรมระหว่างการเข้าชม

สรุปผลความคิดเห็นของผู้บริหารหรือผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ต่อการจัดการพิพิธภัณฑ์ทั้ง 3 แห่ง ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้

ด้านการจัดการพิพิธภัณฑ์ สรุปได้ว่า พิพิธภัณฑ์มีการทบทวนแผนการบริหารและจัดการระยะยาวในช่วงระหว่าง 5 ปี อยู่เสมอ มีนโยบายในการสนับสนุนและเปิดโอกาสให้บุคลากรได้รับการพัฒนาศักยภาพในการทำงาน โดยการฝึกอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรเสมอ พร้อมทั้งมีการกำหนดภาระงานและหน้าที่รับผิดชอบไว้เป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจน เพื่อให้พิพิธภัณฑ์บรรลุจุดมุ่งหมายและพันธกิจหลัก เช่น จำนวนผู้เข้าชมที่เพิ่มขึ้น พิพิธภัณฑ์มีการแบ่งพื้นที่ออกเป็นสัดส่วนทำให้ง่ายต่อความเข้าใจ ทั้งนี้ พิพิธภัณฑ์ได้มีการแบ่งประเภทของวัตถุที่ใช้ในการจัดแสดงชัดเจน มีการทำทะเบียนบัญชีและบันทึกหลักฐานวัตถุครั้งล่าสุดไว้ มีการบันทึกหลักฐานซ้ำและเก็บไว้ในที่ปลอดภัย และมีการสำรวจความสมบูรณ์ของวัตถุอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงมีการบันทึกหลักฐานด้านสภาพของวัตถุ มีการฝึกอบรมบุคลากรในการดูแลรักษาและอนุรักษ์วัตถุ มีแผนงานด้านการประชาสัมพันธ์ มีแผนงานด้านการดูแลรักษาความปลอดภัยทั้งของวัตถุ บุคลากร และอาคาร รวมทั้ง ระบบแจ้งเตือนอัคคีภัย

อภิปรายผล

จากการศึกษาพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาทั้ง 3 แห่ง เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาทั้ง 3 แห่ง มีศักยภาพในการพัฒนาที่แตกต่างกันตามสภาพของพื้นที่และการบริหารจัดการของแต่ละแห่ง แต่ภาพโดยรวมตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาทั้ง 3 แห่ง มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้มาก โดยปัจจัยที่ทำให้พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาทั้ง 3 แห่ง มีศักยภาพมากที่สุด คือ ศักยภาพด้านที่ตั้งและอาคาร เนื่องจากพิพิธภัณฑ์ทั้ง 3 แห่ง ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีการคมนาคมสะดวก ริมถนนใหญ่ใกล้กับป้ายรถประจำทาง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จุฑามาศ ไชยสร (2536: 10) ที่กล่าวว่า ความสะดวกในการเข้าถึงของแหล่งท่องเที่ยวเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพ นอกจากนี้ นิทรรศการและการให้การศึกษาของพิพิธภัณฑ์ เป็นอีกปัจจัยหนึ่งในการพิจารณาศักยภาพ

นอกจากนี้ จากการศึกษา พบว่า พิพิธภัณฑียังขาดการรักษาความปลอดภัยที่ดี เช่น ขาดเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำ ไม่มีกล้องวงจรปิด ไม่มีอุปกรณ์ดับเพลิงติดตั้งภายในอาคาร ซึ่งไม่สอดคล้องตามหลักวิชาการพิพิธภัณฑียุคใหม่ที่ได้แบ่งบทบาทและหน้าที่ของพิพิธภัณฑียุคใหม่ (นิคม มุสิกคามะ และคนอื่น ๆ. 2521: ไม่ปรากฏเลขหน้า และจิรา จงกล. 2532: ไม่ปรากฏเลขหน้า) ไว้ว่า การรักษาความปลอดภัย การสงวนรักษาวัตถุให้ปลอดภัยจากการเสื่อมชำรุดตามกาลเวลา และคุ้มครองความปลอดภัยจากโจรและอัคคีภัย โดยระบบรักษาความปลอดภัยจะต้องเหมาะสมกับประเภทของพิพิธภัณฑียุคใหม่และสภาพแวดล้อมด้วย ส่วนศักยภาพด้านเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑียุคใหม่และภัณฑารักษ์ ก็มีความสำคัญ เนื่องจากหากขาดบุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับวัตถุที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑียุคใหม่และไม่มีความรู้ทางการสื่อสารเท่าที่ควร ก็จะทำให้การดำเนินงานของพิพิธภัณฑียุคใหม่เกิดความล้มเหลวได้ ตามที่ ฮูเปอร์กรีนฮิลล์ (Hooper-Greenhill. 1994: unpagged) ได้กล่าวไว้ ดังนั้น การพัฒนาบุคลากรที่ทำงานในพิพิธภัณฑียุคใหม่ที่มีความรู้ทางการสื่อสารจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการสื่อสารกับคนต่างเพศ ต่างวัยที่มีระดับการศึกษาและประสบการณ์ต่างกัน ย่อมมีความสนใจที่ต่างกันด้วย ดังนั้น การสร้างทีมงานที่มีทักษะที่หลากหลายจะช่วยให้การให้ความรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ยกตัวอย่างเช่น พิพิธภัณฑียุคใหม่สมิทโซเนียน สหรัฐอเมริกา ที่ให้บริการทางการศึกษาแก่ประชาชน โดยการยืมตัวผู้ชมหรือผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทำให้สามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ในการให้บริการการศึกษาแก่ประชาชนได้ ทั้งนี้ พิพิธภัณฑียุคใหม่ควรพัฒนาเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑียุคใหม่หรือภัณฑารักษ์ ให้มีความรู้เกี่ยวกับวัตถุที่ใช้จัดแสดงภายในพิพิธภัณฑียุคใหม่ เพื่อสามารถให้คำแนะนำแก่ผู้เข้าชมได้ทุกวัย โดยจัดฝึกอบรมเรื่องเนื้อหา เทคนิคการให้บริการแก่เจ้าหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ เช่น การต้อนรับ การนำชม ทั้งไทยและภาษาต่างประเทศ การแนะนำอุปกรณ์อำนวยความสะดวก

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเป็นแนวทางในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้ของพิพิธภัณฑ์ทั้ง 3 แห่ง มีดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปฏิบัติ

1. จากผลการศึกษา สรุปได้ว่า พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี ผู้เข้าชมส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นักศึกษา รองลงมาเป็นประชาชนทั่วไปวัยทำงาน ซึ่งผู้ชมกลุ่มนี้มีความต้องการเรียนรู้เรื่องราวของวัตถุที่จัดแสดงและค้นหาข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัย ดังนั้น ตัวอย่างวัตถุต้องมีความถูกต้องตามเหตุผล คำอธิบายจะต้องชัดเจน และโน้มน้าวผู้เข้าชมให้มีความสนใจ มีแสงสว่างเพียงพอ หลักฐานการจัดแสดงจะต้องเชื่อมโยงกับข้อเท็จจริง ที่สามารถนำไปอ้างอิงได้ และการจัดวางวัตถุอย่างเป็นระเบียบก็เป็นสิ่งสำคัญ นอกจากนี้ ควรมีการซ่อมแซมอุปกรณ์ที่ชำรุด และควรมีป้ายแนะนำการใช้งานอุปกรณ์ต่าง ๆ ภายในพิพิธภัณฑ์

2. จากผลการศึกษา สรุปได้ว่า พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้เข้าชมส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นักศึกษา ซึ่งผู้ชมกลุ่มนี้มีความต้องการเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ที่จัดแสดง ดังนั้น การจัดแสดงนิทรรศการ หลักฐานการจัดแสดงจะต้องเชื่อมโยงกับข้อเท็จจริง เพื่อที่จะสามารถทำให้พวกเขาเห็นคุณค่าของการเดินชมวัตถุที่แสดงในพิพิธภัณฑ์ อีกทั้ง ควรปรับปรุงนิทรรศการและการจัดแสดงให้ดูน่าสนใจ เกิดความเพลิดเพลินและให้ประโยชน์ทางการศึกษา อาทิ การจัดแสดงที่มีคำบรรยายทางวิชาการจะเป็นประโยชน์มากสำหรับผู้ชมกลุ่มนี้ มีการจัดทำหนังสือแนะนำชมและข้อความอธิบายวัตถุในพิพิธภัณฑ์ เพื่อให้นักเรียน นักศึกษาสามารถนำไปใช้อ้างอิงในการทำรายงานและการวิจัยได้

3. จากผลการศึกษา สรุปได้ว่า พิพิธภัณฑ์ไดโนโรเปีย สวนสยาม ผู้เข้าชมส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นักศึกษา ซึ่งผู้ชมกลุ่มนี้มีความต้องการชมพิพิธภัณฑ์เพื่อความเพลิดเพลิน และอาจไม่มีความรู้เป็นภูมิหลังเกี่ยวกับเรื่องราวของวัตถุที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ ดังนั้น พิพิธภัณฑ์ควรจัดหาเจ้าหน้าที่ประจำนำชมพิพิธภัณฑ์ เพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวได้ทุกว้ย โดยจัดฝึกอบรมเรื่องเนื้อหาเทคนิคการให้บริการ และภาษาต่างประเทศ แก่เจ้าหน้าที่ นอกจากนี้ ด้านการจัดนิทรรศการ พบว่าพิพิธภัณฑ์ควรเพิ่มแสงสว่างตรงจุดที่แสดงป้ายคำอธิบายวัตถุภายในพิพิธภัณฑ์โครงกระดูก ส่วนพิพิธภัณฑ์หุ่นจำลองไดโนเสาร์ แอนิเมชัน ควรมีป้ายคำอธิบายที่บอกให้ทราบว่าเป็นไดโนเสาร์ยุคไหน ชื่ออะไร และพบได้ที่ไหน การนำเสนอข้อความควรเป็นภาษาง่าย ๆ ที่เข้าใจของผู้ชมทั่วไป ไม่ควรเป็นภาษาและศัพท์เฉพาะของนักวิชาการ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ซึ่งได้แก่

1. ควรทำการสำรวจพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาอื่น ๆ ในต่างจังหวัดหรือตามแหล่งท่องเที่ยวที่มีการขุดพบซากดึกดำบรรพ์ และวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อนำมาพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้ใหม่ เพื่อเป็นทางเลือกให้แก่นักท่องเที่ยว และธุรกิจจัดนำเที่ยว รวมทั้งยังเป็นการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เหล่านี้

2. ควรศึกษาแนวทางเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาเพื่อการศึกษาเรียนรู้โดยศึกษาถึงบทบาทขององค์กรของรัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา และชุมชนท้องถิ่น ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาร่วมกัน เพื่อหาแนวทางในการวางแผนพัฒนาให้สามารถนำไปใช้ปฏิบัติจริงในพื้นที่ศึกษาแบบยั่งยืนต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมทรัพยากรธรณี. **ประวัติพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา** (2548). (ภาพนิ่ง). กรุงเทพฯ.
 เกสรา จาติกวณิช. (2550). **ข้อมูลพื้นฐาน: พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา**. สืบค้นเมื่อ 16 ตุลาคม 2551. จาก
http://www4.sac.or.th/museumdatabase/detail_museum.php?get_id=01-066.
 กูรู. (2551). **การนำเสนอ SWOT ต้องเสนออะไรก่อน**. สืบค้นเมื่อ 14 ตุลาคม 2551. จาก
<http://guru.google.co.th/guru/thread?tid=1f61df0b1c3387f1>.
 คลังปัญญาไทย. (2551). **พิพิธภัณฑ์**. สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2551 จาก
<http://www.panyathai.or.th>
 จีรา จงกล. (2532). **พิพิธภัณฑ์สถานวิทยา**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์ พริ้นติ้ง กรุ๊ป.
 จำลอง เงินดี. (2534). **เอกสารคำสอนวิชาจิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
 จุฑามาศ ไชยศร. (2536). **การศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวใน
 จังหวัด แม่ฮ่องสอน**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
 ชำนาญ ภูมาลี. (2542). **การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเพื่อการศึกษา**.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
 ฌัญฐพงศ์ ถือดำ; และสมหมาย ปิ่นพุทธศิลป์. (2550). **ระบบการจัดการพิพิธภัณฑ์
 โบราณสถาน ศาสนสถาน ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน**.
 ภูเก็ต: มหาวิทยาลัยราชภัฏ ภูเก็ต.
 ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร. (2542). **สรุปผลการสัมมนาการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือ**. กรุงเทพฯ:
 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
 นิคม มุสิกคามะ; และคณะ. (2521). **วิชาการพิพิธภัณฑ์**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
 บุญเรียง ขจรศิลป์. (2534). **วิธีวิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: พิชญาพริ้นติ้ง.
 เบญจมาศ อุทกศิริ. (2549). **ความหมายการท่องเที่ยว**. สืบค้นเมื่อ 19 มกราคม 2550, จาก
[http://www.thaigoodview.com/library/teachershow/samutprakarn/
 benjammas_u/tongteaw/sec03p01.html/](http://www.thaigoodview.com/library/teachershow/samutprakarn/benjammas_u/tongteaw/sec03p01.html/)
 ปาริชาติ วลัยเสถียร; และคนอื่น ๆ. (2543). **กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา**.
 กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
 เรืองเวทย์ แสงรัตน์. (2522). **ความคิดเห็นและความสนใจของนักเรียนเตรียมทหาร**

- เกี่ยวกับอัตราเพิ่มประชากรของประเทศไทย กรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ. ถ่ายเอกสาร.
- รุ่ง แก้วแดง. (2544). **พืชรากน้ำขุมพลังแห่งการเรียนรู้ กรณีศึกษาประเทศอังกฤษ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2551). **พืชรากน้ำ**. สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2551 จาก <http://th.wikipedia.org/>.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2546). **ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมาย: เรื่องง่าย ๆ ที่บางครั้งก็พลาดได้**. สืบค้นเมื่อ 11 มกราคม 2552 จาก <http://www.thaiedresearch.org/article/detail.php?id=92>.
- วิวัฒน์ชัย บุญยภักดี. (2529). **ผลกระทบของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต่อมรดกศิลปวัฒนธรรม**. จุลสารการท่องเที่ยว กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. ศึกษาศึกษา, กระทรวง, (2545). แหล่งการเรียนรู้และศูนย์การเรียนรู้. **วารสารการศึกษา กรุงเทพมหานคร**. 25,(6): 4-11
- สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. (2549). **การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว**. (เอกสารประกอบคำสอน) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุมาลี สังข์ศรี. (2548). **พืชรากน้ำในอนาคต**. รายงานการวิจัย การจัดการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต: พืชรากน้ำ. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.
- สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. (2545). **เอกสารสรุปคำบรรยายวิชาการกลยุทธ์การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุโท เจริญสุข. (2524). **หลักจิตวิทยาและพัฒนาการของมนุษย์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แพร่.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ; และคนอื่น ๆ. (2522). **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพฯ: ศิริชัยการพิมพ์.
- สิรินยา จุฑาเทียบ. (2546). **การนำเสนอระบบจัดการพืชรากน้ำของดีเมืองกาฬสินธุ์ เพื่อการศึกษาของชุมชน**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สรรเสริญ สันติวงศ์. (2543). **การศึกษาพืชรากน้ำในฐานะของศิลป์ในการนำเสนอ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- สวนสยาม. (2550). **รู้จักสวนสยาม**. สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2551. จาก http://www.siamcity.com/T_HOME.html

สำนักวิจัยชาศักดิ์ดำบรรพ์และพิพิธภัณฑสถานวิทยา. (2551). **พิพิธภัณฑสถานวิทยา.**

กรุงเทพฯ: กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

อมรรัตน์ กนกแก้ว. (2549). **ความคิดเห็นของบุคลากร บริษัท สยามไคล์ จำกัด ที่มีต่อการ**

จัดกิจกรรมการท่องเที่ยว. วิทยานิพนธ์ (การจัดการนันทนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

อโนทัย อนันตชัยมนตรี. (2547) **ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ใน**

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. วิทยานิพนธ์ (การจัดการนันทนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

อดุลย์ วังศรีคุณ. (2543). **การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนที่**

ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง. วิทยานิพนธ์ ค.ด.(พัฒนศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2540). **ภูมิปัญญาสี่ภาค:วิถีชีวิตและกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้าน**

ไทย. โครงการกิตติเมธี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

Ambrose, T. and Paine, C. (1993). **Museum Education Services: Within/outside The Museum.** Museum Basics. USA & Canada University of New Mexico's Art Education Gallery. Art Education, May 1985.

Best, J. W. (1977). **Research in Education.** New Jersey: Prentice Hall, Inc.

Edson, G. and D, D. (Eds.) (1994). **The Handbook for Museum.**

London: Routledge.

Hooper-Greenhill, E. (1994). **The Education Role of Museum.** Great Britain: T J Press.

Matheson, A. and Wall, G. (1982). **Tourism: Economic, Physical and Social Impacts.**

UK. Longman Scientific and Technical, Harlow.

Morgan, C. T. and King, R. A. (1971). **Introduction to Psychology.**

Tokyo: International Student McGraw. Hall kogakussha. Ltd.

Remmer, V.P. (1996). **Introduction to Psychology.** New York: McGraw-Hill.

Hooper-Greenhill, E (1991). **Museum and Gallery Education.** Great Britain: Leicester

University Press.

Stone, D. L. (1993). **The Secondary Art Specialist and the Art Museum.** Studies

in Art Education 35(1): 45-54.

Zadroany, J. T. (1979). *Dictionary of Social Science*. Washington D.C.: Public
Affair Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบประเมินศักยภาพของพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาในการเป็น
แหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้ (สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย)

แบบประเมินศักยภาพ ของพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้

คำชี้แจง: 1. แบบประเมินฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินศักยภาพพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาเขตกรุงเทพมหานครในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้ มีทั้งหมด 3 ส่วน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 ศักยภาพของพิพิธภัณฑ์ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็น

2. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับความคิดเห็นท่านมากที่สุด หรือเติมค่าลงในช่องว่างตามที่ได้ระบุไว้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว

- เพศ ชาย หญิง
- อายุ ต่ำกว่า 10 ปี 11 – 20 ปี 21 – 30 ปี
 31 – 40 ปี 41 – 50 ปี มากกว่า 50 ปี
- อาชีพ ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน
 รับจ้าง ธุรกิจส่วนตัว
 นักเรียน/นักศึกษา เกษียณ
 อื่น ๆ (โปรดระบุ)
- รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท 5,001 – 10,000 บาท
 10,001 – 15,000 บาท 15,001 – 20,000 บาท
 20,001 – 25,000 บาท มากกว่า 25,000 บาท
- การศึกษา อนุบาล ประถมศึกษา
 มัธยมศึกษา หรือ ปวช. อนุปริญญา หรือ ปวส.
ปริญญาตรี ปริญญาโท
 สูงกว่าปริญญาโท
- ท่านเดินทางมาพิพิธภัณฑ์โดย เดินทางเอง เดินทางกับบริษัทนำเที่ยว
 อื่น ๆ (โปรดระบุ)

7. ท่านทราบรายละเอียดเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ได้อย่างไร

☐ โทรทัศน์	☐ วิทยุ
☐ หนังสือพิมพ์	☐ การบอกเล่า
☐ อินเทอร์เน็ต	☐ บริษัทนำเที่ยว
☐ แผ่นป้ายโฆษณา	☐ การประชุมวิชาการ
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)	

8. สาเหตุของการเดินทางมาพิพิธภัณฑ์

☐ เพื่อการศึกษาเรียนรู้	☐ เพื่อการวิจัย
☐ เพื่อความเพลิดเพลิน	☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

ส่วนที่ 2 ศักยภาพของพิพิธภัณฑ์ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้

หมายเหตุ:

- 5 หมายถึง มีศักยภาพมากที่สุด 4 หมายถึง มีศักยภาพมาก
 3 หมายถึง มีศักยภาพปานกลาง 2 หมายถึง มีศักยภาพน้อย
 1 หมายถึง มีศักยภาพน้อยมาก 0 หมายถึง ไม่มีศักยภาพ

ปัจจัย	ระดับศักยภาพ					
	5	4	3	2	1	0
1. ที่ตั้งและอาคาร						
1.1 มีสถานที่ที่กว้างขวาง						
1.2 สามารถเดินทางเข้าถึงได้สะดวก						
1.3 มีความร่มรื่น เย็นสบาย						
1.4 ตัวอาคารมีความสวยงาม ดึงดูดให้เข้าเยี่ยมชม						
1.5 มีแผนผังและป้ายสื่อความหมายบอกทางที่ชัดเจน						
1.6 ความพึงพอใจในภาพรวมต่อที่ตั้งและอาคารพิพิธภัณฑ์						
2. นิทรรศการและการให้การศึกษา						
2.1 ความโดดเด่นและดึงดูดใจของวัตถุที่จัดแสดง						
2.2 การสร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของห้องจัดแสดง ให้เกิดความประทับใจ เพลิดเพลิน น่าชื่นชม ใน ความสำคัญและคุณค่าของวัตถุที่จัดแสดง						
2.3 การให้เรื่องราว ความรู้ของวัตถุที่จัดแสดงมีความ เหมาะสมกับผู้เข้าชมทุกวัย						

ปัจจัย	ระดับศักยภาพ					
	5	4	3	2	1	0
2.4 เรื่องราว ความรู้ของวัตถุที่จัดแสดงมีความสมบูรณ์ของเนื้อหา และเข้าใจง่าย						
2.5 เทคนิค วิธีการ และความหลากหลายในการนำเสนอ เรื่องราว ความรู้ของวัตถุที่จัดแสดง						
2.6 ความสัมพันธ์และความต่อเนื่องของการจัดแสดงวัตถุ						
2.7 การรักษาความปลอดภัยแก่วัตถุที่จัดแสดง						
2.8 เส้นทางการเดินชมพิพิธภัณฑ์มีความสะดวก ปลอดภัย						
2.9 ความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของห้องจัดแสดง						
2.10 กิจกรรมอื่น ๆ ที่ส่งเสริมการศึกษาเรียนรู้ เช่น การแสดงสด การให้ทดลองปฏิบัติการ การให้จับต้องวัตถุ การจัด Event เป็นต้น						
2.11 ประสิทธิภาพและความรู้ในภาพรวมของการเข้าชมนิทรรศการ						
3. การบริหารและจัดการการท่องเที่ยว						
3.1 การจัดลำดับผู้เข้าชมส่วนต่าง ๆ ในพิพิธภัณฑ์						
3.2 ความหนาแน่นของผู้เข้าชม						
3.3 ความสะดวก รวดเร็ว ในการติดต่อเข้าชม						
3.4 การให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเข้าชม และการปฏิบัติตัวระหว่างเข้าชม						
3.5 ความเหมาะสมของค่าธรรมเนียม						
3.6 การรักษาความปลอดภัยแก่ผู้เข้าชม						
3.7 ข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ ก่อนการเยี่ยมชม						
3.8 เอกสาร แผ่นพับ ข้อมูลที่ผู้เข้าชมใช้ประกอบการเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์						
3.9 จุดพักผ่อน						
3.10 จุดนัดพบ						
3.11 ร้านอาหาร เครื่องดื่ม						

ปัจจัย	ระดับศักยภาพ					
	5	4	3	2	1	0
3.12 ร้านจำหน่ายหนังสือ ของที่ระลึก						
3.13 สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการ						
3.14 ห้องน้ำ						
3.15 ถังขยะ						
3.16 โทรศัพท์สาธารณะ						
3.17 สถานที่จอดรถ						
3.18 ความพึงพอใจในภาพรวมต่อการเที่ยวชมพิพิธภัณฑ์						
4. เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ ภัณฑารักษ์						
4.1 มีอัธยาศัยไมตรีที่ดีต่อนักท่องเที่ยว						
4.2 มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมแก่การให้บริการ						
4.3 มีความเอาใจใส่ในการบริการแก่ผู้เข้าชม						
4.4 มีความรู้ ความสามารถในด้านภาษาในการบริการแก่ผู้เข้าชม						
4.5 มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์แก่ ผู้เข้าชม						
4.6 ความพึงพอใจในภาพรวมต่อเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ ภัณฑารักษ์						

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็น

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข
แบบสำรวจการจัดการพิพิธภัณฑสถานวิทยา (สำหรับเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ)

แบบสำรวจการจัดการพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา

คำชี้แจง: 1. แบบสำรวจฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการศึกษาการจัดการพิพิธภัณฑ์ในด้านต่าง ๆ มีทั้งหมด 15 ตอน ประกอบด้วย 1) ข้อมูลทั่วไปของพิพิธภัณฑ์ 2) แผนการบริหารและจัดการพิพิธภัณฑ์ 3) บุคลากร 4) การใช้ประโยชน์พื้นที่ของพิพิธภัณฑ์ 5) การดูแลรักษาความปลอดภัย 6) วัตถุที่จัดแสดง 7) การวิจัย 8) การดูแลและสงวนรักษาวัตถุ 9) การประชาสัมพันธ์และการตลาด 10) นิทรรศการและการจัดแสดง 11) การให้การศึกษา 12) การเผยแพร่และตีพิมพ์ 13) ความต้องการในการฝึกอบรม 14) ความร่วมมือ และ 15) ความต้องการขององค์กร

2. โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ที่ตรงกับความคิดเห็นท่านมากที่สุด หรือเติมค่าลงในช่องว่างตามที่ได้ระบุไว้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของพิพิธภัณฑ์

1.1 ข้อมูลทั่วไปของพิพิธภัณฑ์

ชื่อผู้ดูแล ตำแหน่ง

ชื่อพิพิธภัณฑ์

ที่อยู่

โทรศัพท์ แฟกซ์

อีเมลล์ เว็บไซต์

1.2 ลักษณะการบริหารและจัดการ

พิพิธภัณฑ์สถานประจำหน่วยงานรัฐ พิพิธภัณฑ์สถานในสถานศึกษา

พิพิธภัณฑ์สถานเอกชน พิพิธภัณฑ์สถานท้องถิ่น

อื่น ๆ (โปรดระบุ)

1.3 ผู้เข้าชมที่เป็นเป้าหมายหลักของพิพิธภัณฑ์

บุคคลทั่วไป นักเรียน/นักศึกษา

ผู้ใหญ่ อื่น ๆ (โปรดระบุ)

1.4 กลุ่มผู้เข้าชมส่วนใหญ่ตรงกับเป้าหมายหลักของพิพิธภัณฑ์หรือไม่

ตรง ไม่ตรง

ตอนที่ 2 แผนการบริหารและจัดการพิพิธภัณฑ์

2.1 ผู้บริหารพิพิธภัณฑ์ได้เข้าร่วมในการอบรม สัมมนา ประชุม เกี่ยวกับการบริหารและจัดการพิพิธภัณฑ์ภายใน 3 ปี ที่ผ่านมาหรือไม่

ได้เข้าร่วม

ไม่ได้เข้าร่วม

2.2 พิพิธภัณฑ์มีการกำหนดพันธกิจหลักในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์หรือไม่

มี

ไม่มี

2.3 พิพิธภัณฑ์ได้มีการจัดทำแผนระยะยาว (5 ปี) ในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์หรือไม่

มี

ไม่มี

2.4 พิพิธภัณฑ์ได้มีการทบทวนแผนระยะยาว (5 ปี) อย่างสม่ำเสมอหรือไม่

มี

ไม่มี

ตอนที่ 3 บุคลากร

3.1 มีหน่วยงาน องค์กร หรือสมาคม ให้ความดูแล ช่วยเหลือ สนับสนุนการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์หรือไม่

มี (โปรดระบุ)

ไม่มี

3.2 พิพิธภัณฑ์มีนโยบายในการสนับสนุนและเปิดโอกาสให้บุคลากรได้รับการพัฒนาศักยภาพในการทำงานหรือไม่

มี

ไม่มี

3.3 พิพิธภัณฑ์ได้มีการกำหนดจริยธรรมหรือจรรยาบรรณในการทำงานไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่

มี

ไม่มี

3.4 พิพิธภัณฑ์ได้มีการกำหนดภาระงานและหน้าที่รับผิดชอบของบุคลากรไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่

มี

ไม่มี

3.5 การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในการทำงานด้านต่าง ๆ ในพิพิธภัณฑ์มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะทำให้พันธกิจหลักของพิพิธภัณฑ์บรรลุจุดมุ่งหมาย

ใช่

ไม่ใช่

3.6 บุคลากรของพิพิธภัณฑ์มีความรู้ด้านใด.....

3.7 ภัณฑารักษ์จบการศึกษาสาขา.....

ตอนที่ 4 การใช้ประโยชน์พื้นที่ของพิพิธภัณฑ์

ประเภทของพื้นที่			ร้อยละของพื้นที่ทั้งหมด
1. พื้นที่ส่วนบริหาร	☐ มี	☐ ไม่มี	
2. พื้นที่จัดนิทรรศการ/จัดแสดง	☐ มี	☐ ไม่มี	
3. พื้นที่เพื่อการศึกษา เช่น ห้องประชุม ห้องเรียน	☐ มี	☐ ไม่มี	
4. พื้นที่เก็บรักษาวัตถุ	☐ มี	☐ ไม่มี	
5. พื้นที่สำหรับการวิจัย	☐ มี	☐ ไม่มี	
6. พื้นที่สำหรับการดำเนินงานอนุรักษ์/ซ่อมแซม วัตถุ	☐ มี	☐ ไม่มี	
7. ห้องสมุด	☐ มี	☐ ไม่มี	
8. พื้นที่สาธารณะ เช่น ร้านอาหาร ร้านขายของ จุดนัดพบ	☐ มี	☐ ไม่มี	
9. อื่น ๆ (โปรดระบุ)	☐ มี	☐ ไม่มี	

ตอนที่ 5 การดูแลรักษาความปลอดภัย

5.1 พิพิธภัณฑ์มีแผนงานด้านการดูแลรักษาความปลอดภัยวัตถุ บุคลากร และอาคาร หรือไม่

มี ไม่มี

5.2 พิพิธภัณฑ์มีระบบแจ้งเตือนอัคคีภัยและอุปกรณ์ดับเพลิงหรือไม่

มี ไม่มี

5.3 พิพิธภัณฑ์มีแผนอพยพบุคลากรของพิพิธภัณฑ์ในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่

มี ไม่มี

5.4 พิพิธภัณฑ์มีแผนอพยพผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่

มี ไม่มี

5.5 พิพิธภัณฑ์มีแผนเคลื่อนย้ายวัตถุในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่

มี ไม่มี

5.6 บุคลากรของพิพิธภัณฑ์ได้รับการฝึกและอบรมขั้นตอนปฏิบัติในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉินหรือไม่

ได้รับ ไม่ได้รับ

ตอนที่ 6 วัตถุที่จัดแสดง

6.1 พิพิธภัณฑสถานของท่านแบ่งประเภทของวัตถุที่จัดแสดงเป็นประเภทใดบ้าง (โปรดระบุประเภท จำนวน และร้อยละ ของวัตถุที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑสถาน)

ประเภท	จำนวน	ร้อยละของวัตถุ ที่จัดแสดง ทั้งหมด
รวม		

6.2 วันที่ทำทะเบียนบัญชีและบันทึกหลักฐานวัตถุครั้งล่าสุด.....

6.3 ระบบการทำทะเบียนบัญชีและบันทึกหลักฐาน และระบบจัดเก็บบันทึกหลักฐานของวัตถุ

- คอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม
- เขียนเป็นลายลักษณ์อักษร ใช้ทั้ง 2 วิธี
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

6.4 พิพิธภัณฑสถานมีการยืมวัตถุมาเพื่องานด้านต่าง ๆ หรือไม่

- มี ไม่มี

6.5 พิพิธภัณฑสถานมีการทำบันทึกหลักฐานซ้ำและเก็บไว้ในที่ปลอดภัยหรือไม่

- มี ไม่มี

6.6 พิพิธภัณฑสถานมีการถ่ายรูปวัตถุไว้เป็นหลักฐานหรือไม่

- มี ไม่มี

ตอนที่ 7 การวิจัย

- 7.1 งานด้านวิจัยเป็นภารกิจหลักของพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ใช่หรือไม่
 ใช่ ไม่ใช่
- 7.2 ได้มีนักวิชาการ นักเรียนนักศึกษา เข้ามาทำงานวิจัยในพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ใน 1 ปี ที่ผ่านมาหรือไม่
 มี ไม่มี
- 7.3 พิพิธภัณฑ์แห่งนี้มีห้องสมุดหรือแหล่งข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยหรือไม่
 มี ไม่มี

ตอนที่ 8 การดูแลและสงวนรักษาวัตถุ

- 8.1 พิพิธภัณฑ์มีการสำรวจความสมบูรณ์ของวัตถุอย่างสม่ำเสมอหรือไม่
 มี ไม่มี
- 8.2 พิพิธภัณฑ์มีการซ่อมอุปกรณ์ เครื่องมือที่ชำรุดเสียหายสม่ำเสมอหรือไม่
 มี (ภายในเวลา.....วัน) ไม่มี
- 8.3 พิพิธภัณฑ์มีการบันทึกหลักฐานด้านสภาพของวัตถุหรือไม่
 มี ไม่มี
- 8.4 พิพิธภัณฑ์มีนักอนุรักษ์ทำงานประจำกับทางพิพิธภัณฑ์หรือไม่
 มี ไม่มี
- 8.5 พิพิธภัณฑ์มีเครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใช้ในการอนุรักษ์เป็นของพิพิธภัณฑ์เองหรือไม่
 มี ไม่มี
- 8.6 พิพิธภัณฑ์มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการเก็บรักษาที่เหมาะสมกับประเภทของวัตถุหรือไม่
 มี ไม่มี
- 8.7 พิพิธภัณฑ์มีแผนงานด้านการป้องกันและกำจัดปลวกหรือแมลงหรือไม่
 มี ไม่มี
- 8.8 พิพิธภัณฑ์มีแผนงานด้านการควบคุมความชื้นและอุณหภูมิหรือไม่
 มี ไม่มี
- 8.9 พิพิธภัณฑ์มีการฝึกอบรมบุคลากรในการดูแลรักษา และอนุรักษ์วัตถุหรือไม่
 มี ไม่มี
- 8.10 พิพิธภัณฑ์มีปรับระบบกลไกความทันสมัยของอุปกรณ์หรือไม่
 มี (ทุก.....ปี) ไม่มี
- 8.11 พิพิธภัณฑ์มีการจัดหาวัตถุอุปกรณ์เพื่อแสดงเพิ่มเติมหรือทดแทนหรือไม่
 มี (ทุก.....ปี) ไม่มี

ตอนที่ 9 การประชาสัมพันธ์และการตลาด

9.1 พิพิธภัณฑน์มีแผนงานด้านการประชาสัมพันธ์ และสร้างความตระหนักหรือไม่

 มี ไม่มี

9.2 พิพิธภัณฑน์มีการประเมินแผนงานด้านการประชาสัมพันธ์ และสร้างความตระหนักหรือไม่

 มี ไม่มี

ตอนที่ 10 นิทรรศการและการจัดแสดง

10.1 นิทรรศการและการจัดแสดงที่พิพิธภัณฑน์จัดตรงตามพันธกิจของพิพิธภัณฑน์หรือไม่

 ตรง ไม่ตรง

10.2 พิพิธภัณฑน์มีกระบวนการในการเลือกประเภทและวิธีการจัดแสดงให้เหมาะสมกับวัตถุหรือไม่

 มี ไม่มี

10.3 พิพิธภัณฑน์ได้ใช้บุคลากรที่ฝึกอบรมเทคนิคในการจัดแสดงในพิพิธภัณฑน์โดยเฉพาะสำหรับการจัดแสดงในพิพิธภัณฑน์หรือไม่

 ใช่ ไม่ได้ใช้

10.4 พิพิธภัณฑน์มีการประเมินการจัดนิทรรศการและการจัดแสดงอย่างสม่ำเสมอหรือไม่

 มี ไม่มี

10.5 พิพิธภัณฑน์มีการปรับปรุงแบบการจัดนิทรรศการหรือไม่

 มี (ความถี่ ทุกๆ.....เดือน/ปี) ไม่มี

ตอนที่ 11 การให้การศึกษา

11.1 พิพิธภัณฑน์มีแผนงานด้านการให้การศึกษาหรือไม่

 มี ไม่มี

11.2 แผนงานด้านการให้การศึกษาของพิพิธภัณฑน์ตรงตามพันธกิจของพิพิธภัณฑน์หรือไม่

 ตรง ไม่ตรง

11.3 พิพิธภัณฑน์ได้มีการฝึกอบรมบุคลากรในการให้การศึกษาหรือไม่

 มี ไม่มี

11.4 พิพิธภัณฑน์มีแผนงานด้านการให้การศึกษาแก่โรงเรียนต่าง ๆ หรือไม่ (ทั้งในและนอกสถานที่)

 มี ไม่มี

11.5 พิพิธภัณฑน์มีการประเมินแผนงานด้านการให้การศึกษาแก่โรงเรียนต่าง ๆ หรือไม่

 มี ไม่มี

11.6 พิพิธภัณฑน์มีแผนงานด้านการให้การศึกษาแก่ชุมชนต่าง ๆ หรือไม่

 มี ไม่มี

11.7 พิพิธภัณฑสถานที่มีการประเมินแผนงานด้านการให้การศึกษาแก่ชุมชนต่าง ๆ หรือไม่

มี

ไม่มี

ตอนที่ 12 การเผยแพร่และตีพิมพ์

12.1 พิพิธภัณฑสถานมีแผนงานด้านการเผยแพร่และตีพิมพ์หรือไม่

มี

ไม่มี

12.2 แผนงานด้านการเผยแพร่และตีพิมพ์ของพิพิธภัณฑสถานตรงตามพันธกิจของพิพิธภัณฑสถานหรือไม่

ตรง

ไม่ตรง

ตอนที่ 13 ความต้องการในการฝึกอบรม

13.1 พิพิธภัณฑสถานมีความต้องการในการฝึกอบรมบุคลากรในด้านต่าง ๆ ตามที่ได้ระบุไว้ด้านล่างมากน้อยเพียงไร (โปรดลำดับความสำคัญจาก 1 ถึง 10 โดย 1 หมายถึง สำคัญมากที่สุด และ 10 หมายถึง สำคัญน้อยที่สุด)

ความต้องการ	ลำดับ ความสำคัญ
1. การบริหารและจัดการพิพิธภัณฑสถาน	
2. การบริหารและจัดการวัตถุ	
3. การบำรุงรักษาและอนุรักษ์วัตถุ	
4. การให้การศึกษาและการสื่อความหมาย	
5. การประชาสัมพันธ์และการตลาด	
6. การจัดทำเอกสาร และการทำบันทึกหลักฐาน	
7. การจัดนิทรรศการและการจัดการแสดง	
8. การรักษาความปลอดภัย และการดำเนินการในกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉิน	
9. การต้อนรับผู้เข้าชม	
10. การขอสนับสนุนเงินอุดหนุน	

13.2 หากท่านมีความต้องการในด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ได้กล่าวมาข้างต้น กรุณาระบุ

.....
.....
.....

ตอนที่ 14 ความร่วมมือ

14.1 พิพิธภัณฑสถานแห่งนี้มีเครือข่ายหรือได้รับความร่วมมือจากหน่วยงาน องค์กร หรือสมาคม อื่นใดหรือไม่

- มี (โปรดระบุ)
- ไม่มี

14.2 พิพิธภัณฑสถานแห่งนี้มีการยืมวัตถุมาจากที่อื่นหรือไม่

- มี เพื่อ การตรวจวิเคราะห์ การวิจัย การจัดแสดง
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)
- ไม่มี

14.3 พิพิธภัณฑสถานแห่งนี้มีการให้หน่วยงานอื่นยืมวัตถุหรือไม่

- มี เพื่อ การตรวจวิเคราะห์ การวิจัย การจัดแสดง
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)
- ไม่มี

ตอนที่ 15 ความต้องการขององค์กร

15.1 พิพิธภัณฑสถานแห่งนี้มีจุดมุ่งหมายหลักอย่างไรในอีก 10 ปี ข้างหน้า (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ปรับเปลี่ยนบทบาทและหน้าที่ของพิพิธภัณฑสถานที่มีต่อสังคม
- พัฒนาเทคนิค วิธีการ และรูปแบบในการนำเสนอข้อมูล
- รณรงค์เพื่อปกป้องมรดกของชาติที่ถูกคุกคาม
- ส่งเสริมให้พิพิธภัณฑสถานเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้เอกลักษณ์ของมรดกของชาติและท้องถิ่น
- สนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่พิพิธภัณฑสถานจัดขึ้น
- สร้างความภูมิใจในมรดกของชาติ
- กระตุ้นให้ชุมชนเห็นถึงความสำคัญของการสงวนรักษา และการอนุรักษ์มรดกของชาติ
- พัฒนาการแผนงานด้านการให้การศึกษาแก่ประชาชน
- พัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีคุณภาพ ได้รับการฝึกอบรม และมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถาน
- พัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ของพิพิธภัณฑสถาน

- รักษาความสัมพันธ์กับสังคม
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

15.2 เพื่อให้พิพิธภัณฑ์มีความก้าวหน้า ท่านมีความต้องการในด้านใดต่อไปนี้บ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- พัฒนาศักยภาพของบุคลากร
- ปรับปรุงวิธีการบริหารและจัดการวัตถุ
- ปรับปรุงกระบวนการทำบันทึกหลักฐาน
- ปรับปรุงการจัดนิทรรศการและการจัดแสดงที่น่าสนใจขึ้น
- ทำงานวิจัยร่วมกับสถานศึกษาและหน่วยงานวิจัยให้มากขึ้น
- เพิ่มจำนวนผู้เข้าชม
- สนับสนุนนโยบายด้านการอนุรักษ์ในระดับต่าง ๆ
- การจัดหาแหล่งทุนสนับสนุนการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ
เพื่อหารายได้

15.3 บุคลากรของพิพิธภัณฑ์เคยเรียกร้องให้มีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรหรือไม่

- เคย ไม่เคย

ถ้าเคย เป็นการพัฒนาศักยภาพในด้านใดมากที่สุด

.....

บุคลากรได้รับการพัฒนาศักยภาพตามที่ได้ร้องขอหรือไม่

- ได้ ไม่ได้

บุคลากรด้านใดที่ร้องขอการพัฒนาศักยภาพมากที่สุด

- บุคลากรที่เกี่ยวกับวัตถุ บุคลากรที่เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย
- บุคลากรที่เกี่ยวกับงานบริหารและจัดการ บุคลากรที่เกี่ยวกับการให้การศึกษา
- อื่น ๆ (โปรดระบุ)

15.4 โปรดประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน พร้อมทั้งความเร่งด่วนในการแก้ปัญหาการบริหารและจัดการพิพิธภัณฑ์ของท่าน ตามหลักการจัดการพิพิธภัณฑ์

	จุดอ่อน – จุดแข็ง (1-จุดอ่อน; 5-จุดแข็ง)	ความเร่งด่วนในการปรับปรุง
การจัดการพิพิธภัณฑ์		
แผนบริหาร	☐ ไม่มี ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5	☐ น้อย ☐ ปานกลาง ☐ มาก
การหาแหล่งทุนสนับสนุน	☐ ไม่มี ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5	☐ น้อย ☐ ปานกลาง ☐ มาก
การตลาด	☐ ไม่มี ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5	☐ น้อย ☐ ปานกลาง ☐ มาก
ความปลอดภัย	☐ ไม่มี ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5	☐ น้อย ☐ ปานกลาง ☐ มาก
เทคโนโลยีสารสนเทศ	☐ ไม่มี ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5	☐ น้อย ☐ ปานกลาง ☐ มาก
การจัดการวัตถุ		
การรวบรวมและจัดการวัตถุ	☐ ไม่มี ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5	☐ น้อย ☐ ปานกลาง ☐ มาก
การสงวนรักษาและดูแลวัตถุ	☐ ไม่มี ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5	☐ น้อย ☐ ปานกลาง ☐ มาก
การบันทึกหลักฐาน	☐ ไม่มี ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5	☐ น้อย ☐ ปานกลาง ☐ มาก
การตรวจสอบความสมบูรณ์ของวัตถุ	☐ ไม่มี ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5	☐ น้อย ☐ ปานกลาง ☐ มาก
การจัดเก็บวัตถุ	☐ ไม่มี ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5	☐ น้อย ☐ ปานกลาง ☐ มาก
การวิจัย		
การวิจัยวัตถุ	☐ ไม่มี ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5	☐ น้อย ☐ ปานกลาง ☐ มาก

การเผยแพร่ และ ตีพิมพ์	☐ ไม่มี ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5	☐ น้อย ☐ ปานกลาง ☐ มาก
ความรับผิดชอบต่อสังคม		
การสื่อความหมาย และให้การศึกษ	☐ ไม่มี ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5	☐ น้อย ☐ ปานกลาง ☐ มาก
การจัดนิทรรศการ และการจัดแสดง	☐ ไม่มี ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5	☐ น้อย ☐ ปานกลาง ☐ มาก

	จุดแข็ง – จุดอ่อน (1-จุดอ่อน; 5-จุดแข็ง)	ความเร่งด่วนในการปรับปรุง
ความรับผิดชอบต่อสังคม (ต่อ)		
แผนงานด้านการ สร้างสัมพันธ์กับ สาธารณชน (Public Outreach)	☐ ไม่มี ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5	☐ น้อย ☐ ปานกลาง ☐ มาก
แผนงานด้านการให้ การศึกษา เช่น แก่ เด็ก ผู้ด้อยโอกาส หรือผู้ที่มีความสนใจ พิเศษ	☐ ไม่มี ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5	☐ น้อย ☐ ปานกลาง ☐ มาก

ข้อเสนอแนะและความคิดเห็น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความร่วมมือทางวิชาการ

ที่ ศธ 0519.19/๔๑

สาขาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว
เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพมหานคร 10110

13 ตุลาคม 2551

เรื่อง ขอความร่วมมือทางวิชาการ

เรียน อธิบดีกรมทรัพยากรธรณี

เนื่องด้วยนางสาวมนต์ทิศา วงศ์พรเพ็ญภาพ นิสิตปริญญาโท สาขาการวางแผนและการจัดการ
การท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ต้องการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง
“แนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้” ในการนี้
คณะกรรมการสาขาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว ฯ ได้เล็งเห็นว่า นางมิลริดา มณีนิย
ตำแหน่ง ภัณฑารักษ์ 7ว เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ที่จะให้คำแนะนำในการทำวิจัย
ของนิสิต

ด้วยเหตุดังกล่าว คณะกรรมการสาขาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว ฯ ใคร่ขออนุมัติให้
นิสิตเข้าทำการศึกษาวิจัยในสถานที่ของท่าน และขออนุมัติให้ นางมิลริดา มณีนิย เป็นที่ปรึกษาข้อมูล
ด้านพิพิธภัณฑ์ของนิสิต เพื่อให้การศึกษาวิจัยเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

คณะกรรมการสาขาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว ฯ ขอขอบคุณในความร่วมมือทาง
วิชาการของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์สุภาพร สุขสีเหลือง)
ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร
สาขาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว ฯ
และผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยว ฯ

สาขาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว ฯ

โทรศัพท์ โทรสาร 0-2204-2165

หมายเหตุ ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081-363-2549

ที่ ทส ๐๕๐๘.๑/๒๒๙/๒๒๒

กรมทรัพย์สินทางปัญญา
ถนนพระราม ๖ กทม. ๑๐๕๐๐

๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ขอความร่วมมือทางวิชาการ

เรียน ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสาขาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว
และผู้ดำเนินการสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยว

อ้างถึง หนังสือมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ ศธ ๐๕๑๙.๑๙/๙๙ ลงวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๑

ตามหนังสือที่อ้างถึง นางสาวนตทิชา วงศ์พรเพ็ญภาพ นิสิตปริญญาโท สาขาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ต้องการทำปริญญาโท เรื่อง “แนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้” คณะกรรมการสาขาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวฯ ได้เล็งเห็นว่า นางมิลลิตา มณีนิย ตำแหน่งภัณฑารักษ์ ๗ ว. เป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่จะให้คำแนะนำในการทำวิจัยของนิสิต ความละเอียดถี่ถ้วนแล้ว นั้น

กรมทรัพย์สินทางปัญญา ยินดีให้ความร่วมมือทางวิชาการและอนุมัติให้ นางมิลลิตา มณีนิย ตำแหน่งภัณฑารักษ์ ๗ ว. เป็นที่ปรึกษาข้อมูลด้านพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา โดยขอให้ติดต่อประสานงานโดยตรงได้ที่ พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา สำนักวิจัยซากดึกดำบรรพ์และพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา โทร. ๐ ๒๖๒๑ ๙๖๔๕ โทรสาร ๐ ๒๖๒๑ ๙๖๔๒ ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายวารสารณ์ อภัยพงษ์)
รองอธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา

สำนักวิจัยซากดึกดำบรรพ์และพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา

โทร. ๐ ๒๖๒๑ ๙๖๔๗

โทรสาร ๐ ๒๖๒๑ ๙๖๔๒

ที่ ศธ 0519.19//๒

สาขาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว
เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพมหานคร 10110

19 พฤศจิกายน 2551

เรื่อง ขอความร่วมมือทางวิชาการ

เรียน นางมิลิตา มณีมัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด

เนื่องด้วย นางสาวนศักริษา วงศ์พรพิชญภาพ นิสิตระดับปริญญาโท สาขา การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งกำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ” ในการนี้คณะกรรมการสาขาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว ฯ ใ้ขอความร่วมมือทางวิชาการจากท่าน ในการเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสอบถามปริญญาบัตรของนิสิต จำนวน 2 ชุด ประกอบไปด้วย แบบประเมินศักยภาพของพิพิธภัณฑ์ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ และแบบสำรวจการบริหารและจัดการพิพิธภัณฑ์ ทั้งนี้เพื่อให้ให้นิสิตได้นำมาประเมินผลและจัดทำเป็นผลงานวิทยานิพนธ์และเผยแพร่ต่อไป

คณะกรรมการสาขาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว ฯ ขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์สุภาพร สุกสีเหลือง)

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร
สาขาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว ฯ

สาขาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
โทรศัพท์ 02-649-5000 ต่อ 5304 โทรสาร 0-2204-2165

ที่ ศธ 0519.19/๙๘

สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ ๑ 10110

1 ตุลาคม 2551

เรื่อง ขออนุเคราะห์

เรียน คุณนพกาญจน์ เหลืองอมรเลิศ รองผู้จัดการใหญ่สายบริหาร

สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ต้องการนำคณะทำงานของสถาบันและนิสิตปริญญาโท ไปศึกษาเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลทำการวิจัยและจัดทำจุลสารของสถาบัน รวมทั้งเป็นข้อมูลให้ฝ่ายจัดทัศนศึกษาของคณะวิทยาศาสตร์ และ โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ในการนี้ จึงขอความกรุณาจากท่านในการให้คณะ อาจารย์ และนิสิตปริญญาโท จำนวน 9 คน จากสถาบัน ได้เข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ไคโนโซบิเชีย และบริเวณสวนสาธารณะ ของสวนสยาม กรุงเทพฯ ๑ ในวันอังคารที่ 7 ตุลาคม 2551 ตั้งแต่เวลา 10.00 น. เป็นต้นไป โดยขอความอนุเคราะห์ยกเว้นค่าผ่านประตู เป็นกรณีพิเศษ

สถาบัน ๑ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงจะได้รับความกรุณาจากท่าน สถาบัน ๑ ขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์สุภาพร สุขสีเหลือง)

ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
โทรศัพท์ โทรสาร 0-2204-2165

ที่ ศธ 0519.19/ 4

สาขาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว
เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพมหานคร 10110

13 มกราคม 2552

เรื่อง ขอความร่วมมือทางวิชาการ

เรียน คุณนพกาญจน์ เหลืองอมรเลิศ รองผู้จัดการใหญ่สายบริหาร

เนื่องด้วยนางสาวมนต์ทิชา วงศ์พรเพ็ญภาพ นิสิตปริญญาโท สาขาการวางแผนและการจัดการ การท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้ทำปฏิญานิพนธ์ เรื่อง “แนว ทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้” มีความประสงค์จะขอเข้าไปเก็บ ข้อมูลในสถานที่ของท่าน เพื่อนำมาประเมินผลและจัดทำเป็นผลงานปฏิญานิพนธ์เพื่อเผยแพร่ต่อไป ใน การนี้คณะกรรมการสาขาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว ฯ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิต ได้มีโอกาสเข้าไปศึกษาเก็บข้อมูลพิพิธภัณฑ์ไดโนโซปเซีย สวนสยาม กรุงเทพฯ ฯ และขอความอนุเคราะห์ ผู้บริหาร หรือผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ออกแบบสำรวจการจัดการพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา โดยขอความอนุเคราะห์ ยกเว้นค่าผ่านประตูเข้าสวนสยาม กรุงเทพฯ ฯ และค่าผ่านประตูพิพิธภัณฑ์ไดโนโซปเซีย เป็นกรณีพิเศษ ใน วันอาทิตย์ที่ 18 มกราคม 2552 เวลา 10.00 – 18.00 น.

คณะกรรมการสาขาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว ฯ ขอขอบคุณในความร่วมมือทาง วิชาการของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร. นลินา ประไพรัชสิทธิ์)

เลขานุการคณะกรรมการบริหารหลักสูตร
สาขาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว ฯ

สาขาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว ฯ

โทรศัพท์ โทรสาร 0-2204-2165

หมายเหตุ ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081-363-2549

ที่ ศธ 0519.19/ ๕

สาขาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว
เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพมหานคร 10110

13 มกราคม 2552

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์คอบแบบสำรวจเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฐานสิทธิ์ เจริญศิริคันธ์

เนื่องด้วยนางสาวมนต์ทิชา วงศ์พรเพ็ญภาพ นิสิตปริญญาโท สาขาการวางแผนและการจัดการ
การท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้ทำปฏิญานิพนธ์ เรื่อง “แนว
ทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้” ในกรณี คณะกรรมการบริหาร
หลักสูตรสาขาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว ฯ ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการคอบแบบ
สำรวจการจัดการพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาของนิสิต ทั้งนี้เพื่อนิสิตจักได้นำมาประเมินผลและจัดทำเป็น
ผลงานปฏิญานิพนธ์เพื่อเผยแพร่ต่อไป

คณะกรรมการสาขาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว ฯ ขอขอบพระคุณในความ
อนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร. นลินา ประไพรักษ์สิทธิ์)

เลขานุการคณะกรรมการบริหารหลักสูตร
สาขาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว ฯ

สาขาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
โทรศัพท์ 02-649-5000 ต่อ 5304 โทรสาร 0-2204-2165
หมายเหตุ ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 081-363-2549

ที่ ศธ 0519.19/115

สาขาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว
เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพมหานคร 10110

19 พฤศจิกายน 2551

เรื่อง ขอความร่วมมือทางวิชาการ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิพันธุ์ สติดยุทธการ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด

เนื่องด้วย นางสาวนตทิษา วงศ์พรพิชญภาพ นิสิตระดับปริญญาโท สาขา การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งกำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยาเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ” ในการนี้คณะกรรมการสาขาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว ฯ ใคร่ขอความร่วมมือทางวิชาการจากท่าน ในการเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสอบถามวิทยานิพนธ์ของนิสิต จำนวน 2 ชุด ประกอบไปด้วย แบบประเมินศักยภาพของพิพิธภัณฑ์ในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ และแบบสำรวจการบริหารและจัดการพิพิธภัณฑ์ ทั้งนี้เพื่อให้นิสิตได้นำมาประเมินผลและจัดทำเป็นผลงานวิทยานิพนธ์และเผยแพร่ต่อไป

คณะกรรมการสาขาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว ฯ ขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์สุภาพร สุกสีเหลือง)

ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร

สาขาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว ฯ

สาขาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
โทรศัพท์ 02-649-5000 ต่อ 5304 โทรสาร 0-2204-2165

ที่ ศธ 0519.12/ร 7๐๘

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตย
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

1๐ กรกฎาคม 2552

เรื่อง ขอเชิญเป็นกรรมการเพิ่มเติมการสอบปากเปล่าปริญญาโท

เรียน ดร.อัปสร สอาดสุด

เนื่องด้วย นางสาวมนต์ทิศา วงศ์พรเพ็ญเทพ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชา
การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ได้ทำปริญญาโท เรื่อง
“แนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้” ได้รับอนุมัติให้
สอบปากเปล่าปริญญาโท ในวันที่ 15 กรกฎาคม 2552 เวลา 13.00 น. ณ ห้อง 109 อาคาร 10
ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่า ท่าน เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่อง
ดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญเป็นกรรมการเพิ่มเติมการสอบปากเปล่าปริญญาโทของนิสิต
ผู้นี้ ตามวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าว

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในครั้งนี้ และ
ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2258-4119, 0-2649-5067

โทรสาร. 0-2258-4119

ภาคผนวก ง

สื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบเว็บไซต์และรูปแบบแผ่นพับ

พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา

พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา

พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา เป็นแหล่งรวบรวมความรู้ทางธรณีวิทยา ทรัพยากรธรณี เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการและส่งเสริมให้ประชาชนเห็นคุณค่าของทรัพยากรธรณี และนำมาซึ่งการอนุรักษ์ มีการนำเสนอโดยการใช้อินโฟกราฟิก คำอธิบาย รูปถ่ายแบบจำลอง และตัวอย่างจริงในการจัดแสดง

Geological Museum

สวัสดิ์ค๊ะ

หลายคนคงจะไม่ทราบว่า ในกรุงเทพฯ ยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่น

อ่านต่อ..

ห้องเรียนเพื่อการเรียนรู้ กับพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา

พิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์เป็ย สวนสยาม

พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี

จัดทำโดย: **น.ส.สมนธ์ทิศา วงศ์หระเทัญภาท**
สาขาวิชา การวางแผนการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

สถานที่ตั้งพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี

พิพิธภัณฑ์จัดแสดงบริเวณตึกกรมกต ชั้น 1 ตึนกวิชัยชากลิตกัทำ
บรพณะพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี ถนนพระราม 6

เขตราชทวี่

กรุงเทพฯ 10400

เปิดให้บริการทุกวัน วันนวันหยุดนั้ยกัชดถุณั้ ตั้งแต่เวลา 08.30-16.30

น. โดยไม่เก็บค่าเข้าชม

สถานที่ตั้งพิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา ภาควิชาธรณีวิทยา คณะ

วิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิพิธภัณฑ์จัดแสดงบริเวณตึกภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ

เปิดให้บริการวันจันทร์ - วันศุกร์ ตั้งแต่เวลา 08.30-16.30 น.

โดยไม่เก็บค่าเข้าชม

สถานที่ตั้งพิพิธภัณฑ์ไซโต โนโตเปีย สวนสยาม

พิพิธภัณฑ์จัดแสดงบริเวณสวนสยาม (Theme park) ภายในอาคาร

รูมทรวงโรมัน

เปิดให้บริการทุกวัน ตั้งแต่เวลา 10.00-18.00 น.

โดยเสียค่าเข้าชม 30 บาท

จัดทำโดย

น.ส.มนต์ทิศา วงศ์พรหมปัญญา

สาขาวิชา การวางแผนการจัดตารางการท่องเที่ยว

เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏบรรม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พิพิธภัณฑ์ธรณีวิทยา กรมทรัพยากรธรณี

Geological Museum

ประวัติย่อผู้วิจัย

